

Länsi- Lapin alueen luonnonvara- suunnitelman välitarkastus

Kausi 2010–2015

METSÄHALLITUS

Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 64 • 2011

Länsi-Lapin
alueen
luonnonvara-
suunnitelman
välitarkastus
Kausi 2010–2015

Kirsi-Marja Korhonen

Jyrki Tolonen

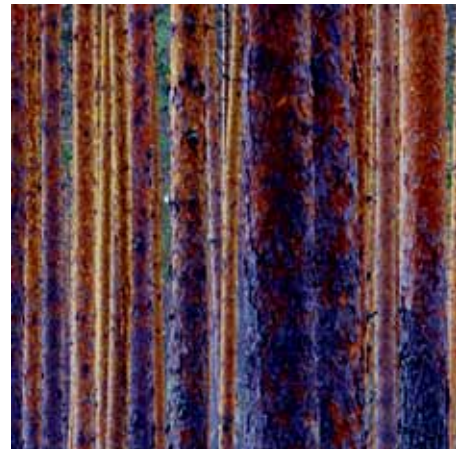
Elina Stolt

Lauri Karvonen

Jari Kantia

Paula Siitonen

Kajaani 2011

© Metsähallitus 2011
Ulkoasu : Arja Rautakoski
Taitto: Sirkku Heikkinen
Kartat: Jyrki Määttä
Kuvat ja taulukot: Lauri Karvonen

Painopaikka: Edita Prima Oy
Tilaukset:
Puh. 0205 64 100
Sähköp. info@metsahallitus.fi

ISSN 1239-1670
ISBN (NIDOTTU) 978-952-446-860-2
ISBN (PDF) 978-952-446-861-9

TIIVISTELMÄ

Metsähallituksen Länsi-Lapin alueen maankäytön ja luonnonvarojen hoidon ja käytön kokonaissuunnitelma vuosille 2006–2015 valmistui vuonna 2006. Suunnitelman välitarkastus toteutettiin vuoden 2010 yhteistyössä alueellisista sidosryhmistä koostuvan yhteistyöryhmän kanssa.

KUVAILELUEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	01.05.2011
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	2010
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	
TEKIJÄ(T)	Jari Kantia, Lauri Karvonen, Elina Stolt, Kirsi-Marja Korhonen		
JULKAISUN NIMI	Länsi-Lapin alueen luonnonvarasuunnitelman välitarkastus. Kausi 2010–2015		

Voimassa oleva Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelma on laadittu 10–vuotiskaudelle 2006–2015. Kauden puolivälissä tehdyssä välitarkastuksessa on nyt arvioitu, ovatko luonnonvarasuunnitelman linjaukset loppukaudelle edelleen ajan tasalla. Arvioinnin perusteella tarkistettiin suunnitelma ja laadittiin uusi toimintaohjelma loppukaudelle. Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelman välitarkastus alkoi vuoden 2009 lopussa. Metsähallituksen johtoryhmä teki päätöksen välitarkastuksen tulosten käyttöönotosta joulukuussa 2010.

Välitarkastuksen lähtökohtana oli voimassa oleva luonnonvarasuunnitelma. Muutostarpeita arvioitiin yhdessä sidosryhmien edustajista koostuvan yhteistyöryhmän kanssa. Arvioinnin perusteina olivat toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ja ajantasaiset tiedot luonnonvaroista. Metsähallituksen toiminnan kannalta merkittäviä muutoksia ovat metsäteollisuuden rakennemuutos, bioenergian lisäämiselle asetetut tavoitteet, metsänhoito-ohjeiden uusiminen sekä Kansallisen metsäohjelman 2015 ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) vahvistaminen. Luonnonvarasuunnitelman valmistelutyönä huhti-lokakuussa 2009 toteutettiin ns. Metsä-Lapin neuvotteluprosessi paikallistasolla maakunnallisen ohjausryhmän koordinoimana. KorpiMETSO- inventointi ja ekologisen verkoston kytkeytyneisyystarkastelu toteutettiin osana välitarkastusta.

Yhteistyöryhmä kannatti matkailu- ja virkistyskäyttöä painottavan toimintalinjan jatkamista. Uutena teemana ryhmä korosti bioenergian merkityksen kasvua. Yhteistyöryhmässä lopulliseen suunnitelmaan ei jätetty yhtään eriävää mielipidettä. Lapin neuvottelukunta käsiteli suunnitelmaa kahdessa kokouksessa. Neuvottelukunta esitti yksimielisesti suunnitelman hyväksymistä. Suunnitelmaluonnokseen pyydettiin lausunnot 101 sidosryhmältä, joista 33 taholta saatiin lausunnot. Metsähallitus otti yhteistyöryhmän kannanotot sekä sidosryhmien lausunnot suunnitelman tarkistuksessa huomioon ja ne vaikuttivat toimintaohjelman sisältöön.

Luonnonvarasuunnitelman toteutumista seurataan sovitulla mittareilla. Mittarit osoittivat, että toiminta on ollut pääosin suunnitelman mukaista ja seurannan eri osa-alueilla kehitys on ollut positiivista. Metsähallituksen hallinnassa oleva maa-ala on lisääntynyt, puusto on kasvanut voimakkaasti ja metsävarat ovat lisääntyneet. Hakuut olivat 10 % käyttöpuusuunnitetta suuremmat. Ekologiset mittarit osoittivat positiivista kehitystä, erityisesti ekologinen verkosto on laajentunut. Lapin kansallispuistojen kävijämäärät ovat lisääntyneet voimakkaasti. Vuonna 2009 kävijöitä oli 870 000.

Liiketoimintojen tuloskehitys oli hyvä ja liikevaihto kasvoi.

Suunnittelutyön lopputuloksena laadittiin toimintaohjelma Metsähallituksen Länsi-Lapin alueelle vuosille 2010–2015. Sen keskeiset kohdat ovat:

- METSO-ohjelman mukaisia suojelumetsiä perustetaan 870 ha.
- Metsä-Lapin neuvottelujen tuloksena siirretään metsätaloustoiminnan ulkopuolelle 8 028 ha metsämaata ja rajoitetun toiminnan piiriin 455 ha.
- Uudet maakunta- ja yleiskaavapäätökset otetaan huomioon toiminnassa.
- Kaavoitusta jatketaan matkailukeskuspainotteisesti.
- Virkistykseen ja luontomatkailun edellytyksiä ja palveluvarustusta kehitetään erityisesti matkailun painopistealueilla. Hajakohteiden palveluita supistetaan.
- Lajien ja luontotyyppien inventointi, hoito ja seuranta kohdennetaan kiireisimmille kohteille.
- Soiden ennallistaminen kohdentuu Lounais-Lapin METSO-alueille.
- Yhteistyömenettelyjä paliskuntien ja muiden metsien käyttäjien kanssa kehitetään edelleen.
- Metsien kestävä käytön käytännön rajoitteet, kuten vesistöjen suojavyöhykkeet, uhanalaisten lajien esiintymät ja metsonsoitimet, otetaan hakkuulaskelmissa aiempaa tarkemmin huomioon.
- Riistan elinympäristöt otetaan huomioon metsien käsittelyssä ja niiden aktiivista hoitoa jatketaan.

- Erilaisille kasvupaikoille soveltuvat monipuoliset metsänhoito- ja hakkuutavat ylläpitävät monipuolista metsän kuvaa.
- Peitteisyyttä ylläpitäviä hakkuutapoja kohdennetaan matkailun, porotalouden ja luonnonkirjon kannalta erityisille kohteille.
- Puun tarjontaa metsä- ja puutuoteteollisuudelle lisätään keskimäärin 1 miljoonaan kuutiometriin vuodessa kysynnän
- Puupohjaisen bioenergian tarjontaa lisätään kysynnän mukaan.
- Tuulivoimatuotantoon soveltuvia kohteita kartoitetaan ja kehitetään.
- Maa-ainesvaroja myydään ja otto-oikeuksia vuokrataan soveltuvilta kohteilta ympäristöarvot korostetusti huomioon ottaen.
- Kulttuuriperintö inventoidaan metsätalousalueilla kansallisen metsäohjelman tavoitteiden mukaan.
- Metsien hiilensidonta ja -varastot kasvavat kasvavien puumäärien myötä.

Suunnitelman toteutumista seurataan loppukautena alkuperäisten mittareiden avulla.

AVAINSANAT   luonnonvarasuunnittelu

SARJAN NIMI JA NUMERO   Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 64

ISSN 1239-1670   ISBN 978-952-446-860-2 (NIDOTTU),   ISBN 978-952-446-861-9 (PDF)

SIVUMÄÄRÄ 92   KIELI Suomi   KUSTANTAJA Metsähallitus   PAINOPAIKKA   Edita Prima Oy

JAKAJA   Metsähallitus   HINTA   25 €

Sisältö

1. Toimintaympäristön muutos.....	7
2. Muutokset Metsähallituksessa.....	13
3. Mennyt kausi.....	15
4. Toiminnan päälinjat.....	17
4.1 Toiminnan linjaukset kaudelle 2010-2015.....	17
5. Toimintaohjelma 2010-2015.....	20
5.1 Maankäyttö.....	20
5.2 Luonnonsuojelu.....	22
5.2.1 Suojeluverkosto.....	22
5.2.2 Talousmetsien luonnonhoito.....	24
5.3 Erätalous.....	26
5.3.1 Metsästys ja riistanhoito.....	26
5.3.2 Kalastus.....	28
5.4 Virkistyskäyttö ja luontomatkailu.....	28
5.5 Metsätalous.....	32
5.6 Porotalous.....	34
5.7 Kaavoitus ja kiinteistökauppa.....	35
5.8 Maa-ainestointiminta.....	36
5.9 Tuulivoima ja turvetuotanto.....	37
6. Ilmastonmuutos.....	38
7. Vuorovaikutus.....	40
Liite 1.....	41
Liite 2.....	42
Liite 3.....	43
Liite 4.....	44
Liite 5.....	45
Liite 6.....	46
Liite 7.....	48
Lausunnot	57

Missio eli toiminta-ajatus:
Rikkautta luonnossa ja luonnosta

Visio eli strateginen tahtotila:
Olemme edelläkävijä vihreillä markkinoilla

Metsähallituksen näkökulmasta vihreät markkinat sisältävät luonnonvarojen kestävän ja ympäristötietoisien käytön, puun käytön eri muodoissaan (uusiutuvana raaka-aineena, energiana, hiilen sitomisessa), monimuotoisuuden suojelun, erilaiset tuotettavat monikäyttö- ja ekosysteemihyödyt, uusiutuvan energian sekä näihin liittyvän osaamisen ja palvelut.

1.

Toimintaympäristön muutos

Metsien ja puun monipuolinen hyödyntäminen on nousut keskeiseen rooliin haettaessa ratkaisuja tulevaisuuden haasteisiin, kuten uusiutumattomien luonnonvarojen riittävyys- ja saatavuusongelmiin sekä ilmaston muutokseen. Kansallinen luonnonvarastrategia (2009) korosti metsiä Suomen merkittävimpänä uusiutuvana, jopa karttuvana, luonnonvarana. Puun käytön monipuolistuminen ja biotalouden kehittyminen, muun muassa puurakentamisen ja puuperäisten polttoaineiden ja materiaalien kehitystyö luo uutta tulevaisuutta metsien kestäväälle käytölle.

Luonnonvarastrategia nosti esiin myös maaseudun luonnonvarojen merkityksen kansallisena voimavarana. Metsiin perustuvat elinkeinot: metsätalous, puunkorjuu ja -kuljetukset, porotalous, matkailu ja keräilytuotteet ovat merkittävässä roolissa maaseudun elinvoimaisuuden ylläpitäjänä, paikallisen yritystoiminnan, elintason ja hyvinvoinnin kehittämisessä sekä infrastruktuurin säilymisessä.

Muuttoliike taajamakeskuksiin ja väestön ikääntyminen vaikuttavat työvoiman tarjontaan maaseudulla. Lappi on kuitenkin edelleen korkean työttömyyden aluetta ja tarkastelukaudella alkanut metsätaloustoiminnan kasvu tarjoaa lisääntyvässä määrin työtä paikallisille yrittäjille ja työntekijöille. Uutta kysyntää työvoimalle luo myös kaivosteollisuus. Koulutetuista metsäkoneiden ja puutavara-autojen kuljettajista on jo ollut paikallista kilpailua metsä- ja kaivossektorin kesken.

Kansallisessa metsäohjelmassa (KMO) kotimaisen puun käyttöä pyrittiin nostamaan 10–15 miljoonalla kuutiometrillä vuodessa. Taimikonhoidon, nuoren metsän harvennuksen ja kunnostusojituksen tavoitteita on nostettu, ja uudistusalojen entistä parempaa hoitoa samalla korostettu. Puunkorjuun ja -kuljetusten ympärivuotisuuden turvaamiseksi valtiovalta osoitti lisärahoitusta tie- ja rataverkkoinvestointeihin.

Vuonna 2007 Metsähallitus käynnisti laajan tienkunnostusohjelman, jonka ansiosta metsäautoteiden ja siltojen peruskorjauksiin käytetty panostus moninkertaistui ny-kyiselle noin 5 miljoonan euron vuositasolle Lapissa. Ohjelman merkitys on korostunut viime vuosina, kun useina talvina korjuu- ja kuljetusolosuhteet ovat vaihdelleet voimakkaasti.

Metsäteollisuuden rakennemuutos ja Venäjän puuntuonnin tyrehtyminen on Lapissa johtanut Kemijärven sellutehtaan sulkemiseen. Kemin ja Oulun tehtaiden investoinnit ja tuotantomuutokset ovat toisaalta lisänneet mäntykuitupuun kysyntää. Samaan aikaan suunnitteilla on uusia suuria bioenergia- ja biojalostamolaitoksia. Luonnonvarasuunnitelman alkuvuosina 2006–2008 puun kysyntä Lapissa oli erittäin hyvä ja hinnat korkealla. Vuoden 2008 lopulla alkanut kansainvälinen rahoituskriisi ja sitä seurannut talouden taantuma romautti puun kysynnän keväällä 2009, ja yksityismetsien puun myynti pysyi alhaisena koko vuoden 2009. Lapin valtion mailla puun kysyntä nousi korkeaksi jo syksyllä 2009. Vuoden 2010 aikana saha- ja kuitupuun kysyntä Lapin valtion mailta on ollut erittäin korkealla ja puun hintataso on kehittynyt suotuisasti. Muun muassa sellun hinta maailmanmarkkinoilla on ennätystasolla.

Metsälainsäädännön ja Tapion hyvän metsänhoidon suositusten muutosten myötä myös Metsähallitus uudisti metsänhoito-ohjeet. Metsikön läpimittaperustaiset uudistamisrajat muuttuivat, mikä nostaa suunnitelmakauden loppuosan hakkuumahdollisuuksia. Kun samaan aikaan yhä suurempi osa 1960-luvun laajojen hakkuiden seurauksena syntyneistä metsistä tulee uudistuskypsyysmittoihin, hakkuumahdollisuuksien nousu korostuu.

EU:n ilmastolinjaukset ja Suomen kansalliset sitoumukset nostivat metsäenergia-tuotannon tavoitteita voimakkaasti. Bioenergian kysyntä on kasvanut myös Lapissa. Metsähallitus käynnisti metsäenergiaprojektin, jonka tavoitteena oli myydä hakkuu-tähteiden, harvennusriukujen ja kantojen energiaa 1 Terawattitunti/vuosi.

Valtioneuvosto hyväksyi vuoden 2006 lopussa Luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestäväen käytön strategian ja toimintaohjelman vuosille 2006–2016. Strategisiin päämääriin sisältyivät luonnonsuojelualueverkoston kehittäminen, eliölajien suojelun tehostaminen eri toimialoilla ja yhteistyön lisääminen eri toimijoiden kesken, tutkimus-tiedon lisääminen ja kansainvälinen yhteistyö. Metsähallitus on toiminut aktiivisesti kaikilla näillä osa-alueilla.

Valtioneuvosto hyväksyi vuonna 2008 Etelä-Suomen metsien suojelua koskevan METSO-ohjelman. Lapista ohjelma-alueeseen kuuluu Lounais-Lappi. Ohjelman tavoite on metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantumisen pysäyttäminen ja luonnon monimuotoisuuden suotuisan kehityksen vakiinnuttaminen vuoteen 2016 mennessä. Ohjelman painopiste on Etelä-Suomessa. Tarkoitus on sekä parantaa nykyistä suojelualueverkkoa että kehittää talousmetsien luonnonhoitoa. Metsähallituksen tehtäväksi tuli toteuttaa useita eri toimenpiteitä niin suojelualueilla kuin talousmetsissäkin. Nykyistä tietopohjaa metsien monimuotoisuudesta ja sen turvaamisen keinoista kartutetaan tutkimuksen ja seurannan avulla.

Vesienhoidon suunnittelua ohjaavat vesienhoitolaki ja sen pohjalta annetut muut säädökset. Näillä säädöksillä on pantu täytäntöön EU:n vesipuitedirektiivi. Vesienhoitosäädösten myötä on laadittu vesienhoitoaluekohtaiset vesienhoitosuunnitelmat vuosille 2010–2015, jotka valtioneuvosto on hyväksynyt joulukuussa 2009. Vesienhoitosuunnitelmat ja niihin liittyvät toimenpideohjelmat edellyttävät jatkossa vesiensuojelun lisätoimenpiteitä alueilla, joilla vesien tila ei ole hyvä. Metsätalouden osuus kuormi-tuksesta on kuitenkin pieni. Kunnostusojitusten ja maanmuokkauksien vesiensuojelumenetelmät ovat kehittyneet ja kehitystyötä on tarpeen edelleen jatkaa.

Suomen luontotyyppien uhanalaisuus arvioitiin ensimmäisen kerran ja tulokset julkaistiin vuonna 2008. Uhanalaisuuden arviointi pohjautui luontotyyppien määrän ja laadun muutokseen 1950-luvulta nykypäivään. Arviota tarkennettiin kehitysennusteen, mahdollisen aiemman taantumisen sekä harvinaisuuden tai yleisyyden perusteella. Uhanalaisuusluokka määriteltiin 368 luontotyyppille. Sen mukaan Pohjois-Suomessa arvioitiin olevan uhanalaisia luontotyypejä 29 % niiden lukumäärästä. Lapin osalta luontotyyppien uhanalaisuutta ei arvioitu erikseen, mutta laajojen suojelualueiden ja suhteellisen vähäisen ojituspinta-alan ansiosta tilanne on selvästi parempi kuin keskimäärin Pohjois-Suomessa. Valtaosa lettoisista ja korpisista luontotyypeistä on ojituksen ja pellonraivauksen tai harvinaisuutensa vuoksi Pohjois-Suomessakin silmälläpidettäviä tai uhanalaisia. Turvemaiden käytön suunnitelmallinen kokonaistarkastelu on tarpeen suoluonnon tilan parantamiseksi ja turvemaiden käytön kestävyuden varmistamiseksi. Erityisesti kunnostusojitusten suunnittelu ja turpeenoton kohdevalinta ovat tässä avainasemassa. Äärimmäisen uhanalaisia metsäluontotyypejä ovat karukkokankaat koko Suomessa. Karut metsätyypit ovat vaarassa kadota luonnossa tapahtuvan yleisen rehevöitymiskehityksen ja ilmastonmuutoksen seurauksena. Myös lehdot ja kivennäismaiden vanhat lehtipuuvaltaiset luontotyytit luokitellaan uhanalaisiksi. Perinnebiotoopeista 91,3 % luokiteltiin äärimmäisen uhanalaisiksi koko valtakunnan mitassa.

Maakunta- ja yleiskaavoitus Länsi-Lapissa on tarkastelujaksolla edennyt voimakkaasti. Ympäristöministeriö on vahvistanut Tunturi-Lapin maakuntakaavan 23.6.2010 ja samalla se on määrätty tulemaan voimaan. Lapin liiton hallitus on 22.3.2010 kuuluttanut vireille Länsi-Lapin maakuntakaavan laadinnan, mutta sitä laadittaessa on voimassa ympäristöministeriön 25.2.2003 vahvistama Länsi-Lapin seutukaava maakuntakaavan oikeusvaikutuksien 1.1.2010 alkaen.

Länsi-Lapin alueelle on laadittu Lapin meri- ja rannikkoalueen tuulivoimamaakuntakaava (saanut lainvoiman 16.7.2005) sekä Kemi-Tornio-alueen ydinvoimamaakuntakaava (kuulutettu voimaan tulevaksi 15.4.2010). Rovaniemen maakuntakaava on saanut lainvoiman jo aiemmin (4.12.2001), mutta siihen liittyen on laadittu Rovaniemen vaihemaakuntakaava (tullut voimaan 7.7.2010). Ylläksen alueella Kolarissa oleva osayleiskaava on uusittu vuonna 2009 ja Tornion-Muonionjoelle ollaan laatimassa parhaillaan uutta yleiskaavaa. Kittilään Levin ympäristöön on laadittu myös laaja-alainen osayleiskaava vuonna 2008. Muonion kunnan ns. VETURI-yleiskaavat ovat uudelleen valmisteilla. Rovaniemellä on valmistunut Vikajärven osayleiskaava 2007.

Aluehallinnon uudistuksessa perustettiin 1.1.2010 alkaen uudet aluehallintovirastot (AVI) ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY). Samalla lääninhallitukset, TE-keskukset, alueelliset ympäristökeskukset, ympäristölupavirastot, tiepiirit ja työsuojelupiirit lakkasivat. Uudistus selkeyttää valtion aluehallinnon viranomaisten rooleja, tehtäviä, ohjausta ja työnjakoa. Uudistuksessa vahvistettiin maakunnan liittojen roolia aluekehitysviranomaisena. Metsäkeskusten ja valtion aluehallinnon yhteistyötä tiivistetään. Metsähallituksen osalta tärkeimmät maakunnalliset sidosryhmät ovat Lapissa selkeät, sidosryhmien suuntaan toimittaessa haasteen luo lähinnä Metsähallituksen oman organisaation moninaisuus.

Talouden alamäki on näkynyt selvänä muutoksen matkailusektorilla. Kotimaan vapaa-ajanmatkailu on säilynyt entisellään ja joiltakin osin jopa lisääntynyt jolloin jokamiesretkeilijöiden kautta tuleva kävijävirta suojelualueille on kasvanut. Samanaikaisesti ohjelmanpalveluyritykset ovat supistaneet toimintaansa, koska kysyntä yritysasiakkaiden taholta on supistunut.

Matkailun investoinnit ovat jatkuneet edelleen, vaikkakin laskusuhdanne näkyy myös matkailun investoinneissa. Majoitus-, ravintola yms. palvelujen kapasiteetti on kasvanut edelleen erityisesti kauden alkupuolella. Kapasiteetin kasvu mahdollistaa kävijämäärien ja sitä kautta valtion maiden matkailun käyttöpaineen merkittävän kasvun. Kasvu keskittyy matkailukeskuksiin, ja luontomatkailevien kävijämäärät kasvavat erityisesti päiväkävijöiden osalta, jolloin lähireittien ja palvelujen suhteellinen merkitys kasvaa.

Kansallispuistojen merkitys alueellisessa markkinoinnissa "imagotuotteena" on vankistunut. Markkinoinnissa Lappi-brandiä on vahvistettu, internetin merkitys kansallispuistojen markkinoinnissa on kasvanut. Kansallispuistojen kävijämäärät ovat kasvaneet. Maakunnallinen matkailutilastointi on kehittynyt ja sitä kehitetään edelleen matkailukeskuskohtaisena. Matkailututkimuksen vakiintuminen on tuonut merkittävää lisätietoa matkailun merkityksestä paikallis- ja aluetalouteen. Aluetaloudellisten vaikutusten arvioinnin keruu on systematisoitu Metsähallituksen ja Metlan yhteisprojektilla, ja ensimmäiset koko Lapin kattavat luotettavat tulokset saatiin syksyllä 2010.

Kestävyyden huomioiminen on korostunut kaikilla matkailun toimijoilla. Myös laatu- ja turvallisuusajattelu korostuu ja nämä vaikuttavat myös tuotekehityksen. Matkailualueilla on lähdetty yrittäjien laatu- ja turvallisuuskoulutuksiin. Näissä myös Metsähallitus on ollut mukana asiantuntijana ”vihreässä osiossa”, jossa pyritään kehittämään yritysten henkilöstön tietämystä kohdealueen luonnon, reittien ja rakenteiden tarjoamista ja mahdollisuuksista.

Luontomatkailulle toimintaympäristöjä tarjoavia yhteiskunnallisia virkistyskäytön palveluita on vaivannut valtion budjetin kautta tulevan ylläpitorahoituksen niukkeneminen. Investointeja on kuitenkin voitu turvata mm. työllisyyskompensatioilla, joita on suunnattu luontomatkailun edellytysten parantamiseen. Kansallispuistojen kehittämisspanostukset maakunnallisoin rahoin ovat olleet merkittäviä.

Lapin matkailustrategian tavoitteena on ollut mm. sesonkivaihteluiden tasaaminen. Kesämatkailun tuotepuolella on edelleen haasteita ja kehitettävää. Matkailustrategiassa vuosille 2011–2014 määritellään tuotteistamisen yhdeksi tavoitteeksi matkailukeskusten ja kansallispuistojen yhteisten, kestävän luontomatkailun tuotteiden luominen. Talvimatkailussa ilmastonmuutoksen uhka Lapin eteläisemmällä osalla on jo ollut nähtävissä, vuotuinen lumen tulo näyttää siirtyvän myöhäisemmäksi ja lumeton joulun aikakin on mahdollinen. Ilmaston muutos voi tuoda Lapin matkailulle myös kilpailuetua suhteessa Keski-Eurooppaan.

Kaupungistuminen ja väestörakenteen muutos, kuten ikääntyminen ja eläkeläisten määrän kasvu, muuttavat myös retkeily- ja virkistyspalveluiden kysyntää. Ohjattujen palveluiden ja hyvin varustettujen kohteiden kysyntä on kasvamassa. Samoin lisääntyy tarve esteettömyydelle ja helppokulkuisuudelle. Matkailu kasvaa suhteessa perinteiseen luonnon virkistyskäyttöön. Matkustamisessa talouden kehitys ja energian hinnan nousu ohjaavat valintoja ja lisäävät osaltaan hyvän palvelun lähikohteiden kysyntää. Ulkomaiset marjanpoimijat ovat osaltaan lisänneet ja taanneet marjaraaka-aineen saannin sitä jalostavalle teollisuudelle. Muu kuin jokamiehenoikeudella harjoitettava keräily (esim. pihkan keräys) vaatii maanomistajan kanssa tehtävän käyttöoikeussopimuksen.

Metsästys ja kalastus säilyttävät talouden taantumassa hyvin asemansa harrastusmuotojen joukossa.

Ilmastonmuutoksesta on 2000-luvulla tullut merkittävä uusi tekijä Metsähallituksen toimintaympäristössä. Ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen koskettavat kaikkea Metsähallituksen toimintaa. Alkutilan epävarmat lumiolosuhteet vaikuttavat matkailupalveluiden kysyntään ja tarjontaan Etelä-Lapissa. Joulumatkailun painopiste on jo siirtynyt Rovaniemeltä pohjoisemmaksi.

Energiansäästön ja energiatehokkuuden vaatimukset vaikuttavat niin uudisrakentamiseen kuin suojelualueiden käyttöön ja hoitoon. Luontopalvelut toteuttaa omalta osaltaan YM:n ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimintaohjelmaa. Maaperän jäätyiskauden lyhentyminen ja vaihtelevat keliolosuhteet vaikeuttavat puun korjuuta ja -kuljetuksia. Metsähallitus on lisännyt investointeja metsäteiden perusparannukseen ja rakentamiseen varautuakseen ilmaston muutoksen vaikutuksiin.

Ilmastonmuutos näkyy jo nyt Itä- ja Länsi-Lapin luonnossa esimerkiksi perhosten levinneisyyden muutoksena ja lintujen muuton aikaistumisena. Muutos lisää luonnonsuojelualueiden hoidon haasteita ja tutkimuksen ja seurannan merkitystä. Luonnonsuojelualueiden kytkeytyneisyys on lajiston leviämisen turvaamisen takia yhä tärkeämpää. Ilmastonmuutos on myös asiakaspalvelulle ja opastukselle uusi haaste; asiakkaat kaipaavat tietoa luonnossa tapahtuvista muutoksista ja niiden syistä.

Malminetsintä ja etsintätyöhön liittyen valtausalueet ovat tarkastelujatkolla lisääntyneet voimakkaasti, mikä on osaltaan lisännyt maankäyttöön liittyvää edunvalvontaa ja eri maankäyttömuotojen yhteensovittamista. Kittilässä on avattu Suurkuusikon kaivos ja muuallekin kaivoshankkeita on suunnitteilla.

2.

Muutokset Metsähallituksessa

Metsähallituksen strategia uudistettiin vuoden 2009 alussa. Uudessa strategiassa perusajatuksena on Metsähallituksen säilyttäminen yhtenä monitavoitteisena kokonaisuutena. Metsähallitus haluaa olla edelläkävijä vihreillä markkinoilla. *Metsähallituksen näkökulmasta vihreät markkinat sisältää luonnonvarojen kestävä ja ympäristötietoisen käytön, puun käytön eri muodoissaan (uusiutuvana raaka-aineena, energiana, hiilen sitomisessa), monimuotoisuuden suojelun, erilaiset tuotettavat monikäyttö- ja ekosysteemihyödyt, uusiutuvan energian sekä näihin liittyvän osaamisen ja palvelut.*

Metsähallitukseen perustettiin vuonna 2007 liiketoimintaportfolio, mihin kuuluvat Villi Pohjola, Fin Forelia Oy, Siemen Forelia Oy, Morenia Oy ja Laatumaa.

Kuva 1. Metsähallituksen organisaatio 2010.

Metsähallituksen maa-ainesliiketoiminta yhtiöitettiin 1.3.2006 Morenia Oy:ksi. Morenia Oy osti keväällä 2008 sodankyläläisen Maanrakennusliike Hyvönen Oy:n. Metsähallitus osti toukokuussa 2008 luontomatkailuliiketoimintaa harjoittavan rova-niemeläisen Eräsetti Oy:n ja siitä perustettiin Eräsetti Wild North Oy.

EU:n kilpailuviranomaisten kannanotto DESTIA:n liikelaitosmalliin johti myös Metsähallituksen liikelaitosasetman selvitystyöhön 2009–2010. Keväällä 2010 uudis-tettiin laki valtion liikelaitoksista siten, että uusi laki ei koske Metsähallitusta, vaan sen osalta selvitystyö jatkuu. Toistaiseksi Metsähallitus jatkaa vanhan liikelaitoslain pohjalta nykytuotoisena.

Merkittäviä maankäyttömuutoksia suunnitelman alkujaksolla on ollut Metsäntutki-muslaitoksen sekä Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen maiden siirto Met-sähallituksen hallintaan. Samalla siirtyi osa maiden hallinnasta ja hoidosta vastaavista henkilöistä siirtyi Metsähallitukseen.

Riistan elinympäristöjen aktiivinen hoito (REAH) -projektin myötä luotiin uusia toimintatapoja ja -malleja riistaympäristöjen ennallistamiseen ja huomioimiseen met-sätalouden toiminnassa. Projektin myötä koulutettiin metsätalouden suunnittelijoita riista-asioiden huomiointiin ja samalla luotiin yhteistyöverkostoja heidän ja riistapuolen suunnittelijoiden kanssa.

3.

Mennyt kausi

Tarkastelukaudella vuosina 2006–2009 eri maankäyttömuotojen suhteissa ei tapahtunut suuria muutoksia. Pinta-alallisesti merkittävin muutos oli vuoden 2008 alusta Metsäntutkimuslaitoksen alueiden siirtyminen Metsähallituksen hallintaan. Länsi-Lapin alueelle hallinnansiirrossa tuli yhteensä 27 281 ha, josta metsätalouskäyttöön 11 886 ha ja luonnonsuojelualueiksi 1 074 ha. Tutkimuskäyttöön ns. tutkimusmetsiksi jäi 14 321 ha, jotka metsäntutkimuslaitos on käyttöoikeussopimuksella vuokrannut Metsähallitukselta. Myös maatalouden tutkimuskeskukselta tuli tarkastelujaksolla hallinnansiirron kautta jonkin verran maata.

Talousmetsiä on ostettu Länsi-Lapissa noin 2 200 ha ja puolustusvoimien käyttöön n. 20 ha. Talousmetsiä on myyty n. 5 010 ha, josta suurin on Vapon turvesuokauppa n. 4 650 ha. Loma-asuntotontteja on Länsi- ja Itä-Lapissa myyty vuosien 2006–2009 aikana keskimäärin 154 kappaletta vuodessa.

Vuosien 2006–2009 aikana Länsi-Lapin alueen käyttöpuukertymä on ollut yhteensä 3 445 000 m³ kumuloituvan suunnitteen ollessa mainitulla jaksolla 3 140 000 m³ (suunnite on ollut 785 000 m³/v). Suunnitteen ylitys on ollut täten 9,7 %. Suunnitteen ylitystä lieventää kuitenkin se, että suunnitteen määrittelyssä Metlalta tulleet maat eivät ole olleet mukana. Harvennushakkuita tarkastelujaksolla on tehty keskimäärin 9 625 ha/v ja uudistushakkuita noin 4 040 ha/v. Verrattaessa näitä asetettuihin tavoitteisiin (8 000 ha/v ja 4 800 ha/v), voidaan todeta, että hakkuut ovat olleet kasvatushakkuupainotteisia. Samalla tämä tarkoittaa, että toteutunut käyttöpuusuunnitteen ylitys on tapahtunut harvennushakkuiden kautta. Uudistushakkuilla keskimääräinen hehtaarikohtainen kertymä on ollut myös jonkin verran suunnitelaskelmien mukaista suurempi, joka tarkoittaa sitä, että sama puumäärä on voitu saada pienemmältä pinta-alalta.

Metsänhoitotöistä taimikonhoitoa on menneellä kaudella tehty lähes 25 000 ha tavoitteen ollessa 20 000 ha eli 5 000 ha/v. Työkohteita on haettu ja taimikonhoitoon on voitu myös rahallisesti panostaa hyvien puumarkkinavuosien ansiosta, joten 25 % tavoitteen ylitys on ollut mahdollista. Kunnostusojitusta on tehty vajaat 11 000 ha, joka jää jonkin verran asetetusta tavoitteesta (11 200 ha eli 2 800 ha/v). Kunnostusojituksen toteutusta on haitannut osin se, että ojalinjahakkuita ei ole ehditty tehdä talvisin riittävästi, mutta osaltaan myös se, että suunnitteluresursseja ei ollut riittävästi.

Tienrakennukseen on panostettu menneellä kaudella selvästi enemmän kuin oli ajateltu. Tämä johtuu käynnistetyistä tienkunnostusohjelmasta. Uusia teitä valmistui tarkastelujaksolla yhteensä 306 km ja teitä peruskorjattiin 975 km. Tämän lisäksi vanhojen siltojen uusimiseen on panostettu. Kun tavoitteet ovat olleet uudisrakennuksessa 40 km/v ja peruskorjauksessa 100 km/v, niin toteutuneet kumulatiiviset määrät ovat koko tarkastelujaksolla lähes kaksinkertaiset tavoitteisiin verrattuna. Panostuksen ansiosta puuntoimitukset on voitu hoitaa asiakaslähtöisesti huolimatta puunkorjuun kannalta suhteellisen hankalista vuosista.

Puunkorjuun ympäristöseurantojen mukaan Länsi-Lapissa on uudistushakkuualoille jätetty vuodesta riippuen 4–10 m³/ha puustoa, joka koostuu paitsi säästöpuista, mutta myös pienialaisista luontokohteista. Tämä vastaa Metsähallituksen asettamaa tavoitetta (5–10 m³/ha). Erityyppiset luontokohteet on seurantojen tulosten perusteella osattu myös ottaa toiminnassa huomioon. Vesistöjen varteen on jätetty myös riittävät vesien-suojeluvyöhykkeet. Suojavyöhykkeiden leveys on ollut yleensä 10–20 m. Luonnonvarasuunnitelman seurantamittarien tulokset esitetään liitteissä 2–6.

4.

Toiminnan päälinjat

4.1 Toiminnan linjaukset kaudelle 2010–2015

- **Vuonna 2006 valittua virkistyskäyttöä ja matkailua painottavaa toimintavaihtoehtoa jatketaan.** Vaihtoehto yhdistää edelleen parhaalla mahdollisella tavalla työllisyyden, alue - ja paikallistalouden, puuntarjonnan sellu-, paperi- ja sahateollisuuden tarpeisiin, sekä metsäbioenergian saannin, matkailun ja virkistyskäytön edellytykset, luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen, porotalouden ja saamelaiskulttuurin ylläpidon.

- **Virkistys- ja luontomatkailukäytön edellytyksiä ja internetmarkkinointia kehitetään erityisesti matkailun painopistealueilla.** Matkailun painopistealueiden palveluvarustusta kehitetään asiakaslähtöisesti. Kestävyys ja ympäristönäkökohdat ovat keskeisiä kehittämisen lähtökohia.

- **Ekologista verkostoa kehitetään uudistamalla alue-ekologiset suunnitelmat uusimman tieteellisen tiedon ja karttuneiden inventointitietojen perusteella toimintajakson kuluessa. Lisäksi ekologinen verkosto täydentyy toimenpidesuunnittelun yhteydessä.**

- **Natura -yleissuunnitelman määrittelemille kiireisille kohteille laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmat.** Kaudella 2010–2015 hoito- ja käyttösuunnitelmia laaditaan Simojärven, Soppanan, Pomokairan, Kumputunturin, Loukisen latvasoiden, Tollovuoma-Silmävuoma-Musta-oja-Nunara-vuoman, Kuortano-Sivinvuoma-Launijärven Natura-alueille sekä Puljun erämaahan. Hoito- ja käyttösuunnitelmia varten perustetaan yhteistyöryhmät, joihin kutsutaan edustajat eri sidosryhmistä mm. paliskunnista.

- Lajien ja luontotyyppien inventointi, hoito ja seuranta kohdennetaan luonnon-suojelullisesti kiireisimmille kohteille tai alueiden käytön kannalta tärkeimmille kohteille, pääosin METSO-toimintaohjelman 2008–2016 mukaisesti.
- Kansallisessa metsäohjelmassa (KMO) sovittu talousmetsien kulttuuriperintö-inventointi aloitettiin Länsi-Lapissa kesällä 2010 ja aloitetaan Itä-Lapissa 2011.
- Metsätaloudessa painotetaan kasvatushakkuita ja taimikonhoitotöitä. Teiden rakentamiseen ja peruskorjauksiin satsataan entistä enemmän ympärivuotisen puuhuollon turvaamiseksi.
- Vesiensuojavyöhykkeiden, uhanalaisten lajien esiintymien ja metsonsoidinten vaikutusalueita huomioidaan aiempaa tarkemmin hakkuulaskelmissa.
- Talousmetsien luonnonhoidolla lisätään luonnon monimuotoisuutta säästämällä luontokohteet ja säilyttämällä elinympäristöjä uhanalaisille lajeille soveltuvina. Metsänhoidollisia kulutuksia jatketaan vuosien 2006–2009 tasolla. Säästöpuuryhmien polttoja toteutetaan palojatkumoalueiden läheisyydessä.
- Porotalousyhteistyötä ohjaa Metsähallituksen ja paliskuntainyhdistyksen välinen **sopimus**. Poronhoidon edellytykset otetaan huomioon eri toimenpiteissä. Yhteistyö on tiivistä ja säännönmukaista paliskuntainyhdistyksen ja paliskuntien kanssa.
- Lisääntyvään bioenergian tarpeeseen vastataan kehittämällä metsäbioenergian korjuuta ja tuotantoa.
- Lisääntyvään uusiutuvan energian tarpeeseen vastataan muun muassa kartoittamalla ja kehittämällä tuulivoimatuotantoon sopivia alueita.
- Maa-ainesvaroja myydään ja otto-oikeuksia vuokrataan soveltuvilta kohteilta ympäristöarvot korostetusti huomioiden.
- Riistan elinympäristöt otetaan huomioon metsien käsittelyssä ja riistaelin ympäristöjen aktiivista hoitoa jatketaan. Myyntiin asetettavista erilaisten metsästyslupien määräistä neuvotellaan vuosittain riistanhoitoyhdistysten kanssa.
- Kalavesien hoidossa hyödynnetään luontaisia kalakantoja. Istutukset suunnataan sellaisiin vesiin, joissa kalastuspaine sitä edellyttää. Ammattikalastuksen edellytykset turvataan.
- Maata myydään pääasiassa kaavoitetuilta alueilta. Kaavoitusta jatketaan matkailu-keskuspainotteisesti. Muu maan myyntitoiminta keskitetään ensisijaisesti tulosalueiden yhteisesti vuonna 2009 kartoitettuihin kohteisiin.

- **Metsähallituksen toiminnassa otetaan huomioon tutkimuksen, opetuksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen maankäytön tarpeet.** Metsäntutkimuslaitoksen, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen kanssa toiminta perustuu yhteistyösopimukseen.
- **Metsätalous mitoitetaan toimintaohjelman periaatteita noudattaen siten, että maankäyttöpäätökset sekä muut rajoitteet otetaan täysimääräisesti huomioon hakkuumahdollisuuksien mitoituksessa.**
- **Kasvava toiminta valtion metsissä tarjoaa lisääntyviä työ- ja toimeentulomahdollisuuksia yrittäjille ja työntekijöille.**
- **Vuorovaikutusta jatketaan tiiviinä paikallisten tahojen kanssa.**

5.

Toimintaohjelma 2010–2015

5.1 Maankäyttö

Kuluneen tarkastelujakson aikana Länsi-Lapin alueella on ollut useita laajoja yleiskaavahankkeita. Tällaisia ovat olleet Muoniossa ns. Veturi1- ja Veturi2-kaavat, jotka kuitenkin kumottiin korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Ko. yleiskaavahankkeet on kuitenkin käynnistetty uudelleen ja ne tuovat uusia maankäyttöratkaisuja, joihin tulee varautua. Levin ympäristön yleiskaavasta on tietyiltä osin valittu korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Vaikka kaava ei ole vielä voimassa, niin Metsähallituksen alueille on kuitenkin muodostettu kolme uutta maankäyttökohdetta (merkinnällä S 164 ha, V 4 343 ha ja MU 1 065 ha). Kohteet eivät ole valituksenalaisia, joten ne jäänevät voimaan. Uudessa Tunturi-Lapin maakuntakaavassa ko. alue on kuvattu V-merkinnällä. Tunturi-Lapin maakuntakaavassa on myös MU2-merkinnällä esitetty aluevaraus Ylimuonion (8 904 ha). Tästä aluevarauksesta on muodostettu myös uusi maankäyttökohde. Edellä mainitut maankäyttökohteet sisältävät osin jo aiemmin päätettyjä ns. dialogikohteita. Ylläksen ympäristön yleiskaava on myös uudistettu, minkä johdosta on tullut jonkin verran muutoksia aluevarausten rajoihin.

Luonnonsuojelujärjestöjen Metsä-Lapin karttarausesitysten osalta on tehty 26.10.2009 sopimus Greenpeacen sekä paikallisten ja maakunnallisten sidosryhmien kanssa. Länsi-Lapin alueelta sopimukseen kuuluvat Raakevuoman (7 961 ha) ja Pokka-Puljun (16 073 ha) alueet. Sopimuksen mukaan suurin osa näistä alueista siirretään metsätaloustoiminnan ulkopuolelle, mutta osalla kohteista voidaan suorittaa rajoitettuja tai normaaleja metsätaloustoimia. Kohteista tullaan perustamaan uudet maankäyttökohdet.

Etelä-Suomen metsiensuojeluohjelman (METSU) osana perustetaan 870 ha suojelumetsiä: Pitkälampi, Tervola (175 ha), Suolijärvi, Rovaniemi (260 ha), Palokas, Ylitornio (354 ha) ja Kiimajupukka, Ylitornio (80 ha). Alueet muodostetaan luonnonvarasuunnittelussa suojelumetsiksi ja siirretään luontopalvelujen hallintaan sekä tehdään esitys, että alueet siirretään myös julkisten hallintatehtävien taseeseen. Lisäksi Metsäntutkimuslaitokselta tulleet Natura-alueet siirretään Luontopalvelujen hallintaan Natura-rajoja noudattaen.

Metsähallituksen ja Lapin ympäristökeskuksen työryhmä on Ympäristöministeriön toimeksiannosta käynyt läpi eri suojeluohjelmien ja niihin sisältyvien kohteiden toteutustilannetta. Työryhmän työn tuloksena osapuolet tulevat vuoden 2011 aikana esittämään ministeriölle kohdelistan ja tähän liittyvät rajausesitykset, joilla ko. suojeluohjelmakohteet tulevat toteutetuiksi. Nämä rajausesitykset korvaisivat vastaavien kohteiden nykyiset suojeluohjelmarajaukset. Työryhmän esittämien soidensuojeluohjelmakohteiden rajausesitysten ulkopuolelle tulee jäämään jonkin verran luonnontilaisia suoalueita. Näiden osalta on esim. Tunturi-Lapin maakuntakaavan laadinnan yhteydessä sovittu, että alueiden vesitalous tullaan turvaamaan luonnonvarasuunnitelman maankäyttöpäätöksillä. Tämän mukaisesti tullaan perustamaan seuraavat uudet maankäyttökohteet (merkintä MY, metsätalousalue, jolla ympäristöarvoja)

- Ahvenvuoma, Kittilä (kokonaispinta-ala 65 ha)
- Loukisen suot, Kittilä (30 ha)
- Teuravuoma, Kolari (689 ha)
- Kaattasjärvi, Rovaniemi (20 ha)

Lisäksi pienempiä alueita tullaan merkitsemään luontokohteiksi kuviokohtaisilla alue-ekologiakoodeilla. Näitä alueita on yhteensä 266 ha. Lisäksi edellä kerrottu periaate edellyttää, että seuraavilla jo aiemmin perustetuilla maankäyttökohteilla, jotka sisältävät soidensuojeluohjelmaan kuuluvaa aluetta, tulee luonnontilaisten soiden vesitalous säilyttää:

- Käyrästunturi, Rovaniemi MU-alue
- Köyrylamminvuoma, Rovaniemi V-alue

Matkailun painopistealueita perustettiin luonnonvarasuunnitelmassa vuonna 2006 kahdeksan aluetta: Ylläs-Pallas-Levi, Napapiirin retkeilyalue, Korouoma-Simojärvi, Pello-Ylitornion järvi-alue (Miekojärvi-Vietonen), Perämeri, Syöte-Riisitunturi sekä Simojoen ja Tornio-Muoniojoen varret. Matkailun painopistealueita kehitetään yhtenäistämällä painopistealueiden rajaukset luonnonsuojelualueilla hoito- ja käyttösuunnitelmissa oleviin rajauksiin.

Metsäntutkimuslaitos vuokraa tutkimuskäyttöön tutkimusmetsiä Rovaniemellä (Kivalot), Kolarissa (Teuravuoma) ja Kittilässä (Pallasjärvi) yhteispinta-alaltaan noin 14 300 ha. Tutkimuslaitoksille ja yliopistoille tarjotaan lisäksi mahdollisuuksia koetoimintaan talousmetsissä ja suojelualueilla.

Puolustusvoimien käytössä olevia alueita ovat mm. Rovajärven ampuma-alue, Some-roharjun alue, Tervolan varikkoalue ja Kittilän massaräjätysalue.

Opetuksen käytössä on metsäalueita (Rovaniemellä ja Kittilässä), joissa oppilaitos harjoittaa metsätaloutta laaditun metsätaloussuunnitelman mukaisesti.

Länsi-Lapin alueen maa-ala on 1,73 miljoonaa hehtaaria. Siitä monikäyttömetsätalouden piirissä on 43 %, rajoitetun metsätaloustoiminnan piirissä 6 % ja metsätaloustoiminnan ulkopuolella 51 %. Tuottavaa metsämaata Länsi-Lapin alueella on 1 064 000 ha, josta monikäyttömetsätalouden piirissä on 70 %, rajoitetussa käytössä 9 % ja metsätaloustoiminnan ulkopuolella 21 %.

5.2 Luonnonsuojelu

5.2.1 Suojelualueverkosto

Suojelualueille ja suojeluohjelmakohteille laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmat Naturen yleissuunnitelman määrittelemässä tärkeysjärjestyksessä. Länsi-Lapissa laaditaan suunnitelmat luvussa 4.1. mainituille kohteille. Suunnitelmissa määritellään mm. suojelualueiden hoitotoimet, palveluvarustus ja virkistyskäyttörakenteiden tarve ja mitoitus.

Natura 2000–verkoston yleissuunnittelun yhteydessä arvioitiin alueittain myös toimenpidesuunnittelun tarpeita. Nämä arviot perustuvat pääosin ennallistamistyöryhmän arvioihin ja asiantuntija-arvioihin. Arviot tarkentuvat luontotyyppi-inventoinnin valmistuttua sekä hoidon ja käytön suunnittelua varten tehtävissä maastoinventoinneissa.

Suojelualueiden perustamista edistetään resurssien puitteissa. Perustamissäädösten puuttuminen ei aiheuta uhkaa luontoarvoille.

Soiden ennallistamisen pääperiaate on ennallistaa kaikki suojelualueiden ojitetut suot. Suokokonaisuuden kannalta pieniä ojitusalueita ei kuitenkaan ennallisteta. Lapin suojelualueilla soiden ennallistamistyöt kohdentuvat METSO-alueelle eli Lapin kolmion osa-alueelle. Muualla ennallistetaan vain tärkeitä lajikohteita tai erityisen arvokkaita tai harvinaisia luontotyyppisiä.

Tarpeet arvioidaan luontotyyppi-inventoinnin valmistumisen jälkeen ja hoidon ja käytön suunnittelun yhteydessä. Soiden ennallistamisessa tärkeimpiä suotyyppisiä ovat korvet ja letot. Tehtyjä ennallistamistoimia seurataan, ja hoitoseurannan tulosten perusteella arvioidaan ennallistamisen täydennystarpeita. Keskimääräinen ennallistamistavoite on vuositasolla noin 20 ha.

Metsien ennallistamisessa edetään pääosin METSO-ohjelman mukaan. Myös metsien ennallistamisen painopiste on Lapin kolmiossa. Muualla ennallistamistöiden painotus on palojatkumopoltoissa, joista pääosa kohdistuu varsinaisiin ennallistamistarpeessa oleviin metsiin, vain pieni osa luonnonmetsiin tai niiden kaltaisiin metsiin. METSO-alueen metsien ennallistamiselle on tehty kokonaissuunnitelma vuonna 2006.

Ennallistamistöitä tehdään METSO-ohjelman toteutuskaudella (–2016) alkuperäisen arvion mukaan noin 1 500 hehtaarilla. Vuositasolla tavoite on keskimäärin 160 ha/vuosi. Tässä määrässä ovat mukana kaikki toimenpiteet, myös palojatkumopoltot. Ennallistamistarpeet tarkentuvat luontotyyppi-inventoinnin valmistuttua.

Palojatkumopolttoista on tehty erillinen suunnitelma. Länsi-Lapissa palojatkumoalueet ovat Kilsiaapa -Ristivuoma, Mustiaapa -Kaattasjärvi, Ylläs -Aakenus, Martimoaapa, Kutuselkä- Kiristäjäselkä, Koukkulanaapa -Palokivalo, Näätävuoma -Sotkavuoma, Joutensuo, Joukaisvuoma sekä Kursut. Kolmella näistä polttoa on aloitettu. Kohteilla poltetaan vuoron perään siten, että polttoa on käynnissä kaikilla kohteilla vuonna 2016. Tämä jälkeen tavoite on polttaa vuosittain 2–3 kohteella. Samalla alueella poltetaan keskimäärin joka 5. vuosi noin 6–10 hehtaaria kerrallaan. Talousmetsien kulotukset pyritään kohdentamaan palojatkumoalueiden lähistölle.

Ennallistamistyöryhmän suosittelema lahopuutavoite suojelualueilla on 30 m³/ha. Lapin alueella tämä on käytännössä todettu liian suureksi puuston alhaisen keskikuutiomäärän vuoksi ja se voidaan saavuttaa vain paikallisesti. Parempana tavoitteena Lapissa voidaan pitää noin 20 % elävän puuston määrästä. Määrällinen tavoite voidaan tarkentaa tarvittaessa vasta sitten, kun METSO-alueen inventointien tulokset on analysoitu.

Perinnebiotooppien hoidossa tärkeimpiä ovat valtakunnallisesti arvokkaat kohteet. Hoidettavaa pinta-alaa laajennetaan vain lajistollisesti tai luontotyypeittäin arvokkaille kohteille, etenkin METSO-ohjelman mukaisille puustoisille perinnebiotoopeille. Uutta hoidettavaa alaa lisätään mahdollisuuksien mukaan.

Luontotyyppi-inventointi suojeluohjelmakohteilla ja suojelualueilla saadaan nykyisillä resursseilla ja menetelmillä päätökseen vuonna 2020. Inventoinnit tehdään hoidon- ja käytön suunnittelun etenemisjärjestyksessä. METSO-alueen luontotyyppi-inventointi on pääosin valmis, mutta inventointia jatketaan Metsähallituksen hallintaan tulleilla uusilla suojelukohteilla tai yksityisillä suojelualueilla.

Lajistoinventointeja ja perusselvityksiä tehdään lähinnä Metso-ohjelman puitteissa Lounais-Lapissa. Muualla lajistoon liittyviä perusselvityksiä tehdään lähinnä hoito- ja käyttösuunnittelun pohjaksi tavoitteena yhden alueen selvitykset vuosittain. Lajistoinventointeja tehdään virkistyskäytön painopistealueilla monimuotoisuuden turvaamiseksi. Yleisesti tiedonpuutetta on varsinkin huonosti tunnetuissa lajiryhmissä, myös uhanalaisimmista lajeista. Metsähallituksen vastuulajeille määritellään seurantamenetelmät, -aikataulut ja käynnistetään seurannat. Vanhojen vastuulajien seuranta jatkuu nykyisellään. Näiden lajien perusinventointeja tarvitaan edelleen. Vastuulajien ja muiden uhanalaisten lajien suojelua edistetään yhteistyössä muiden luonnonsuojelutahojen kanssa.

5.2.2 Talousmetsien luonnonhoito

Talousmetsien luonnonhoidolla täydennetään suojelualueiden ekologista verkostoa säästämällä luontokohteet ja säilyttämällä elinympäristöjä uhanalaisille lajeille soveltuvina. Metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttäminen on käytännössä elinympäristöjen turvaamista. Erityisesti metson soidinalueet, vesistöjen suojavyöhykkeet ja uhanalaisten lajien esiintymät vaikuttavat merkittävästi sekä luonnon monimuotoisuuteen että hakuiden mitoitukseen. Talousmetsien ekologinen verkosto täydentyy jatkossa toimenpidesuunnittelun yhteydessä löytyvillä pienialaisilla luonto- ja lajikohteilla. Ekologista verkostoa kehitetään uudistamalla alue-ekologiset suunnitelmat uusimman tieteellisen tiedon ja karttuneiden inventointitietojen perusteella toimintajakson kuluessa.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmaan (ns. Metso2-ohjelma vuosiksi 2008–2016) sisältyy useita Metsähallitukselle vastuutettuja toimenpiteitä. Lapista kohdealueeseen sisältyy Lapin kolmion alue. Toimintaohjelman mukaan monimuotoisuudelle merkittäviä suojelualueita laajennetaan valtionmailla 10 000 hehtaarilla koko toimintaohjelma-alueella. Asiaa koskevan projektin tulosten perusteella Lapin kolmion alueelta suojellaan neljä erillistä aluetta yhteensä 870 ha. Alueet on esitelty luvussa 5.1.

Metso2-ohjelmaan sisältyy myös päätös, että talousmetsäalueella toteutetaan monimuotoisuutta edistäviä toimia. Toimet kohdistetaan luonnonsuojeluverkoston yhtenäisyyden ja kytkeytyneisyyden kannalta tärkeille alueille. Ohjelman mukaisesti vuoden 2009 aikana on tehty ns. korpiMetso-inventointi, jossa on selvitetty korpien, lettojen ja luhtien suojelun tilaa ja arvioitu mahdollisuuksia parantaa sitä. Paikkatieto-avusteisesti tehdyn selvityksen tuloksena esitetään, että suojelutilanteen parantamiseksi siirretään n. 700 ha metsätaloustoiminnan ulkopuolelle. Tästä pinta-alasta metsämaata on 607 ha. Kohteet ovat pääasiassa korpia ja ne tullaan merkitsemään talousmetsien luontokohteina paikkatietojärjestelmään.

Luonnonsuojelualueverkoston kytkeytyneisyyden tarkastelu on tehty ympäristö- ja laatukäsikirjassa olevan ohjeen perusteella. Kytkeytyneisyyden tarkastelun painopistealueet ovat olleet vaara-alueet Pellosta Miekojärvelle, Musti- ja Kaattasjärven sekä Kilsiaavan-Pisan välinen alue sekä Kivaloiden alue Martimoaavalta Runkauksen ja Narkauksen kautta Kuohunkiin, Kytkeytyneisyyden parantamiseksi toiminnan ulkopuolelle siirretään 250 ha, josta metsämaata on 213 ha. Kohteet merkitään paikkatietojärjestelmään talousmetsien luontokohteina. Edellä mainitut korpiMetso-projektin kohteet palvelevat myös suojelualueverkoston kytkeytyneisyyttä. Kohteiden vaikutukset hakuumahdollisuuksiin on otettu täysimääräisesti huomioon.

Kolmantena asiana Metso2-ohjelmaan sisältyy selvitysvelvollisuus siitä, kuinka paljon luontopalvelujen palojatkumoalueilla voidaan kulottaa sellaisia päätehakkuualoja, joille voidaan jättää normaalia runsaampi säästöpuusto monimuotoisuuden ylläpitämiseksi. Tavoite voidaan katsoa koskevan kuitenkin myös muuta Länsi-Lappia.

Metsätalouden alueilla poltettavat kohteet suunnitellaan yhdessä luontopalveluiden kanssa niin, että saadaan syntymään palojatkumokokonaisuuksia suojelualueilla tehtävien polttojen kanssa.

Kulotuksella on edelleen merkitystä myös metsänhoidollisena menetelmänä. Metsänhoidolliset kulotukset tehdään riittävän suurina alueina. Metsäsertifioinnin tavoitteet täytetään yhdessä muiden metsäalan toimijoiden kanssa. Metsän polttamiseen liittyvässä uudessa sertifiointikriteerissä tavoitteeksi asetetaan; “Metsäpaloista riippuvaisen lajiston elinympäristöjä ylläpidetään luonnonhoidollisilla kulotuksilla ja poltoilla”. Indikaattori määritellään siten, että; “Alueella vuosittain tehtyjen luonnonhoidollisten kulotusten pinta-ala tai lukumäärä on vähintään yhtä suuri kuin edellisen viisivuotiskauden aikana keskimäärin”. Kulotukselle tai metsän poltolle ei aseteta edellä olevan tavoitteen lisäksi muita määrällisiä tavoitteita.

Ekologisten osa-alueitten metsien rakenteen kehittämistavoitteet säilytetään aiemmin päätetyn mukaisina (taulukko 1). Tavoitetasoissa on huomioitu nykyinen maankäyttökajakauma ja alue-ekologiset ratkaisut. Tavoitteet ovat %-osuuksia 50-vuoden tarkastelujaksolla. On huomattava, että nykytilanteessa luvut voivat olla joko tavoiteluvun ylittäviä tai sen allittavia. Ensin mainitussa tapauksessa on seurattava, että toimintakauden aikana tavoite ei alitu. Jälkimmäisessä tapauksessa on puolestaan pyrittävä toimenpitein saavuttamaan tavoite. Taulukon tiedot pohjautuvat alue-ekologisissa suunnitelmissa asetettuihin tavoitteisiin.

Liite 1. Metsien rakennetavoitteet

Vanhosten metsien (yli 140-v.) osuus (metsämaan kokonaispinta-alasta).

Osa-alue	50-v. tavoite (% -osuus)
Pohjoisosa	22 %
Keskiosa	10 %
Lapin kolmio	11 %
Yhteensä	16 %

Lehtipuuvastaisten metsien osuus (metsämaan kokonaispinta-alasta).

Osa-alue	50-v. tavoite (% -osuus)
Pohjoisosa	8 %
Keskiosa	4 %
Lapin kolmio	9 %
Yhteensä	7 %

Metsänkäsitteilytoimenpiteillä vaikutetaan tulevaisuudessa metsissä olevaan lahoppun määrään ja laatuun. Lahoppujatkumon varmistamiseksi metsikön kaikissa kehitysvaiheissa säästetään kuollutta puustoa mahdollisimman paljon ja lisäksi jätetään osa elävästä puustosta lahoamaan. Lämpimiltään yli 20 cm kuolleet puut säästetään aina kun se on mahdollista.

Lisäksi jätetään osa elävästä puustosta, erityisesti muuta puustoa selvästi vanhemmat aihkit. Normaalisti käsiteltävissä talousmetsissä uudistushakkuussa säästetyn puuston kokonaismäärän tulee olla keskimäärin 5–10 m³/ha. Tämä määrä koostuu luontokohteiden elävästä ja kuolleesta puustosta, hakkuualoille yksin tai ryhmiin jätetyistä elävistä ja kuolleista säästöpuista sekä muusta pieniläpimittaisesta ainespuusta.

Säästöpuustoa voidaan erityistapauksissa jättää tavanomaista enemmän (yli 20 m³/ha). Erityiskohteissa voidaan käyttää myös väljennys- ja pienaukkohakkuuta sekä erirakenteistavia hakkuuta. Tällaisia kohteita ovat maankäyttö- ja alue-ekologiakohteet kuten mm. Metsä-Lappi-ratkaisun rajoitetun käytön alueet, virkistysmetsät ja muut metsätalouden erityisalueet sekä maisemametsät ja käsittelyn piirissä olevat ekologiset yhteydet.

Vuoden 2010 alusta ovat tulleet voimaan vesipuidedirektiivin ja vesienhoitolain edellyttämät vesienhoitoaluekohtaiset vesienhoitosuunnitelmat. Länsi-Lapin alue kuuluu Kemijoen, Tornionjoen sekä Iijoen vesienhoitoalueisiin. Vesienhoitosuunnitelmien toimenpideohjelmassa esitetään toimet, joilla pyritään estämään vesien tilan heikkeneminen tai nimettyjen vesistöjen osalta parantamaan sitä. Esitetyt toimenpiteet eivät ole suoraan julkishallintoa tai yksittäisiä toiminnanharjoittajia velvoittavia. Ehdotetuilla toimenpiteillä ohjataan kuitenkin valtion ja kuntien viranomaisten toimintaa mm. siten, että niiden tulee ottaa suunnitelmat huomioon omassa toiminnan suunnittelussa.

5.3 Erätalous

5.3.1 Metsästys ja riistanhoito

Riistaeläimet katsotaan uusiutuvaksi luonnonvaraksi. Metsästyslainsäädäntö ei sisällä velvoitteita vuotuisen tuoton talteen ottamiseen ja Metsähallitus noudattaa riistakantojen verotuksessa varovaisuusperiaatetta. Metsästys mitoitetaan sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväälle tasolle. Metsästyksen toteutumista seurataan Metsähallituksen riistatalouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmän avulla. Vuotuisissa tilaisuuksissa riistatalouden viranomaistentahojen ja metsästysjärjestöjen kanssa keskustellaan metsästyksen tuloksista ja tulevista suunnitelmista. Metsästysjärjestelyjen toteutukseen vaikuttaa metsästyslainsäädännön kehitys.

Länsi-Lapin alue on metsästyslain 8 §:n tarkoittamaa aluetta, jossa kunnassa asuvalla on oikeus metsästää valtion omistamilla alueilla. Metsästystä harjoitetaan kaikilla niillä alueilla missä säädökset tai määräykset eivät sitä rajoita. Paikallisten metsästäjien metsästyspaineen säätely tapahtuu riistaviranomaisten vuosittaisilla päätöksillä mahdollisista metsästysaikojen tai eri riistalajien metsästysrajoituksista. Metsähallituksella on edustaja alueen riistanhoitoyhdistyksen hallituksessa. Metsähallitus tukee valtakunnallisten hirvikantatavoitteiden saavuttamista alueella. Lupametsästystä kohdennetaan metsästysaluekohtaisella kiintiöinnillä. Kiintiöinnissä otetaan huomioon paikallisen metsästyksen määrä ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen kanta-arviot. Myytävien metsästyslupien määristä neuvotellaan vuosittain riistanhoitoyhdistysten kanssa.

Metsästyslupien myyntijärjestelyt toteutetaan Metsähallituksen erätalouspäällikön antaman valtakunnallisen metsästyksen kiintiöpäätöksen puitteissa.

Riista huomioidaan metsänkäsittelyssä ympäristöoppaan ohjeiden mukaisesti. Riista tarvitsee erilaisia elinympäristöjä ja ravintovaroja eri vuodenaikoina. Eräät lajit ovat arkoja elinympäristöjen pirstoutumiselle, toiset taas hyötyvät metsätalouden toiminnasta, kuten hirvi ja jänis.

Metson soittimien säilyttäminen toimintakelpoisena on metsätalouden tärkeimpiä tavoitteita riistanhoidossa. Metson soidinpaikoilla kasvatushakuut ja pienaukkohakuut ovat mahdollisia. Tavoitteena on, että yli puolet soidinpaikan pinta-alasta on taimikkovaiheen ylittänyttä metsää. Eri osiin soidinpaikkaa jätetään tiheysvaihtelua ja säästetään aluskasvillisuutta. Soidinpaikkaa ympäröivällä päiväreviirialueella huolehditaan siitä, että uudistusalojen ja pienten taimikoiden osuus ei nouse yli 70 % pinta alasta.

Alueille, joissa käytetään muokkaukseen tai kunnostusojitukseen kaivinkonetta pyritään tekemään sopiville paikoille muutamia muokkaukshoumia korkeampia hiekkamättäitä turvaamaan keväisen jauhinkivien tarjonnan kanalinnuille. Kunnostus-osituksessa, tienrakennuksessa ja muissa kaivinkonetöissä huolehditaan, että tarvittaessa ojiin ja laskeutusaltaisiin tehdään loivennuksia sivuluiskiini.

Yhteistyötä tehostetaan alueen riistanhoitoyhdistysten kanssa muun muassa metsästyksen mitoituksen, riistanhoitotöiden ja riistalaskentojen osalta. Vuosina 2006–2008 toteutetun riistaelinympäristöjen aktiivisen hoidon projektin (REAH-projekti) pohjalta riistaelinympäristöjen aktiivista hoitoa jatketaan yhteistoiminnassa eräsunnittelijoiden ja metsätiimien kanssa. Riistaelinympäristöjen hoitokohteet painottuvat kitu- ja joutomaille.

Pienpetojen pyyntiä edistetään osallistumalla pyyntikampanjoihin ja joustavalla oheislupakäytännöllä. Tarhatun riistan istutukset ja laajamittainen riistan talviruokinta eivät ole riistanhoidon painopistealueita valtion alueilla. Metsähallitus osallistuu valtion alueiden riistalaskentoihin. Merkittävin työpanos kohdennetaan Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen ohjeistuksella tehtäviin riistakolmiolaskentoihin. Muihin riistainventointeihin osallistutaan tarveharkinnan perusteella. Vastuu aktiivisen riistanhoidon järjestelyistä ja riistalaskennoista kuuluu luontopalvelujen tulosalueelle. Luontopalvelujen kenttähenkilöstö osallistuu suurpetohavaintojen tietojen keruuseen RKTL:n ylläpitämään TASSU-järjestelmään. Metsätalouden henkilöstö ilmoittaa omat havaintonsa alueensa luontopalvelujen yhdyshenkilölle.

Metsähallituksen päätöksen perusteella tulenteko on Lapissa valtion mailla pääsääntöisesti sallittua käyttäen kuivia oksia, risuja ja pieniä juurakoita. Joillakin luonnonsuojelualueilla tulenteko voi olla kiellettyä tai sitä on rajoitettu alueen perustamissääöksissä. Jos luonnonsuojelu-, erämaa- taikka muulle alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma ja/tai on annettu järjestyssääntö, tulenteossa noudatetaan niiden kirjauksia.

Pohjois-Suomen laajojen luonnonsuojelu- ja erämaa-alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa tulenteko-oikeus on kuitenkin usein määritelty vapaammin,

esim. erämaa-alueilla tulenteke on pääosin sallittua. Kuitenkin tulenteossa tulee ensisijaisesti käyttää huollettua tulipaikkaa, jos sellainen on alle puolen kilometrin etäisyydellä tarjolla.

5.3.2 Kalastus

Kalavesien hoidossa hyödynnetään luontaisia kalakantoja. Kalanistutukset suunnataan sellaisiin vesiin missä on riittävästi kalastuspainetta. Istutuksissa käytetään mahdollisuuksien mukaan paikallisia kantoja. Kalavesien vuokrauskäytäntöä jatketaan.

Yhteisen vesialueen osakaskunnan jäsenenä Metsähallituksen rooli on hyvin pitkälti muiden osakkaiden kaltainen. Ammattimainen kalastus asetetaan valtion vesialueilla etusijalle kalastusta koskevien säädösten mukaisesti.

Virkistyskalastusta ja kalavesien hoitoa kehitetään "Metsähallituksen kalastusjärjestelyt ja kalavesien hoidon kehittäminen 2009–2015" -toimintasuunnitelman mukaisesti.

- Turvataan luonnonvaraisten kalakantojen kalastusmahdollisuuksia
- Tuetaan vaelluskalakantojen elinmahdollisuuksia mm virtavesikunnostuksilla, kunnostustarpeiden kartoituksella ja koekalastuksilla.
- Toiminnan suunnittelussa hyödynnetään täysipainoisesti kalatalouden suunnittelu- ja seurantajärjestelmää sekä Sutigis- paikkatietojärjestelmän vesipaikkatietoja.
- Turvataan monipuoliset kalastusmahdollisuudet ja kalastusmatkailun erityistarpeet

Istutettavat kalalajit ja istutuskoko tullaan harkitsemaan kohdekohtaisesti ja etenkin jokikohteilla kalastonhoito pyritään saamaan mahdollisuuksien mukaan luonnontuotannon ja paikallista alkuperää olevien pienpoikasistukkaiden varaan.

Tornio-Muonionjoen ja Simojoen vetovoimatekijöinä ovat luontaisesti lisääntyvät merilohi- ja - taimenkannat. Taustalla on myös uhanalaisen meritaimenkannan lisäämisen varmistaminen kalastusjärjestelyillä Tornio-Muonionjoen sivujoissa ja puroissa, joiden kantoja on selvitetty yhteistyössä kalantutkimuksen kanssa.

Metsähallitus suhtautuu myönteisesti ja on tukemassa Tengeliöjoen kalastusaluetta toimissa, jotka edesauttavat kalaportaiden saamista Portimokosken voimalaitokseen.

Metsähallituksen raputalouden toimintaohjelmassa 2010–2015 kuvataan tärkeimmät strategiset tavoitteet ja toimenpiteet mm jokirapukannan kestävä käytön, hoidon, kannan turvaaminen ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.

5.4 Virkistyskäyttö ja luontomatkailu

Julkisia hallintotehtäviä ovat mm. kalastus-, metsästys- ja maastoliikenneluvat sekä Metsähallituksen ylläpitämät autiotuvat, tulipaikat, retkeilyreitit ja luontokeskuksissa tarjottava asiakaspalvelu.

Julkiset hallintotehtävät ovat pääasiassa maksuttomia. Toiminnasta vastaa luontopalvelut ja rahoitus tulee maa- ja metsätalous-, ympäristö- ja työministeriöstä vuosittaisessa talousarviossa.

Villin Pohjolan palveluja ovat mm. vuokrakämpät, opastetut luontomatkat ja erilaiset yritysmatkat. Rahoitus liiketoimintaan tulee täysimääräisesti asiakasrahoitteisena. Metsähallituksen hallinnassa olevia lomatontteja myy ja vuokraa Laatumaa.

Metsätalous ja luontopalvelut vastaavat hallinnassaan olevilla alueilla luontomatkailun yritystoiminnan maankäyttöön liittyvistä sopimuksista ja luvista. Villi Pohjola vastaa luontomatkailun yritystoiminnan yhteistyösopimuksista.

Kysyntä ohjaa Metsähallituksen tuottamien virkistyskäytön palveluiden kehittämistä. Yhteiskunnallisten virkistyskäytön palveluiden kehittämisstrategian ydin on tasaisen ja korkea laadun saavuttaminen ja niiden keskittäminen kysyntää vastaavasti. Keskittämisellä saavutetaan etuja sekä tuotannon että kestävyuden kannalta. Suurin osa luonnonsuojelualueista jää erämaaluonteisiksi. Intensiiviseen käyttöön valituilla alueilla luonnon kuluminen ja häiriintyminen minimoidaan ohjaamalla käyttäjiä rakenteilla ja opastuksella.

Virkistys- ja luontomatkailukäytön edellytyksiä kehitetään erityisesti valtakunnallisilla ja maakunnallisilla yleisökäytön painopistealueilla. Niillä varaudutaan edelleen käyntimäärien kasvuun. Natura 2000–suojelualueverkostoon kuuluvien alueiden käyttöä voidaan huolellisesti suunnitteleamalla lisätä nykyisestä ilman, että luonnontieteellisin perustein määritetyt luontoarvot ja suojelukriteerit vaarantuvat. Lapin suojelualueverkostolla on tärkeä merkitys erityisesti matkailun, luontaiselinkeinojen ja saamelaiskulttuurin tukemisessa ja edistämisessä.

Nykyisiä haja-alueen palveluita supistetaan. Tämä toteutuu viimeistään siinä vaiheessa kun rakenteiden käyttöikä täyttyy ja kunnostuksia ei tehdä. Osa ylläpidettävästä haja-alueen palvelurakenteista voidaan siirtää osto- tai sopimushuollon piiriin. Reitistöjen ja muiden palveluiden laajentamisesta valittujen painopistealueiden ulkopuolella pidättäydytään. Rakenteiden keskittämisellä säästetään ylläpidon kustannuksia. Samalla tuetaan matkailukeskusten kehittymistä. Vahvat matkailukeskukset lisäävät myös syrjäisempien kohteiden elinvoimaa. Keskittämisellä vähennetään myös konfliktien mahdollisuuksia muiden maankäyttömuotojen kanssa. Yhtenäisellä korkealla laatutasolla vastataan asiakkaiden odotuksiin ja parannetaan kohteiden vetovoimaisuutta.

Asiakastiedon hyödyntämisen kehittämiseen sekä kohteiden markkinointiin panostetaan edelleen. Kokemattomat luonnossa liikkujat sekä kotimaiset retkeilijät, matkailijat ja matkailuyritysten asiakkaat ovat potentiaalisimmat kohderyhmät kävijävolyymien kasvatuksen kannalta. Ulkomaalaisten kävijöiden sekä Metsähallituksen alueita ja palveluita hyödyntävien matkailuyritysten asiakkaiden määrä on edelleen kasvussa. Tämä huomioidaan opastus- ja markkinointiaineistojen kehittämisessä sekä edistämällä sopimus- ja yhteistyökäytäntöjä.

Villin Pohjolan palveluja ovat vuokrakämpät ja mökkien välitystoiminta, lupajakelu, kokous- ja ohjelmapalvelut yrityksille sekä matkanjärjestäjäpalvelut kansainvälisille ryhmille.

Erä- ja luontomatkailun yritystoiminta sijoittuu kesäisin pääasiassa metsätalousalueelle, kauemmas matkailukeskuksista ja osin myös suojelualueista. Omatoimisten asiakkaiden tärkein matkustusmotiivi on oma rauha. Näille tarjotaan kauempaa reitistöistä ja muista palvelukohteista olevia mökkikohteita. Mökkimatkailu ei välttämättä tarvitse palvelurakenteita kämpän pihapiirin ulkopuolella. Metsien käsittelyyn ei myöskään aiheudu rajoitteita aivan kämpän lähiympäristöä lukuun ottamatta. Talvisin yritystoiminta tapahtuu enemmän matkailukeskuksissa ja niiden lähiympäristössä, joissa on myös jokamieskäyttöön tarkoitettuja rakenteita ja reittejä.

Lapin Liiton, Lapin ympäristökeskuksen ja Metsähallituksen luontopalveluiden yhteistyönä Ympäristöministeriön toimeksiannosta vuonna 2005 valmistuneessa Natura 2000–alueiden hoidon- ja käytön yleissuunnitelmatyössä on kartoitettu Natura-alueisiin kohdistuvat käyttöpaineet ja -odotukset. Natura 2000– suojelualueverkon kohteet on ryhmitelty hoito- ja käyttösuunnittelutarpeen mukaan kiireellisyysjärjestykseen. Tuon priorisoinnin pohjalta laaditaan käyttöpaineiltaan merkittävimmille Lapin luonnonsuojelualueille hoito- ja käyttösuunnitelmat. Samassa yhteydessä arvioidaan ja suunnitellaan mm. luontorakentamisen ja opastuksen tarpeet kyseisiin alueisiin liittyen.

Luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmiin liittyvinä erillissuunnitelmina laaditaan priorisoiduille alueille mm. reitistö- ja rakennesuunnitelmat, huoltosuunnitelmat, opastussuunnitelmat sekä mm. tutkimus- ja luontomatkailusuunnitelmat. Samassa prosessissa suunnitellaan yhdessä metsätalouden kanssa alueeseen liittyvien talousmetsäalueiden reitistöt ja rakenteet.

Metsien käsittelyssä kiinnitetään erityistä huomiota maisemanhoidollisiin näkökohtiin matkailullisesti tärkeillä alueilla. Retkeilyreittien ja palvelurakenteiden välittömässä lähiympäristössä metsien käsittelyssä huomioidaan maisema- ja ulkoiluarvot noudattaen Metsätalouden ympäristöoppaan ohjeita. Matkailun painopistealueiden sisältä määritellään kohteet ja osa-alueet, joiden metsien käsittely suunnitellaan aluekokonaisuuden huomioivana erityisalue-suunnitteluna. Erityisalueiden suunnittelu on metsien eri käyttömuotoja ja luontoarvoja yhteen sovittavaa metsäsuunnittelua, jonka avulla metsänkäsittelytoimenpiteet kohdennetaan ja ajoitetaan siten, että alueen erityisluonne ja -piirteet säilyvät.

Suojelualueilla luontomatkailua harjoitetaan Metsähallituksen kestävä luontomatkailun periaatteiden mukaisesti. Periaatteissa on otettu huomioon sekä ekologinen, sosiaalinen, kulttuurinen että taloudellinen kestävyys. Luontomatkailun yritystoiminta edellyttää sekä metsätalous- että suojelualueilla sopimusta Metsähallituksen ja yrityksen välillä. Luontoon.fi - internetsivustoa kehitetään edelleen retkeilypalvelujen tiedotuskanavana.

Metsähallituksen toimilla pyritään lisäämään kävijämääriä ja käyntien viipymää niin luonnonsuojelualueilla kuin muillakin valtion mailla. Matkailuelinkeinon tarjoamien ja muiden alueen palveluiden käyttö näkyy sekä positiivisina työllisyysvaikutuksina että taloudellisina vaikutuksina.

Valtion alueisiin liittyvien toimenpiteiden avulla arvioidaan kasvatettavan matkailuelinkeinon kokonaistyöllisyyttä ja lisättävän luontomatkailutuloa. Toimenpiteillä arvioidaan olevan selviä aluetaloudellisia vaikutuksia työllisyyden kasvun ja luontomatkailutulojen lisäyksen kautta.

Marjastus ja sienestys ovat Lapissa tärkeitä virkistysmuotoja. Pääosa marjastajista poimii kotitarvekäyttöön. Lisäksi marjateollisuus ostaa vuosittain suuria määriä hillaa, mustikkaa ja puolukkaa, mikä tarjoaa merkittäviä mahdollisuuksia ansaita lisätuloja. Jokamiehen oikeuteen perustuvana marjastus ja sienestys soveltuvat hyvin sekä talousmetsiin että suojelualueille. Jokamiehen oikeuksiin kuuluvan marjanpoiminnan määrä on viime vuosina lisääntynyt merkittävästi yritysten tuodessa ulkomaalaisia poimijoita Suomeen. Marjanpoimijoiden tuonti on osaltaan lisännyt ja taannut marjaraaka-aineen saannin teollisuudelle. Mönkijän tai muun moottoroidun maastoajoneuvon käyttö keruutyössä edellyttää maastoliikennelupaa. Muu kuin jokamiehenoikeudella harjoitettava keräily (esim. pihkan keruu) vaatii maanomistajan luvan tai jos on kysymys rajoitetun alueen käytöstä, aluetta koskevan käyttöoikeussopimuksen.

Tavoitteet luonnon virkistyskäyttöpalveluiden kehittämiseksi

Retkeilypalvelut ylläpidetään sijainniltaan, määrältään ja laadultaan kysyntää vastaavina. Ylläpito ja huolto resursoidaan siten, että palveluiden laatutaso säilyy ja Metsähallituksen ympäristö- ja laatuajattelun vaatimukset täyttyvät. Ylläpitokustannuksia käyntikertaa kohti alennetaan rakenteita parantamalla ja kehittämällä, työmenetelmiä tehostamalla sekä valistuksella (mm. roskaton retkeily). Palvelukokonaisuuksien ylläpidossa kehitetään yhteistyömalleja alueellisten toimijoiden kanssa. Luonnonsuojelun ja luontaiselinkeinojen tarpeet huomioidaan ja haitat sekä häiriöt minimoidaan. Luontomatkailua tuetaan tarjoamalla yrityksille toimintaympäristöjä.

Luonnon virkistyskäytön suunnittelua sekä markkinointia ja viestintää kehitetään.

- suojelualueiden ja retkeilykohteiden palvelut ja asiakasinformaatio sekä kohteiden ja tuotteiden markkinointi muodostetaan yhtenäiseksi kokonaisuudeksi
- kehitetään edelleen sähköisten kanavien palveluja opastuksessa ja markkinoinnissa
- palvelujen määrää ja laatua seurataan vakioituilla seurannan ja tutkimuksen menetelmillä sekä palautejärjestelmän avulla

Virkistyskäytön vaikuttavuutta selvitetään edelleen ja käytetään tutkittua tietoa perusteluna resurssien turvaamiseen tähtäävissä toimissa.

- Toteutetaan määrääjain kävijä- ja yritystutkimukset matkailun painopistealueilla
- hyödynnetään taloudellisten vaikutusten arviointityökalua, PAAVO -menetelmää
- kehitetään kävijätutkimuksia kysyntä- ja markkinointitutkimuksen suuntaan

Tutkimustoimintaa ja -yhteistyötä kehitetään ja hyödynnetään tuloksia luonnon virkistyskäytön suunnittelussa ja ohjauksessa. Tutkimustietoa hankitaan erityisesti

- suojelualueiden käytön kestävyuden rajojen määrittämisestä ja turvaamisesta
- luontomatkailun ja luonnon virkistyskäytön hyvinvointivaikutuksista

5.5 Metsätalous

Metsiä käsitellään luonnonvarasuunnittelun maankäyttöpäätösten sekä muiden suunnitelmassa hyväksytyjen toimintalinjausten ja -rajoitteiden sekä asetettujen tavoitteiden puitteissa. Talousmetsien käsittelyä ohjaavat myös metsänhoito-ohjeet ja metsätalouden ympäristöopas. Edellä mainitut raamit huomioon ottaen vuotuinen käyttöpuusuunnite on 1 010 000 m³/vuosi. Käyttöpuusuunnitteen nousu edelliseen kauteen verrattuna johtuu suurelta metsälain mukaisten uudistamiskriteerien muutoksesta. Tämän muutoksen johdosta on tarkistettu myös metsänhoito-ohjeiden vastaavia kriteerejä. Metso2-toimintaohjelman mukaiset ja Metsä-Lappia koskevat päätökset ovat omalta osaltaan vähentäneet hakkuumahdollisuuksia. Laskelmissa on pyritty myös aiempaa tarkemmin huomioimaan tarvittavista vesiensuojeluyöhykkeistä aiheutuvat toiminnan rajoitteet. Myös uhanalaisten lajien ja metson soidinpaikkojen huomioonottamisesta aiheutuvat vaikutukset on huomioitu entistä tarkemmin.

Hakkuutavoitetta vastaava vuotuinen uudistuspinta-alatavoite on 6 400 ha ja harvennuspinta-alatavoite 9 800 ha. Uudistushakkuista siemenpuuhakkuita on noin 45 % ja avohakkuita noin 55 %. Kasvatushakkuista noin puolet on ensiharvennuksia ja puolet myöhempiä harvennuksia. Uudistushakkuiden pinta-alatavoitetta on asetetuista toimintalinjauksista johtuen rajoitettu verrattuna puhtaasti liiketaloudelliseen toimintavaihtoehtoon. Tämä ehkäisee myös sen, että toiselle 10-vuotiskaudelle siirryttäessä uudistushakkuiden määrä ei hetkellisesti myöskään vähene. Harvennushakkuutavoitetta on tulevalle toimintakaudelle nostettu. Tämä puolestaan tasaa kohoavia harvennushakkuumääriä.

Metsänhoidossa panostetaan taimikoiden hoitoon sekä kunnostusajatuksiin turvemaiden puuntuotantokyvyn ylläpitämiseksi. Taimikonhoidon pinta-alatavoite on keskimäärin 5 500 ha vuodessa ja kunnostusajitusmäärän tavoite on 2 500 ha vuodessa. Omien metsurien lisäksi taimikonhoitotyöhön tarvitaan määräaikaista työntekijöitä ja metsäpalveluyrittäjien työpanosta.

Kuluneiden vuosien sääolot ovat osoittaneet, että asiakaslähtöinen puuntoimitus edellyttää kattavaa ja hyvälaatuista tieverkkoa. Tästä syystä tienrakennukseen on panostettu viimeisen kolmen vuoden aikana suunniteltua enemmän. Tätä panostusta on syytä edelleen jatkaa. Metsäteitä peruskorjataan vuosittain noin 200 km, johon määrään sisältyy myös uusittavia siltoja. Uusia metsäteitä rakennetaan noin 60 km vuodessa. Alueellinen tieverkkosuunnitelma päivitetään vuoden 2011 aikana ympäristönäkökohdat huomioiden. Päivityksen tuloksena edellä mainitut tavoiteluvut täsmentyvät. Talviteitä käytetään aina kun se sääolojen puolesta on mahdollista.

Vaikka tieverkon ylläpitämiseen panostetaan, niin tästä huolimatta vain toiminnan kannalta välttämättömin tiestö voidaan pitää sellaisessa kunnossa, että puutavara kyetään toimittamaan asiakkaille ympärivuotisesti. Metsätalouden tarpeisiin tehty tiestö palvelee kuntansa asettamissa rajoissa myös metsien muuta käyttöä.

Metsän uudistumisen onnistuminen pyritään turvaamaan valitsemalla kullekin kasvupaikalle tuloksellisin ja kannattavin uudistamismenetelmä. Luontaista uudistamista käytetään, kun siihen on olemassa edellytykset. Uudistusalaista noin 60 % uudistetaan viljelemällä ja 40 % luontaisesti. Metsänviljelystä noin 60 % tehdään istuttamalla paikallista alkuperää olevia männyn ja kuusen taimia. Jotta kylvön määrä ei jouduttaisi rajoittamaan siemenpulan vuoksi, on välttämätöntä, että hyvinä siemenvuosina kerätään käpyjä.

Rajoitetun käytön kohteet ovat metsänkäsittelyn piirissä huomioiden niiden erityisluonne. Pienipiirteisten harvennus- ja uudistushakkuiden lisäksi niissä voidaan käyttää ns. erityishakkuutapoja, kuten pienaukko- ja säästöpuuhakkuuta (säästöpuuston määrä vähintään 20 m³/ha) sekä väljennyshakkuuta. Uudistushakkuun koko näillä kohteilla on normaaleilla uudistushakkuutavoilla korkeintaan 4 ha ja pienaukkohakkuussa alle 1 ha.

Suomessa on tarkoitus lisätä energiapuun käyttöä. Tätä edellyttävät päätökset, joilla pyritään nostamaan uusiutuvien energiamuotojen osuutta energiahuollossa. Metsähallituksen metsät sijaitsevat osaksi kaukana puuenergiaa käyttävistä voimalaitoksista, mikä vähentää energiapuun toimitusmahdollisuuksia. Toimituspisteiden määrä ja niiden kapasiteetti kuitenkin lisääntyy koko ajan. Energiapuun toimitusmääriä voidaan tämän vuoksi lisätä. Myös energiapuun korjuuteknologia kehittyy voimakkaasti. Energiapuuksi voidaan korjata uudistusalojen hakkuutähdettä ja kantoja. Lisäksi ensiharvennuksissa käytetään integroitua korjuuta, jossa ainespuun korjuun yhteydessä otetaan latvat ja mahdollisesti myös oksat energiapuuksi. Edelleen ensiharvennuksen tai taimikonhoidon yhteydessä voidaan ottaa talteen pieniläpimittaista puustoa silloin, kun se on taloudellisesti kannattavaa. Erityyppisten energiapuun korjuukohteiden suunnitteluun panostetaan.

Hakkuumäärien lisääntyessä kasvaa puunkorjuu- ja kuljetuspalveluiden sekä metsänhoitopalvelujen tarve suunnittelukaudella. Korjuu-, kuljetus-, maanmuokkaus- ja tienrakennuspalvelut ostetaan alan yrittäjiltä. Yrittäjäsuhteisiin sovelletaan Metsähallituksen urakointiperiaatteita, joiden päätavoitteena on varmistaa laadukkaat ja kilpailukykyiset urakointipalvelut. Yrittäjän tarjoaman palvelun tulee olla Metsähallituksen tarpeisiin sopivaa, ympäristöystävällistä ja yrittäjän pitää pystyä hyödyntämään nykyaikaista tietotekniikkaa. Turvemaille soveliaaseen kalustoon kiinnitetään huomiota. Metsänhoitopalvelujen tarve säilyy korkeana, mikä tarjoaa työmahdollisuuksia metsäpalveluyrityksille, kuten porotalousyrittäjille sekä muun muassa metsänistutustyötä koululaisille ja opiskelijoille.

Metsätalouden hakkuiden mitoitus laskettiin MELA-ohjelmalla.

MELA-ohjelman lähtötietona on ollut valtion maiden kuvioittainen paikkatietoaineisto, jossa metsätalouden toiminnan rajoitteina on huomioitu tehdyt maankäyttöpäätökset sekä talousmetsissä olevat erityyppiset luonto-, riista-, maisema- ja kulttuurikohteet. Tämä tarkoittaa, että luontokohteet ovat pysyvästi toiminnan ulkopuolella, maisema- ja muilla erityiskohteilla sallitaan vain rajoitettu metsänkäsittely. Uudistushakkuita on rajoitettu suojametsäalueella ja matkailun painopistealueilla. Hakkuulaskelmien perusehtona seuraaville 40-vuodelle on se, että talousmetsien puuston tilavuus (kokonais-m³) nousee ja tukiin saatavuus säilyy.

Mitoituksen peruslaskelmana on ollut laskelma, jossa vuosittainen uudistushakkuu-ala ensimmäisellä 10-vuotiskaudella on korkeintaan 6 800 ha ja kasvatushakkuu-ala vähintään 10 000 ha. Tämän laskelman mukainen käyttöpuusuunnite olisi 1 055 000 m³/v. Puhtaasti liiketaloudelliseen laskelmavaihtoehtoon verrattuna peruslaskelmassa uudistushakkuiden määrä on vähennetty n. 10 % ja kasvatushakkuupinta-alaa puolestaan lisätty vajaat 20 %. Valinnalla pyritään tasaiseen uudistushakkuumäärään ts. siihen, että toiselle 10-vuotiskaudelle siirryttäessä ei tapahdu merkittävää uudistushakkuumäärän notkahdusta. Tämä valinta turvaa samalla myös uudistushakkuilta tulevan puutavarakertymän tasaisemman saannin jatkossa. Lisäksi valinnan kautta turvataan kasvatusemetsien hyvä hoito ja ylläpidetään niiden kasvukuntoa. Samalla peruslaskelma tukee valittua matkailupainotteista toimintastrategiaa.

Teknisistä syistä osasta hakkuumääriin vaikuttavista tekijöistä on tehty erillistarkastelut ja tarkastelujen perusteella on korjattu MELA-laskelmien tuloksia. Erillistarkastelussa ovat olleet vesiensuojeluvyöhykkeet, uhanalaisten lajien esiintymät sekä metson soidin-alueet. Erillistarkastelujen perusteella näitten tekijöiden täysimääräisen huomioimisen arvioidaan vähentävän vuosittaista uudistushakkuumäärää Länsi-Lapissa n. 400 hehtaarilla ja kasvatushakkuupinta-alaa n. 200 hehtaarilla edellä mainitun peruslaskelman tasosta. Uudistuspinta-alatavoitteeksi tulee tällöin 6 400 ha/v ja kasvatushakkuutavoitteeksi 9 800 ha/v. Käyttöpuusuunnitetta nämä lisätarkastelut vähentävät puolestaan n. 45 000 m³/v, jolloin käyttöpuusuunnitteeksi tulee 1 010 000 m³/v.

5.6 Porotalous

Porotalouden edellytykset otetaan huomioon metsätalouden toimenpiteissä. Lähtökoh- ta on, että metsä- ja porotaloutta harjoitetaan samoilla alueilla päällekkäiskäyttönä. Metsätalouden ja porotalouden yhteensovittamista ohjaavat Paliskuntain yhdistyksen kanssa vuonna 2002 tehty yhteistyösopimus ja Metsähallituksen metsänhoito- ja ympäristöohjeet. Yhteistyösopimuksen päivittämistä koskevia neuvotteluja on käyty vuonna 2010.

Paliskuntien kanssa pidetään säännöllisesti yhteisiä neuvotteluja. Talvi- ja kevtälaidun-, va- sonta- ja toiminta-alueiden (aita-, ruokinta ja kuljetusalueet) metsien hakkuista ja maan

käsittelystä tai käsittelemättä jättämisestä sovitaan paliskunnittain ko. neuvotteluissa. Yhteisesti sopien on mahdollista myös siirtää keskeisten laidunalueiden hakkuiden ajankohtia tai rajata ne uudelleen. Neuvotteluissa voidaan käsitellä tarvittaessa myös tielinjauksia, teiden ja ojien luiskauksia sekä maanmuokkauksen toteutustapoja.

Lisäksi toiminnan suunnittelusta vastaavat henkilöt pitävät jatkuvasti tarvittavaa yhteyttä toiminta-alueensa paliskuntien edustajiin. Erotusaitojen läheisyydessä, porojen kuljetusreiteillä ja tulkinnanvaraisissa maankäsittelykohteissa toiminta suunnitellaan tarvittaessa maastossa yhdessä poromiesten kanssa.

Metsähallitus ei muokkaa jäkälämaita tai sellaisia laidunalueita, joilla maanmuokkaus ei ole välttämätöntä uudistumisen varmistamiseksi metsälain edellyttämässä aikarajoissa.

Metsähallitus laatii yhdessä paliskuntaryhdistyksen kanssa ohjeet poronhoitoalueella metsästäville. Metsästyslupakarttoihin merkitään erotuspaikat pistekohteina. Metsästyslupiin voidaan liittää mukaan lupa-alueen poroisäntien ja työnjohtajien yhteystietoja paliskunnan suostumuksen mukaan. Paliskunnat tiedottavat meneillään olevista töistä metsästäjille harakintansa mukaan esim. tienvarsikyltein tai ilmoittamalla henkilöt, joilta asiaa voi tiedustella. Länsi-Lapin alueella ei myönnetä haaskalupia matkailu- ja luontokuvaustarkoituksiin.

Paliskunnilta pyydetään lausunto tai neuvotellaan kaikista merkittävistä rakennushankkeista sekä reiteistä ja rakenteista.

Paliskunnat sopivat luonnonsuojelualueilla mahdollisista talvisista ruokintapaikoista Metsähallituksen kanssa.

5.7 Kaavoitus ja kiinteistökauppa

Metsähallitus osallistuu aktiivisesti maakuntakaavoitukseen ja kuntien kaava-prosesseihin. Asemakaavoitusta jatketaan MMM:n, YM:n ja Metsähallituksen yhteisesti hyväksymien valtion maiden kaavoitusperiaatteiden mukaisesti. Kaavoitus painottuu Lapissa matkailukeskuksiin.

Valtion maiden tuottavuuden lisäämiseksi on tehty tulostointojen yhteistyönä maaomaisuuden kartoitus, jossa etsittiin kohteita, jotka voidaan ottaa metsätaloutta tuottavampaan käyttöön maanjalostuksen kautta. Samassa kartoituksessa selvitettiin myös sellaiset kohteet, jotka voidaan heti tarjota myyntiin esim. pienen kokonsa, hankalan sijainnin vuoksi ja tilusrakenteen parantamiseksi. Näiden alueiden jalostus ja myynti alkaa tulevilla toimintajaksolla.

Metsätalousmaata myydään erityistilanteessa lähinnä paikallisten elinkeinojen tarpeisiin.

Erityisellä poronhoitoalueella Metsähallitus myy, vuokraa tai vaihtaa maata pääsääntöisesti vain asemakaava- tai ranta-asemakaava-alueilta tai yleiskaavassa ilman yksityiskohtaisen kaavan laatimisvelvollisuutta suoraan rakennuspaikoiksi tai erityiseen käyttöön osoitetuista paikoista. Muualla erityisellä poronhoitoalueella maata myydään, vaihdetaan tai vuokrataan vain erityisen painavista syistä, lähinnä paikallisten elinkeinojen tarpeisiin. Metsähallituksen tulee aina pyytää paliskunnalta etukäteen kirjallinen lausunto muista merkittävistä luovutuksista kuin em. kaavoitetun rakennusmaan luovutuksista. Maan luovuttamista koskevat rajoitukset eivät koske lyhytaikaisia vuokraamista tilapäiseen käyttöön, eikä nk. vanhoja vuokra-alueita koskevien vuokrasopimusten uusimista tai vanhojen vuokratonttien myyntiä.

Koko poronhoitoalueella luovutuksen kohteina maan myynneissä, vuokrauksissa tai maanvaihdossa eivät saa olla poronhoidon erotus-, merkintä-, syöttöaitaus- ja kämpäalueet lähiympäristöineen muutoin kuin painavista syistä.

5.8 Maa-ainestoiminnot

Maa-ainesvaroja myydään ja otto-oikeuksia vuokrataan soveltuvilta kohteilta ympäristöarvot korostetusti huomioiden. Metsähallitus käyttää toiminnassaan maa-ainesvaroja säästeliäästi. Myönnettäessä maa-ainesten tutkimuslupia mahdollisille uusille ottoalueille maisema-, luonto- ja kulttuuriarvot selvitetään perusteellisesti ja ne huomioidaan tarvittaessa lupa-alueiden rajauksissa. Suuria maisema-, luonto- tai kulttuuriarvoja sisältäville alueille ei myönnetä tutkimuslupia. Maa-aineksen ottoalueet pyritään alueellisesti keskittämään ja vesistöihin jätetään riittävät suojavyöhykkeet.

Metsähallitus vuokraa otto-oikeuksia asiakkaille ja otto-oikeuksien luovutus sopimukseen sisältyy Metsähallituksen asettamat ehdot alueen käytölle ja maa-aineksen otolle. Varsinaiset maa-ainesluvut otto-oikeuden haltija hakee toiminnalleen kunnalta. Kunnan myöntämässä maa-ainesluvassa on maa-aineslain perusteella asetetut vaatimukset, joita toiminnassa on noudatettava.

Metsähallitus hankkii itse maa-ainesluvut omaa toimintaansa varten tarvittaviin maa-ainespaikkoihin. Näistä maa-ainespaikeista voidaan myydä jalostettua tai jalostamatonta maa-ainesta vähäisiä määriä paikallisille tarvitsijoille. Varsinaisen maa-ainesmyynnin hoitaa Morenia Oy, joka on Metsähallituksen omistama, maa-ainestoimintaa harjoittava osakeyhtiö. Morenia Oy jalostaa ja markkinoi maa- ja kiviaineksia käyttäjille omistamistaan ja otto-oikeudella hallitsemistaan maa-ainespaikeista.

Kaivostoimintaan liittyvät valtausluvut ja kaivospiiriasiat hoitaa kaivoslain mukaisesti Työ- ja elinkeinoministeriö. Uraania koskevat luvat käsittelee valtioneuvosto.

5.9 Tuulivoima ja turvetuotanto

Metsähallituksen tavoitteena on edistää tuulienergian hyväksikäyttöä ja olla osaltaan toteuttamassa asetettuja tavoitteita. Toiminta perustuu valtion maa- ja vesialueiden asiantuntevaan ja yhteistyöhakuiseen käyttöön.

Tällä hetkellä maa-alueilla on käynnissä kaksi hanketta, Mielmukkavaarassa (Muonio) ja Kuolavaara-Keulakkopään alueella (Kittilä-Sodankylä). Jos tuotannolliset ja ympäristöedellytykset täyttyvät, voivat kyseiset hankkeet tulla tuotantovaiheeseen suunnittelujakson loppuun mennessä.

Parhailtaan kartoitetaan muita tuulivoimatuotantoon sopivia paikkoja Itä- ja Länsi-Lapin alueilta. Tässä kartoituksessa hyödynnetään mm. tuuliatlaksen tiedot sekä myös Lapin liiton tuulivoimaselvitykset.

Käytössä olevia turvetuotantoalueita tai tulevaan turvetuotantoon vuokrattuja alueita ja niiden tukialueita on Länsi-Lapin valtion mailla 4 000 ha. Turvetuotannosta ei vapaudu alueita suunnittelujakson aikana. Turvetuottajilla on tarvetta uusiin vuokrasopimuksiin lähivuosina. Metsähallitus vuokraa soita turvetuotantoon valtakunnallisten alueiden käytön tavoitteiden ja maakuntakaavojen rajoitusten mukaisesti. Kansallinen suostrategia on myös valmisteilla ja siinä tehdään kokonaisvaltaisesti tarkasteltuna soiden käytön linjaukset, jotka vaikuttanevat myös valtion mailla olevien soiden käyttömahdollisuuksiin turvetuotannossa.

6.

Ilmastomuutos

Metsätaloudessa ilmastonmuutokseen varautuminen liittyy toisaalta talousmetsien kasvavan puuston kykyyn sitoa hiiltä, biomateriaalien ja bioenergian kasvavaan tuotantoon, metsien elinvoimaisuuden ylläpitoon muuttuvissa luonnonoloissa, energian säästöön ja uusien menetelmien ja tekniikoiden kehittämiseen muuttuvien olosuhteiden varalle.

Ilmaston muutoksen ehkäisemiseksi tehostetaan hiilen sitomista puutuotteisiin, joilla korvataan öljypohjaisia tuotteita. Puuston kasvua lisäämällä tehostetaan biomassan tuotantoa. Kehitetään ja käytetään energiaa säästäviä teknologioita. Määritellään energian säästötoimet ja panostetaan bioenergian tuotantoon. Lisäksi määritellään metsätalouden puuston hiilitase.

Ilmaston muutokseen sopeuttamiseksi kehitetään turvemaiden korjuukalustoa ja junakuljetuksia, sekä selvitetään tiestön kantavuuden parantamista käyttämällä alennettuja rengaspaineita puutavara-autoissa metsätiestöllä. Tienrakennukseen suunnataan voimavaroja puuhuollon turvaamiseksi muuttuvassa tilanteessa. Pidetään yllä metsänhoidon korkeaa tasoa. Metsien terveyden ylläpitoon kiinnitetään entistä enemmän huomiota. Tehdään oikea aikaiset taimikonhoidot ja harvennukset. huolehditaan em. toimenpiteiden aikana lehtipuusekoituksesta ja valitaan kasvupaikalle soveltuvat puulajit. Seurataan metsätuhoja ja poistetaan kaarnakuoriaisia levittävät pinot sekä korjataan myrskytuho puut mahdollisimman tehokkaasti.

Luontopalveluiden hallinnassa olevien metsien hiilitase selvitetään osana koko Metsähallituksen hiilitaseselvitystä. Suojelalueiden hoidon ja käytön suunnittelussa hyödynnetään lajien ja luontotyyppien uhanalaistarkasteluissa kertynyttä tietoa ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja sopeutetaan toimintaa muuttuvien olosuhteiden mukaan.

Vieraslajien leviämiseen kiinnitetään huomiota ja ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin niiden torjumiseksi. Oman toiminnan kasvihuonekaasupäästöjä vähennetään mm. kiinteistöjen energiatehokkuutta parantamalla.

Ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia koskevaa tietoa jaetaan luontokeskusten opastuksessa ja näyttelyissä sekä verkkopalveluissa. Varaudutaan myös asiakkaiden kysyntämuutoksiin. On mahdollista, että matkustamisen suhteellista osuutta matkan kestosta halutaan vähentää ja että viipymältään pidemmät tuotteet lisääntyvät Lapin matkailukeskuksissa, mikä lisää myös virkistyskäyttöä kohteillamme. Palvelurakenteiden ja reittien toteuttamisessa etsitään mahdollisuuksia elinkaareltaan nykyistä pitempiin rakennatkaisuihin, mm. kiviainesrakentamista lisätään.

7.

Vuorovaikutus

Asiakaspalautteet ohjaavat toiminnan kehittämistä. Asiakaspalautteita tulee eri tavoin mm. puuta ostavilta asiakkailta, palveluiden käyttäjiltä ja muilta alueilla liikkuvilta ihmisiltä. Asiakaspalautteita saadaan suorissa kontakteissa, erilaisten kyselyjen, osallistamisten ja internetin välityksellä.

Luonnonvarasuunnitelmiin, alueiden hoito- ja käyttösuunnitelmiin, toimintasuunnitelmiin ja metsästyslupakiintiöihin liittyvät päätökset osallistetaan ja usein niihin pyydetään myös lausunnot eri tahoilta (mm. viranomaiset, kunnat, järjestöt ja muut sidosryhmät).

Hakkuut, maanmuokkaukset ja tienrakennus sovitetaan yhteen paliskuntien tarpeiden kanssa. Kylien ja matkailukeskusten lähellä tehdään yhteistyötä kyläyhdistysten ja matkailuyrittäjien kanssa, jotta monet eri tarpeet saadaan sovitettua yhteen mahdollisimman onnistuneesti.

Monipuolista sidosryhmäyhteistyötä jatketaan sekä erillisinä asiakkoittaisina prosesseina (luonnonvarasuunnitelma, Metsä-Lapin neuvottelut yms.) sekä jatkuvana toimintana eri yhteistyökumppanien kanssa (mm. maakunnalliset valtion viranomaiset, kunnat, puolustusvoimat, rajavartiosto ja tutkimuslaitokset sekä erilaiset yritykset, järjestöt ja yhdistykset). Maakunnallisena neuvottelufoorumina toimii myös Lapin neuvottelukunta, joka on lakisääteinen Metsähallituksen toiminnan kehittämiseksi perustettu yhteistyötaho. Neuvottelukunta tuo maakunnan näkemystä Metsähallituksen toimintaan ja Metsähallitusta koskeviin ajankohtaisiin asioihin.

Projektiorganisaatio:

Ohjausryhmä:

Jyrki Tolonen
Kirsi-Marja Korhonen
Juhani Karjalainen
Veikko Hiltunen
Antero Luhtio
Johanna Tolonen

Metsähallitus, Lapin luontopalvelut
Metsähallitus, metsätalous, Länsi-Lappi
Metsähallitus, metsätalous, Itä-Lappi
Metsähallitus, metsätalous, Kainuu
Laatumaa
Villi Pohjola

Projektiryhmä:

Hannu Tilja
Elina Stolt
Matti Keränen
Pertti Sarajärvi
Lauri Karvonen
Jari Kantia

Laatumaa
Metsähallitus, Lapin luontopalvelut
Villi Pohjola
Metsähallitus, metsätalous, Itä-Lappi
Metsähallitus, metsätalous, Länsi-Lappi
Metsähallitus, metsätalous, Itä-Lappi

Yhteistyöryhmä:

Veikko Virtanen
Risto Pöykiö
Esa Huhta
Kalevi Korhonen

Mikko Hyppönen

Sodankylän kunta
Kemin kaupunki
Metla
Suomen Metsästäjäliitto
Lapin piiri
Lapin Suunnitus ry
Pyhä-Luoston matkailu
Ylläksen matkailu
Stora-Enso
Pölkky Metsä Oy
Koneyrittäjien liitto
Kemi-Sompion paliskunta
Metsäkeskus Lappi
Lapin Ely
Lapin liitto
Saamelaiskäräjät
Paliskuntainyhdistys

Heikki Onnela
Jukka Hirvonen
Tiina Walin-Jatkola
Olli-Pekka Ahonen
Hannu Virranniemi
Markku Törmänen
Antti Pyhäjärvi
Ari Keskimölä
Pentti Tolvanen
Riitta Lönnström
Harri Hirvasvuopio
Niilo Hoikkala

Antti Lukkarinen

Ykä Karjalainen

Liite 2.

Maa- ja vesialueiden käytön kehitys, kokonaispinta-ala, ha

Vuosi	Metsätalous- maat	Muut alueet	Virkistys- alueet	Erämaa- alueet	Luonnonsuojelu- alueet	Vedet	Yhteensä
2006	1 323 912	4 396	10 657	41 023	324 554	177 000	1 881 542
2009	1 348 833	4 910	11 030	40 977	328 534	185 000	1 919 284

Maa- ja vesialueiden käytön kehitys, metsämaa, ha

Vuosi	Metsätalous- maat	Muut alueet	Virkistys- alueet	Erämaa- alueet	Luonnonsuojelu- alueet	Yhteensä
2006	865 929	3 181	7 676	10 687	144 346	1 032 119
2009	894 037	3 836	8 417	10 680	147 171	1 064 141

Metsävarojen kehitys, puuston ikäluokkajakauma alueen metsämaalla, 1000 ha

Vuosi	Aukeat	Uudista- misvaihe	1-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	141-160	161-180	181-200	yli 200
2006	15	23	115	180	224	147	64	24	23	49	26	30	113
2009	11	12	120	177	242	165	71	27	22	45	31	35	107

Metsävarojen kehitys, puulajivaltaisuus - alueen metsä- ja kitumaalla, %

Vuosi	Männiköt	Mäntysekametsät	Kuusikot	Kuusisekametsät	Koivikot	Koivusekametsät
2006	54	24	5	12	1	4
2009	56	21	6	13	1	4

Metsävarojen kehitys, puulajivaltaisuus - metsätalouden alueen metsä- ja kitumaalla, %

Vuosi	Männiköt	Mäntysekametsät	Kuusikot	Kuusisekametsät	Koivikot	Koivusekametsät
2006	60	21	4	9	1	4
2009	61	20	4	9	1	4

- metsikkö luokitellaan puhtaaksi, kun siinä pääpuulajin osuus on yli 80 % puuston tilavuudesta

LIITE 3.

Metsävarojen kehitys, puuston tilavuus puulajeittain, 1000 m³ - koko alueella

Vuosi	Mänty	Kuusi	Muut havupuut	Koivu	Muut lehtipuut	Yhteensä
2006	44 529	14 518	167	7 776	302	67 027
2009	51 633	15 703	178	8 740	375	76 630

Metsävarojen kehitys, puuston tilavuus puulajeittain, 1000 m³ - metsätalouden alueella

Vuosi	Mänty	Kuusi	Muut havupuut	Koivu	Muut lehtipuut	Yhteensä
2006	38 969	8 165	57	5 453	151	52 796
2009	45 461	9 162	74	6 381	189	61 267

Metsävarojen kehitys, puuston keskitilavuus metsämaalla, m³/ha

Vuosi	Metsätalous- maat	Muut alueet	Virkistys- alueet	Erämaa- alueet	Luonnonsuojelu- alueet	Yhteensä
2006	60	95	94	62	95	65
2009	67	94	95	67	100	72

Metsävarojen kehitys, puuston kasvu metsätalouden metsämaalla, 1000 m³/v

Vuosi	Metsätalousmaat	Muut alueet	Virkistysalueet	Kasvu yht.
2006	1 962	7	15	1 984
2007	1 987	7	16	2 009
2008	2 043	8	17	2 067
2009	2 132	8	21	2 161
Yhteensä	8 124	29	69	8 222

Taloudelliset tavoitteet, hakkuumäärät hakkuutavoittain 2006–2009, 1000 m³/v

Hakkuutapa	2006	2007	2008	2009	Yhteensä	Osuus %
Ensiharvennukset	104	98	107	88	397	12
Muut harvennukset	261	371	355	240	1 228	36
Uudistushakkuut	485	464	421	445	1 816	53
Hakkuukertymä yhteensä	851	933	884	773	3 440	100
Käyttöpuusuunnite	785	785	785	785	3 140	

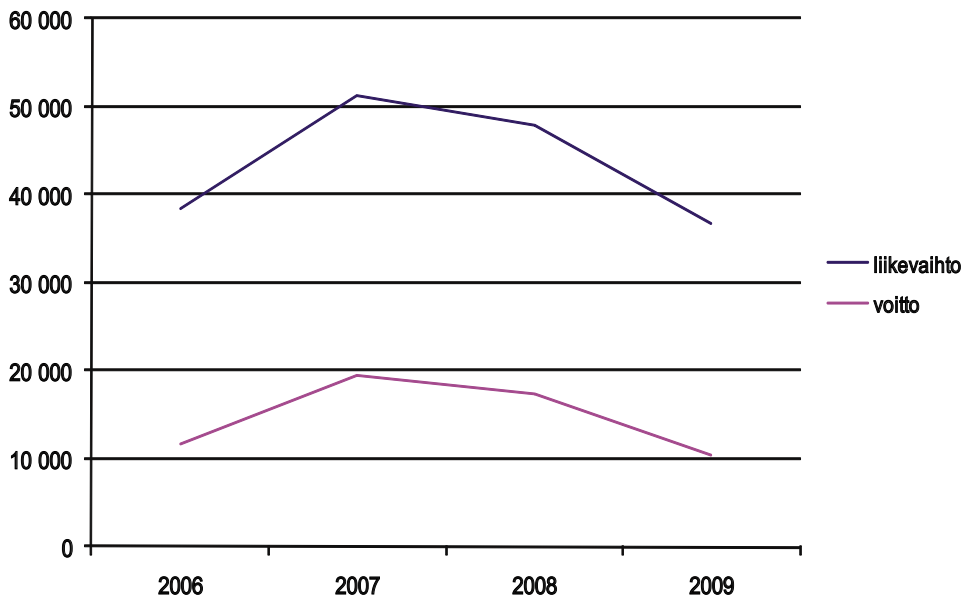
LIITE 4.

Yhteiskunnalliset tavoitteet, henkilötyövuodet

Henkilötyövuodet	2006	2009
Luontopalvelut	97	69
Metsätalous	181	167
Yhteensä	278	236

Yhteiskunnalliset ja taloudelliset tavoitteet, liikevaihto ja liiketoimintojen tulos johdettuna Metsähallituksen tuloksesta alueiden korjuumäärien suhteessa.

Liikevaihto ja liiketoimintojen tulos Länsi-Lappi, 1000 €

Yhteiskunnalliset tavoitteet, metsätalouden hankekohtainen osallistaminen keskimäärin vuosina 2006–2009

- Hankkeet	415 kpl/v
- Henkilöt	190 kpl/v
- Yhteistyötahot	35 kpl/v

Osallistuminen muiden järjestämiin tilaisuuksiin on ollut vilkasta, mutta sitä ei ole tilastoitu.

LIITE 5.

Virkistys- ja matkailukäytön tavoitteet, metson soidinpaikkojen lukumäärä

Vuosi	2006	2009
Soidinten lukumäärä, kpl	455	383

Vuoden 2006 lukumäärään sisältyy soidinpaikkoja, jotka ovat olleet vielä tarkistamattomia. Kun metsätalousalueella metson soitimia on tarkastettu aktiivisesti viimeisten vuosien aikana, niin osa tarkistetuista soitimista on osoittautunut toimimattomaksi, jolloin ne on poistettu paikkatietojärjestelmästä. (Jos kolmena peräkkäisenä vuotena soidinpaikka on ollut tyhjä, se merkitään toimimattomaksi).

Virkistys- ja matkailukäytön tavoitteet, suojelu- ja virkistysalueiden kävijämäärä

Vuosi	2006	2009
Kävijämäärä, kpl/v	646 00	772 000

Virkistys- ja matkailukäytön tavoitteet, varttuneiden metisen (yli 100-vuotiaiden) määrä ja osuus virkistyskäytössä olevilla alueilla (kansallispuistot, retkeilyalueet, erämaat, virkistysmetsät, ulkoiluarvometsät ja virkistysalue-ekologiakohteet)

	2006	2009
Kokonaispinta-ala, ha	92 490	101 430
Varttuneiden metsien pinta-ala, ha	53 500	64 410
Varttuneiden metsiä, %	58 %	64 %

LIITE 6.

Uhanalaiset lajit ja metsien monimuotoisuus, keskimääräinen lahopuumäärä suojelualueiden metsämaalla

Vuosi	Lahopuuta , metsämaalla m ³ /ha	Mitattu pinta-ala, ha	Mittaamaton pinta-ala, ha (ei lahopuutietoja)
2006	16,3	30 131	
2009	18,6	40 969	26 666

Uhanalaiset lajit ja metsien monimuotoisuus, säästöpuusto ja lahopuun määrä uudistamisaloilla, m³/ha

	2006	2007	2008	2009
Säästöpuut	4,6	5,8	2,7	3,6
Muu ainespuu	0,6	0,3	0,3	0,4
Luontokohteet	1,2	5,4	0,9	4,8
Maapuut (*)	0,9	0,9	0,9	0,9
Yhteensä	7,3	12,4	4,8	9,7

*) ei mitattu, vaan käytetty laskennallista keskiarvoa aiemmilta vuosilta (2001–2005)

Uhanalaiset lajit ja metsien monimuotoisuus, vanhojen metsien (>140 v) osuus metsämaasta ekologisilla osa-alueilla

Osa-alue	2006 ha	2006 %	2009 ha	2009 %	Vähimmäistavoite %
Pohjoisosa	145 635	31,6 %	141 171	30,0 %	22 %
Keskiosa	60 672	16,0 %	58 098	14,8 %	10 %
Lapin kolmio	26 588	13,7 %	26 340	13,1 %	11 %
Yhteensä	232 895	22,6 %	225 610	21,2 %	16 %

Uhanalaiset lajit ja metsien monimuotoisuus, lehtipuuvaltaisten metsien osuus metsämaasta ekologisilla osa-alueilla

Osa-alue	2006 ha	2006 %	2009 ha	2009 %	Vähimmäistavoite %
Pohjoisosa	24 111	5,2 %	25 364	5,4 %	8 %
Keskiosa	11 217	3,0 %	11 669	3,0 %	4 %
Lapin kolmio	15 443	8,0 %	14 683	7,3 %	9 %
Yhteensä	50 772	4,9 %	51 716	4,9 %	7 %

Ennallistaminen ja luonnonhoito, pinta-alat/ha vuosittain

Toimenpide	2006	2007	2008	2009	Huom
Metsien ennallistaminen	126	133	137	104	Ns. METSO-alueella
Soiden ennallistaminen	12	0	92	36	Ns. METSO-alueella
Metsien poltot	15	9	4	0	Ns. METSO-alueella
Hoidossa olevat perinnebiotoopit	56			60	
Talosmetsien kulotukset	49	23	31	163	

Toimintaohjelman mukaisten tavoitteiden seuranta, taimikonhoito 2006–2009, ha

Vuosi	Toteutunut	Tavoite
2006	4 987	5 000
2007	5 967	5 000
2008	7 427	5 000
2009	6 453	5 000
Yhteensä	24 834	20 000

Toimintaohjelman mukaisten tavoitteiden seuranta, tienrakennus 2006–2009, km

Vuosi	Uudet tiet		Teiden peruskorjaus	
	Toteutunut	Tavoite	Toteutunut	Tavoite
2006	78	40	161	100
2007	53	40	318	100
2008	92	40	321	100
2009	84	40	176	100
Yhteensä	306	160	975	400

Toimintaohjelman mukaisten tavoitteiden seuranta, kunnostusojitus 2006–2009, ha

Vuosi	Toteutunut	Tavoite
2006	2 595	2 800
2007	2 870	2 800
2008	2 640	2 800
2009	2 975	2 800
Yhteensä	11 080	11 200

Yhteistyöryhmän kokoukset: Kuinka syntyy kestävän yhteistyön kulttuuri?

Paula Siitonen

Menetelmät

Yhteistyöryhmän kokouksissa käytettiin vuorovaikutteista systeemiajatteluun perustuvaa menetelmää (Siitonen ym. 2008; Siitonen 2009). Järkiperaisten kuten taloudellisten, yhteiskunnallisten ja ekologisten seikkojen ohella kiinnitetään huomiota onnistumista ohjaaviin piileviin voimiin kuten tunteisiin, asenteisiin, arvoihin ja historioihin sekä vuorovaikutuksen tyyliin ja ajoitukseen (Siitonen & Hämäläinen 2004). Menetelmä mahdollistaa luottamuksen ilmapiirin synnyn ja ihmisten monipuolisuuden vapautumisen rakentavaan ja kestävään yhteistyöhön. Rakentavan vuorovaikutuksen piirteitä ovat positiivisuus, kyselyn ja asianajon tasapaino, eri näkökulmien arvostaminen, ennakoasenteista luopuminen, aktiivinen kuuntelu ja eri ihmisten aktiivinen osallistuminen (Isaacs 1999; Losada 1999). Sitä tukee tietoisuus itsestä osana kokonaisuutta ja pyrkimys toimia siinä rakentavasti (Siitonen & Hämäläinen 2004; Saarinen & Hämäläinen 2004).

Vuorovaikutteisissa työpajoissa ihmiset ohjataan luomaan yhteinen näkemys toivotusta tulevaisuudesta sekä itsestä ja muista toimijoista osana muuttuvaa kokonaisuutta sekä pohtimaan yhdessä keinoja toivottujen hyötyjen saavuttamiseksi. Ajattelun laajentaminen alussa toivottuun tulevaisuuteen avaa uusia näkökulmia, jolloin vällettään keskustelun kaventuminen nykyisen toiminnan hienosäätöön (Gregory & Keeney 1994). Pienryhmätyöskentelyt, keskustelut ja tietoisut suunnataan tukemaan sisällöltään, järjestykseltään, kestoltaan ja kielikuviltaan rakentavaa ajattelua ja toimintaa sekä rikkomaan sitä estäviä malleja. Pienryhmien sekoittaminen mahdollistaa keskustelun erilaisina kokoonpanoina, mikä auttaa luovien ajatusten syntyä (Brown ym.2005).

Ensimmäisessä kokouksessa pohdittiin valtion maihin ja vesiin liittyviä toiveita ja toimintaympäristön muutoksia, kerrottiin menneestä kaudesta sekä pyydettiin yhteistyöryhmältä ehdotuksia toiminnan linjausten tarkentamiseksi vastaamaan muuttuvaa tilannetta. Toisessa kokouksessa yhteistyöryhmä täsmensi ja täydensi Metsähallituksen ehdotusta loppukauden toiminnan linjoiksi ja toimintaohjelmaksi.

Kokousten toteutus

Menetelmän ohjaaja (P. Siitonen) valmisteli yhteistyöryhmän kokousten kulun yhdessä luonnonvarasuunnitelman tarkistusprosessin projekti- ja ohjausryhmien (Metsähallitus) kanssa. Yhteistyöryhmän puheenjohtaja osallistui yhteen valmistelupäivään.

Ensimmäisessä kokouksessa yhteistyöryhmäläiset (16 henkilöä) ohjattiin kolmeen pöytään nimetyille paikoille. Ohjaus- ja projektiryhmät istuivat omissa pöydissään. Osallistujilta kysyttiin esittelykierroksella toiveet päivästä ja prosessista. Projektin vetäjä Metsähallituksesta esitteli prosessin kulun. Yhteistyöryhmäläiset ja ohjausryhmä pohtivat pöytäryhmissä toiveita valtion maista ja vesistä sekä muista toimijoista ja itsestä. Yhteistyöryhmäläisten pöytäryhmät sekoitettiin, minkä jälkeen yhteistyöryhmä ja ohjausryhmä pohtivat pöytäryhmissä toimintaympäristössä tapahtuneita ja tapahtumassa olevia muutoksia, jotka vaikuttavat luonnonvarasuunnitteluun. Luotiin neljä uutta ryhmää, joissa kussakin oli mukana ohjausryhmän jäsen. Nämä uudet ryhmät kävivät tulokset läpi näyttelykävelynä. Tämän jälkeen Metsähallitus kertoi luonnonvarasuunnitelman alkukauden toteutumisesta ja nykytilasta.

Iltapäivällä pohdittiin toiminnan linjausten päivitystarpeita. Aamupäivän työpajojen tulokset jaettiin osallistujille. Länsi-Lapin aluejohtaja alusti lyhyesti Metsä-Lapin sovusta, minkä jälkeen yhteistyöryhmäläisiltä pyydettiin ehdotuksia toiminnan linjausten tarkentamiseksi ja täydentämiseksi loppukaudelle. Nykyiset toiminnan linjat ryhmiteltiin kolmeen pöytään. Yhteistyöryhmäläisiä pyydettiin kirjoittamaan kunkin linjauksen kohdalle kuinka linjaus on tähän mennessä toteutunut, jatketaanko nykyisellä linjauksella, muutetaanko (miten, miksi), poistetaanko (miksi), lisäämään tarvittaessa uusia linjauksia perusteluineen sekä mahdollisia kysymyksiä linjauksiin liittyen. Yhteistyöryhmäläiset pohtivat kunkin pöydän linjauksia 5-6 hengen ryhmässä kunnes kaikki olivat ottaneet kantaa jokaiseen linjaukseen. Ryhmät sekoitettiin välillä. Linjat muutosehdotuksineen käytiin läpi ja täsmennettiin heijasteilla kaikkien nähden. Lopuksi todettiin ryhmän edustavuus. Ryhmältä pyydettiin palautetta sisällöstä ja toteutuksesta sekä ajatuksia seuraavaan kokoukseen.

Toisessa kokouksessa yhteistyöryhmäläiset (14 henkilöä) ohjattiin kolmeen pöytään nimetyille paikoille. Metsähallituslaiset istuivat omissa pöydissään. Edellisen kokouksen tulokset oli lähetetty ennakkomateriaalina. Tavoitteet ja toimintaympäristön muutokset olivat myös tulosteina seinällä. Osallistujia pyydettiin kertomaan toiveet päivästä ja prosessista, minkä jälkeen projektin vetäjä Metsähallituksesta kertasi prosessin vaiheet. Tätä seurasivat tietoisikut Metsähallituksen ja paliskuntayhdistyksen sopimusluonnoksesta (Metsähallitus) ja kaivannaismahdollisuuksista (GTK). Metsähallitus esitteli ehdotuksensa loppukauden linjauksiksi ja toimintaohjelmaksi.

Yhteistyöryhmäläisiltä pyydettiin täsmennyksiä ja tarkennuksia Metsähallituksen ehdottamiin loppukauden toiminnan linjauksiin ja toimintaohjelmaan, jotka oli myös lähetetty ennakkoon. Linjat ja toimenpiteet jaettiin kolmeen tehtävään. Yhteistyöryhmäläiset tekivät linjauksiin ja toimenpiteisiin muutosehdotuksia kolmessa 4-5 hengen ryhmässä samalla periaatteella kuin edellisessä kokouksessa. Siirryttäessä tehtävältä toiseen ryhmät sekoitettiin. Näin jatkettiin kunnes kaikki olivat ottaneet kantaa jokaiseen linjaukseen ja toimenpiteeseen. Luotiin kolme uutta ryhmää, joista kuhunkin lisättiin Metsähallituksen ohjausryhmän jäsen (aluejohtaja) ja projektiryhmän jäsen. Ryhmät kävivät tulokset läpi näyttelykävelynä. Tulokset käytiin vielä yhdessä läpi heijasteilla ja niihin täydennettiin loppukeskustelun pääkohdat. Yhteistyöryhmäläisten

tyytyväisyyttä lopputulokseen hahmoteltiin pyytämällä jokaista heistä jakamaan 25 ”kannatan” ja viisi ”vastustan” lappua linjausten ja toimenpiteiden kesken. Lopuksi jokaiselta yhteistyöryhmäläiseltä pyydettiin kysymys Metsähallitukselle. Heiltä pyydettiin palautetta sisällöstä ja toteutuksesta sekä parannusehdotuksia.

Työpajojen tulokset

Toiveet päivältä ja prosessilta

Ihmiset toivoivat ensimmäiseltä kokouspäivältä ja prosessilta viisaita päätöksiä, eri sidosryhmien – myös lappilaisten syrjäkylien ihmisten – näkemysten kuulemista, avointa ja rakentavaa keskustelua ajankohtaisista teemoista sekä verkostoitumista ja tutustumista. Suunnitelmien vaikutus omaan toimintaan kiinnosti. Kaikille tulisi olla sija Lapin luonnossa. Metsästyksen, kalastuksen sekä virkistys- ja luontopalveluiden - perinteisen eräkulttuurin toivottiin säilyvän. Metsäsuunnittelun ja luontopalvelujen toivottiin kehittyvän. Metsissä tulisi edetä maltillisesti ja rakentavasti, maanmuokkauksen toivottiin lieventyvän. Paliskuntien ajatukset ja toiveet tulisi ottaa huomioon, samoin kuin metsäntutkimustarpeet. Metsähallitus kaipasi myös tukea prosessille ja sen kehittämiseksi. Toisessa kokouksessa oltiin samoilla linjoilla: haluttiin laajaa asiallista keskustelua. Toivottiin kaikkien sopivan valtion metsiin, elinkeinon yhteensovittamista, intoa luontoarvoista, ymmärrystä malmeista myös luonnonvaroina, metsätalouden jatkumista ja puuntuotannon kestävyyttä sekä porotalouden ja yrittämisen edellytyksiä ja työtä. Kaivattiin kokonaisuuden ymmärtämistä, tietoa luonnonavarasuunnitelman ulkopuolisista sopimuksista ja oppia menetelmistä.

Toiveet valtion mailta ja vesiltä, mailta toimijoilta ja itseltäsi

Osallistujien toiveet valtion maista ja vesistä sekä muista toimijoista ja itsestä loivat kuvan vetovoimaisesta, luonnoltaan ja ihmisiltään hyvinvoivasta ja sopusointuisesta Itä- ja Länsi-Lapista. Haaveillussa tulevaisuuden Itä- ja Länsi Lapissa elinkeinot kuten porotalous, metsätalous ja matkailu otetaan huomioon ja sovitetaan hyvin yhteen valtion mailla ja vesillä synnyttäen monipuolisia tuotteita ja palveluita. Ihmiset ovat yhteistyökykyisiä ja suvaitsevaisia. Ristiriidat käsitellään paikallisesti. Luonnonvaroja käytetään, hoidetaan ja suojellaan monipuolisesti ja kestävästi Lapin luonnon erityispiirteitä ja monimuotoisuutta vaalien. Puuhuolto on varmaa ja metsätalouden toimintaedellytykset turvattu. Maankäsittelyssä käytetään pehmeitä menetelmiä. Bioenergian raaka-ainevarat selvitetään. Jokamiehen oikeudet mukaan luettuna paikallisten metsästysoikeus, marjastus ja virkistys säilyvät samalla kun eko-safari luontomatkailu kehittyy. Ulkomaiset marjastajat ohjeistetaan. Tulevaisuuden Itä- ja Länsi-Lapissa on vetovoimaa. Valtion maat ja vedet työllistävät, tarjoavat hyvinvointia lappilaisille sekä hyvät virkistys- ja harrastusmahdollisuudet.

Toimintaympäristössä tapahtuneet/tapahtumassa olevat luonnonvarasuunnitteluun vaikuttavat muutokset

Luonnonvarasuunnitteluun vaikuttavista toimintaympäristön muutoksista nousivat esille: (1) ilmastonmuutos sekä siihen liittyen (2) päästökauppa ja (3) bioenergian kysynnän lisäys sekä (3) metsän kiihtyvä kasvu. (4) Varautuminen ilmastomuutoksen vaikutuksiin Lapissa synnyttää tutkimustarvetta. (5) Metsäteollisuuden rakenneuudistus, kuten Kemijärven sellutehtaan lopetus, käyttöpisteiden muutokset ja metsäteollisuuden tuotteiden jalostusarvon kasvu. (6) Metsähallituksen ja Metsäkeskusten organisaatiomuutokset. (7) Metsäsopu: sopimus Metsälapin erämaiden rauhoittamisesta. (8) Maankäyttöpaineiden kasvu poroelinkeinossa. (9) Matkailun ja (10) kaivosteollisuuden kasvu sekä paremmat (11) junayhteydet tuovat elinkeinoelämälle uusia mahdollisuuksia samalla kun (12) väestörakenteen muutos, erityisesti ikääntyminen ja keskittyminen heikentävät huoltosuhdetta ja vaikeuttavat työvoiman saatavuutta.

Täsmennykset ja täydennykset toiminnan linjauksiin ja toimintaohjelmaan

Yhteistyöryhmäläiset kannattivat yksimielisesti valitun virkistyskäytön ja matkailun tavoitteita painottavan linjauksen jatkamista. Linjaus sovittaa yhteen metsien käytön eri tavoitteet, joihin täydennettiin metsäbioenergia sekä sellu- ja paperiteollisuus. Ensimmäisessä kokouksessa esitetyt toiveet reitistön merkinnän parantamisesta oli otettu huomioon Metsähallituksen ehdotuksessa loppukaudelle. Kaivattiin täsmennyksiä haja-asutusalueiden palveluiden/rakenteiden supistamisesta. Vanhat riistanruokintapaikat haluttiin siivota erityisesti matkailukeskusten lähistöltä.

Ympäristöoppaan määritelmän mukaisen ekologisen verkoston täydentämistä toimenpidesuunnittelun yhteydessä kannatettiin. Ensimmäisessä kokouksessa toive paikallisten ihmisten pienten pyyntöjen lisäämisestä käynnisti keskustelun rajan vedosta ja hyväksyttävyydestä. Metsä-Lapin neuvottelun tuloksena metsätaloustoiminnan ulkopuolelle siirrettävän metsämaan määrä herätti kannatusta ja vastustusta.

Hoito- ja käyttösuunnitelmien laatiminen Natura-yleissuunnitelman määrittelemille kiireisille kohteille sai myönteisen vastaanoton. Esitettiin toive, ettei enää tulisi lisää Natura-alueita joissa metsätalous on kiellettyä; toisaalta näytettiin vihreää valoa kaikille laaja-alaisille Natura-alueille. Ihmiset pitivät hyvänä lajien ja luontotyyppeiden inventoinnin, hoidon ja seurannan kohdentamista luonnonsuojelullisesti kiireisimmille ja alueiden käytön kannalta tärkeimmille kohteille. Toisessa kokouksessa kaivattiin tarkennusta suojelualueiden perustamisen etenemiseen ”vähitellen”. Yksi henkilö vastusti jyrkästi esitystä, jonka mukaan Itä-Lapissa ennallistamistyöt olisivat palojatkumopoltoja.

Ensimmäisessä kokouksessa toivottiin kasvatushakkuiden ja taimikonhoidon painotuksen lisäämistä sekä teiden kunnon parantamista. Uudelleen muotoiltu linjaus metsätalouden painottamiseksi kasvatushakkuihin ja taimikonhoitotöihin sekä pannotaminen teiden rakentamiseen ja peruskorjauksiin puuhuollon turvaamiseksi sai

toisessa kokouksessa laajaa kannatusta. Merkittävästi hakkuulaskelmiin vaikuttavien rajoitteiden kuten vesiensuojavyöhykkeiden, uhanalaisten lajien esiintymien ja metsonsoidinten vaikutusalueiden ottamista paremmin huomioon hakkuulaskelmissa kannatettiin.

Monimuotoisuuden lisäämistä talousmetsien luonnonhoidolla kannatettiin, samoin kuin siihen sisältyviä toimenpiteitä ekologisen verkoston täydentämiseksi suojelemalla pienialaisia luonto- ja lajikohteita ja säilyttämällä elinympäristöjä uhanalaisille lajeille soveliaina. Alue-ekologisten suunnitelmien uudistaminen tieteellisen tiedon ja karttuneiden inventointitietojen perusteella herätti sekä kannatusta että vastustusta. Kulotuksen osa-alueittaisista tavoitteista luopumista ja toisaalta metsänhoidollisten kulotusten ja säästöryhmien polttojen jatkamista pidettiin hyvänä. Lahopuuatkomon varmistaminen metsänhoitotoimenpiteillä synnytti keskustelun lahopuutavoitteen riittävydestä. Keskusteltiin mahdollisuudesta perustaa säästöpuuryhmät jo nuorten metsien hoitotöissä sekä painottamisesta vaihettumisvyöhykkeisiin. Yhteistyöryhmä ehdotti erillistä kohtaa vesien suojelusta voimakkaassa maanmuokkauksessa ja kunnostusojituksessa.

Porotalouden ja metsätalouden yhteensovittamisen todettiin ensimmäisessä kokouksessa menneen parempaan suuntaan. Toivottiin kuitenkin suunnitelmien tarkkaa läpikäyntiä ja toteutusta paliskunnittain myös muut maankäyttömuodot huomioon ottaen. Oltiin huolissaan maanmuokkauksesta ja reittisuunnittelusta. Porotalousyhteistyön ohjausta Metsähallituksen ja paliskuntayhdistyksen välisellä sopimuksella kannatettiin toisessa kokouksessa. Maanmuokkaukseen toivottiin täsmennystä metsälain mukaisesti. Ristiriitaisia näkemyksiä herätti linjaukseen sisältyvä toimenpide talvi- ja kevätlaidunten sekä vasonta- ja toiminta-alueiden metsien hakkuista ja maan käsittelystä tai käsittelemättä jättämisestä sopiminen paliskunnittain vuosittain käytävissä neuvotteluissa. Ehdotettiin tarpeettomien poroaitojen ja muiden rakenteiden purkamista maastosta.

Uusiutuvan energian tarpeeseen vastaaminen kehittämällä tuulituotantoon sopivia alueita yhdessä alan toimijoiden kanssa sai kannatusta, kunhan metsäbioenergia lisääjän linjaukseen omana kohtanaan. Toisessa kokouksessa suhtauduttiin myönteisesti myös maan-ainesvarojen myyntiin ja otto-oikeuksien vuokraukseen soveltuville kohteille ympäristöarvot huomioon ottaen. Keskusteltiin pororasitteesta. Täsmennettiin maa-aineksella tarkoitettavan soraa. Kaivostoimintaan tähtäävät valtausoikeudet valtion maille myöntää TEM.

Riistan elinympäristöjen ottaminen huomioon metsän käsittelyssä, riistan elinympäristöjen aktiivinen hoito sekä myyntiin asetettavien metsästyslupien määrästä neuvottelu vuosittain riistanhoitoyhdistysten kanssa sai kannatusta. Toivottiin mainintaa metson lisäksi muun kanalintukannan tarpeiden huomioon ottamiseksi metsänhoito- ja parannustöissä erityisesti ojitusten ja ojitusmätästysten yhteydessä. Metsähallitus mainitsi metson soitimien vaikututtavan toimintaan merkittävästi. Metsästyslupien myyntijärjestelyjen toteuttamista Metsähallituksen erätalouspäällikön antaman valtakunnallisen metsästyksen kiintiöintipäätöksen puitteissa vastusti yksi henkilö. Toimenpiteen

yhteydessä keskusteltiin matkailuyrittäjien asemasta ja matkailuyrittäjän toiminnan perustumisesta metsästyslupiin. Matkailuyrittäjät halusivat tiedon lupamääristä ennen kuin kanta on ehditty laskea, mutta lupapäätökset tekee ministeriö. Luontaisten kalakantojen hyödyntämistä kalavesien hoidossa sekä istutusten suuntaamista vesiin joissa kalastuspaine sitä edellyttää pidettiin hyvänä, samoin kuin ammattikalastuksen edellytysten turvaamista.

Maan myyntiä pääasiassa kaavoitetuilta alueilta kannatettiin, samoin kuin kaavoituksen jatkamista matkailukeskuspainotteisesti sekä muun maan myynnin keskittämistä tulosalueiden vuonna 2009 kartoittamiin kohteisiin. Metsähallituksen osallistuminen kaavoitusprosesseihin herätti keskustelua Metsähallituksen läsnäolosta viranomaisena ja toisaalta maanomistajana. Täsmennettiin kaavoittajan – muidenkin kuin Metsähallituksen – olevan vastuussa porotalouden huomioon ottamisesta kaavaprosesseissa. Kaavoitukseen liittyviin toimenpiteisiin kaivattiin selvennystä, onko kyseessä muiden kaavoittajien prosessi, jossa Metsähallitus on mukana vai Metsähallituksen oma kaavaprosessi. Lausunnon pyyntö tai neuvottelu paliskuntien kanssa kaikista merkittävistä rakennushankkeista, reiteistä ja rakenteista sai kannatusta ja vastasi ensimmäisessä kokouksessa esitettyyn huoleen. Ehdotettuja toimenpiteitä omistajan valtion maihin kohdistuvien erityistarpeiden (tutkimus, opetus, puolustusvoimat ja rajavartiolaitos) huomioon ottamiseksi valtion mailla pidettiin hyvinä.

Metsätalouden laskennallinen mitoitus toisessa kokouksessa ehdotettuja toimintaohjelman periaatteita noudattaen sai kannatusta taimikonhoito-, kunnostusojitus-, tienrakennus – ja energiapuutavoitteiden osalta. Toimenpideohjelmaan ja sen hakkuurajoitteisiin perustuvat alustavat hakkuulaskelmat (lukuarvot) jakoivat mielipiteitä puolesta ja vastaan sekä Itä- että Länsi-Lapissa.

Vuorovaikutuksen jatkamista tiiviinä paikallisten tahojen kanssa kannatettiin yksimielisesti. Hyvinä pidettiin ehdotettuja toimenpiteitä kuten asiakaspalautetta, osallistamista päätöksentekoon ja lausuntopyyntöjä sekä arkista yhteistyötä: hakkuiden, maanmuokkausten ja tierakentamisen sovittamiseksi yhteen paliskuntien tarpeiden kanssa sekä yhteistyötä kylien ja matkailukeskusten lähellä kylien ja matkailuyrittäjien kanssa eri tarpeiden sovittamiseksi onnistuneesti yhteen.

Kysymykset Metsähallitukselle

Toisen kokouksen päätteeksi yhteistyöryhmäläiset esittivät Metsähallitukselle seuraavat kysymykset:

- Miten se ilmaston muutos?
- Miten Metsähallitus huomio energiankäytön tavoitteet toiminnassa?
- Onko ryhmän jäsenillä aikaa kommentoida tämän kokouksen jälkeen jos tulee mieleen jotain?
- Hyvät perustelut miksi luvut muuttuneet edellisestä?
- Hakkuusuunnitteet ja ympäristöjärjestöt?
- Mihin kohdistuu ja mistä (hakkuut) löytyy?

- Maksavien asiakkaiden ja erityisesti suurimman asiakkaan tarpeet?
- Puolustaako Metsähallitus vapaata metsästysoikeutta Lapissa?
- Mustikkamaat vähenevät - miten käy riistan?
- Miten taloudellisuus huomioidaan luonnonvarasuunnittelussa?

Yhteistyöryhmäläisten palaute

Ensimmäisestä kokouksesta saatiin palautetta 9/16 ja toisesta 4/14 henkilöltä. Kokousten tietosisältöä pidettiin kiinnostavana, hyvänä ja riittävänä välitarkistukseen. Erään kommentin mukaan taustapaketti oli hiukan ”heppoinen” ja siihen toivottiin täydennystä tutkimustuloksista. Ilmapiiriä pidettiin hyvänä ja rakentavana. Osallistamisprosessia, ryhmätöitä, työpajamenetelmiä ja esityksiä pidettiin mielenkiintoisina ja hyvinä. Ihmisten sekoittamista ryhmätöissä helpotti tutustumista. Metsähallitus sai kiitosta vastauksista kysymyksiin. Tiloihin ja järjestelyihin oltiin tyytyväisiä. Oltiin huolissaan vuorovaikutuksen järjestymisestä yhteistyöryhmän ja kenttähenkilöstön kanssa näiden kokousten ulkopuolella. Yhteistyöryhmää pidettiin edustavana. Ensimmäisessä kokouksessa havaittua puutetta kaivostoiminnan osalta paikattiin pyytämällä Geologian tutkimuskeskukselta toiseen kokoukseen tietoisku, jota pidettiin kiinnostavana. Ensimmäisen kokouksen osallistujista kuusi ei päässyt toiseen kokoukseen. Neljällä heistä oli sijainen.

Pohdintaa

Viisaat päätökset muuttuvassa toimintaympäristössä edellyttävät herkkyyttä hahmottaa uusia haasteita ja mahdollisuuksia. Tosiasioiden lisäksi ihmiset reagoivat tapaan jolla yhteistyötä tehdään. Nämä reaktiot – kuten luottamus tai pelko – ohjaavat päätösten hyväksyttävyyttä, innovatiivisuutta, kestävyyttä ja toteutumista. Viisas toimija tunnistaa ihmisten, ryhmien ja organisaatioiden toimintaa ohjaavien hiljaisten voimien ja tosiasioiden yhteyden sekä toimii vastuunsa tuntevana osana tätä kokonaisuutta. Luonnonvarasuunnittelun tarkistus tarjoaa sidosryhmille tilaisuuden vaikuttaa. Parhaimmillaan se tarjoaa myös kannustavan ympäristön, joka vapauttaa ihmisten osaamisen ja hiljaisen tiedon yksittäisten asioiden ajamisesta koko alueen paremman tulevaisuuden ja yhteishyötyjen luomiseen. Keskusteluissa esille nousseet ilmiöt ja ajatukset voivat sisältää tulevaisuuden ennakoinnin kannalta arvokkaita heikkoja signaaleita. Ilmeisesti toiveet tutustumisesta ja avoimesta rakentavasta keskustelusta toteutuivat.

Toimintaympäristö Itä- ja Länsi-Lapissa elää voimakasta muutosta. Matkailun kasvu, kaivosbuumi, porotalouden ja metsätalouden yhteensovittaminen, väestörakenteen muutos, ilmaston muutos, teollisuuden murros, organisaatioiden muutokset, pohjoisen kulkuväylän mahdollinen avautuminen sekä eri tahtiin etenevät sopimusneuvottelut, prosessit ja projektit synnyttävät monimutkaisen pelikentän, joka vaikuttaa myös toimijoiden välisiin suhteisiin ja yhteistyön muotoihin. Haasteeksi jää hyvien keskustelujen jatkaminen prosessin jälkeen, jotta suunnitelmat ja toimijat pysyvät ajan tasalla ja luottamus säilyy nopeasti muuttuvissa tilanteissa.

Muutosten synnyttämät mahdollisuudet ja huolet näkyivät valtion maihin ja vesiin kohdistuvissa toiveissa. Vahvana nousi esille toive eri toimintojen sopuisasta yhteensovittamisesta. Yksittäisten toimenpiteiden vaikutusten ja keskinäisten kytkösten hahmottaminen moniulotteisessa tavoite- ja toimenpidekokonaisuudessa on hankalaa. Siksi niihin on usein vaikea ottaa kantaa. Yhteistyöryhmä vaikutti kuitenkin melko tyytyväiseltä täsmentämäänsä ja täydentämäänsä ehdotukseen loppukauden toimintaohjelmaksi. Arvio yhteistyöryhmäläisten tyytyväisyydestä on suuntaa-antava. ”Kannatan” lappuja jaettiin viisi kertaa enemmän kuin ”vastustan” lappuja, joten niiden määriä ei voi suoraan verrata. Laputus tehtiin avoimesti, joten ihmisten päätökset saattoivat vaikuttaa toisiinsa. Erityisesti vastustusta herättäneitä ja mielipiteitä jakaneita toimintaohjelman kohtia on syytä ajatella ja muotoilla uudelleen.

Vahvimmin mielipiteitä jakoi arvio hakkuumäärästä. Hakkuumäärä on laskennallinen tulos, joka jää jäljelle kun toimintaohjelmassa esitetyt toimenpiteet sekä muut rajoitteet ja reunaehdot toteutuvat. Koska nämä muuttuvat jatkuvasti - esimerkiksi kun metsätalousmaata ostetaan, myydään ja suojellaan, lainsäädäntö muuttuu ja metsä kasvaa odotettua nopeammin tai hitaammin – muuttuu myös laskennallinen hakkuumäärä. Haasteeksi jää avata mistä muutokset hakkuumäärissä johtuvat ja kuinka ne vaikuttavat tai ovat vaikuttamatta eri tavoitteiden toteutumiseen. Sama pätee muihin muutoksiin, erityisesti vastusta herättäneisiin ja mielipiteitä jakaneisiin.

Huomion kiinnittyminen hakkuumääriin johtunee osaltaan vaikeudesta kiteyttää mittareihin toiminnan muita näkyviä ja piileviä tuloksia. Millä mitataan lappilaisten hyvinvoinnin, luottamuspääoman, innostuksen luontoarvoista, ilmaston tilan, lajien populaatioiden elinvoimaisuuden, porotalouden mahdollisuuksien, työllistymisen, vetovoiman, sopuisuuden, maiseman kauneuden sekä virkistys-, kalastus-, metsästys-, eräelämys ja matkailumahdollisuuksien säilymistä, parantumista tai heikentymistä?

Metsähallitus vaalii Itä- ja Länsi-Lapissa huomattavia luonnonvaroja. Se on moniulotteinen toimija, jonka päätöksillä voi olla laajojakin kerrannaisvaikutuksia. Viisaat päätökset alati keskeneräisessä, yllätyksellisesti muuttuvassa toimintaympäristössä vaativat taitoa. Metsähallituksen paradoksi syntyy, kun organisaation liiketaloudellisen elinkelpoisuuden vaaliminen yhdistyy paikallisten ihmisten ja luonnon hyvinvoinnin turvaamiseen. Monipuolinen ja kytkeytynyt yhteistyöverkosto mahdollistaa ketterän sopeutumisen muutoksiin sekä ajattelun ja toiminnan hidastamisen. Monipuolisuus vapautuu yhteistyön voimaksi rakentavalla vuorovaikutuksella. Rakentavan vuorovaikutuksen kulttuuri ja luottamuspääoma syntyy arkisissa kohtaamisissa. Pienet viisaat, luovat ja kestävät askeleet rakentavat ihmisiltään ja luonnoiltaan hyvinvoivaa Itä- ja Länsi-Lappia.

Kirjallisuus

- Brown, J. Isaacs, D & the World Café Community 2005. *The World Café. Shaping our futures through conversations that matters.* Berrett-Koehler Publishers, Inc., San Francisco.
- Gregory, R. & R.L. Keeney 1994. Creating policy alternatives using stakeholder values. *Management Science* 40(8): 1035-1048.
- Isaacs, W. 1999. *Dialogue and the art of thinking together.* Currency, New York.
- Losada, M. 1999. Complex dynamics of high performance teams. *Mathematical and computer modeling* 30:179-192.
- Saarinen E., Hämäläinen R.P. 2004. Connecting engineering thinking with human sensitivity. *Systems Analysis Laboratory Research Reports A88:9-37.*
- Siitonen, P., Hämäläinen R.P. 2004. From conflict management to systems intelligence in forest conservation decision making. *Systems Analysis Laboratory Research Reports A88:199-214.*
- Siitonen, P. 2009. Yhteistyöryhmän työpajat: Rikastavalla vuorovaikutuksella kestäviin päätöksiin ja yhteistyöhön. Teoksessa: Länsi-Suomen alueen luonnonvarasuunnitelman välitarkastus. Kausi 2009-2013. *Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja* 62:44-48.
- Siitonen, P., M. Tabarelli & A. Santos 2008. Enriching dynamics for the sustainable conservation of Atlantic Forests in Northeast Brazil. *Tropical Forestry Reports* 36:76-77.

Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelman lausuntoyhteenveto (osa Länsi-Lapin lausunnoista koskee myös Itä-Lapin aluetta)

Lausunnon antaja /lausunto	Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan
Yleistä	
Lapin riistanhoitopiiri: Ottaen huomioon, että Metsähallituksen tehtävä on Lapissa erityisen vaativa toisiinsa nähden vastakkaisten odotusten ja tarpeitten vuoksi, Metsähallitus on esitetyn valossa onnistunut yhteensovittamista vaativassa työssään aivan kohtuullisesti. Ylipäättään varsin monissa asioissa on edistytty luonnon ja ihmisten hyväksi.	Metsähallituksen toimintaa tukeva kommentti.
Utsjoen kunta: Utsjoen kunnalla ei ole mitään lisättävää Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelmaan 2006–2015.	Suunnitelmaa tukeva lausunto
Pellon kunta: Luonnos Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelmaksi on erittäin kattava ja ottaa pääosin hyvin huomioon niin metsätalouden kuin muutkin osa-alueet.	Suunnitelmaa tukeva lausunto
Pellon kunta: Pellon kunnan kuntastrategiassa on määritelty Pellon visioksi seuraava: “Pello on monipuolinen yritys-toiminnan ja kulttuurin keskus Tornionlaaksossa. Täällä on hyvä elää ja asua. Tänne on mukava tulla.” Strategiassa on määritelty myös Pellon menestystekijät. Pellon menestystekijöitä ovat mm metsät ja puunjalostaminen, tuotannollinen toiminta, logistiikka ja kauttakulkuliikenne, Lapin tunnettuus, Tornionjoki, Napapiiri sekä puhdas luonto. Nämä tekijät sopinevat hyvin myös metsähallinnon toimintaan. Metsä- ja puualan merkitys on Pellossa erinomaisen suuri. Voimme sanoa, että Pello seisoo puujaloilla.	Luonnonvarasuunnitelman avulla turvataan eri metsänkayttömuotojen kestävä käyttö mukaan lukien metsätalouden harjoittaminen. Ehdotettu hakkuusuunnite tarkoittaa sitä, että hakkuumäärä on lähitulevaisuudessa tasaisesti nouseva ja tukin saatavuus on varmistettu. Tämän myötä metsätalouden työllistävyys myös säilyy.

Lausunnon antaja /lausunto

Pellossa on metsätoimialan ohella useita merkittäviä puualalla toimivia yrityksiä, jotka valmistavat mm sahatavaraa, taloja ja mökkejä sekä leikkivälineitä. Toivomme, että Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelma tukee kaikella tavalla yritysten toimintaedellytyksiä ja kunnan tavoitteita alueen elinvoimaisuuden lisäämiseksi.

Erinomaisen tärkeä ja keskeinen asia kunnan kannalta on se, että olemassa olevat metsähallinnon työpaikat säilyvät paikkakunnalla eikä toimintoja siirretä pois paikkakunnalta. Jokainen työpaikka on kunnalle ja elinkeinoelämälle äärimmäisen tärkeä.

Metsäntutkimuslaitos: Luonnonvarasuunnitelma etenee aikataulussaan ja valittua virkistyskäyttöä ja matkailua painottavaa toimintavaihtoehtoa noudattaen. Suunnitelmassa on hyvin edustettuina metsien käytön eri toimintalinjat sekä tulevaisuuden mahdollisuudet. Bioenergian ja uusiutuvien energiavarojen käyttömahdollisuudet on suunnitelmassa huomioitu kuten myös metsien puuntuotanto, monikäyttö ja ekosysteemipalvelut. Metsien monikäyttöarvoista tärkeimmät kuten monimuotoisuus-, virkistys- ja maisemiarvot, hiilensidonta sekä metsiin perustuvien elinkeinojen toimintaedellytysten turvaaminen ovat hyvin esillä. Siten luonnonvarasuunnitelma tukee hyvin muita Lapin kehittämisstrategioita kuten esim. maakuntaohjelmaa 2011–2014.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Metsähallitus on ottanut käyttöönsä osallistuvan suunnittelun strategian. Tämä lausunto koskee välitarkastusta, jota tehdään parhaillaan monialaisena ryhmätyönä ja joka liittyy vuonna 2006 tehtyyn vastaavan yhteistyöryhmän laatimaan valtion maiden käytön strategiaan.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Suunnitelmaa tukeva lausunto.

Lausunnon ei konkreettisesti perustella sitä, että toiminnassa ei olisi otettu huomioon valtion maiden virkistys- ja matkailukäyttöä. Tästä syystä palautteeseen ei voi ottaa suoraan kantaa. Luonnonsuojelupiiri oli mukana LVS:n yhteistyöryhmässä eikä nostanut asiaa esiin,

Lausunnon antaja /lausunto**Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan**

Strategiassa kerrotaan, että luonnonvarasuunnitteluprosessissa v. 2006 silloinen yhteistyöryhmä valitsi vuoteen 2015 asti jatkuvan valtion maiden käyttämisen strategian, joka korostaa maiden virkistys- ja matkailukäyttöä. Päätöksen mukaan vaihtoehdossa valtion maiden käytössä otettaisiin entistä enemmän huomioon mm. porotalous, matkailu, metsästys ja luontoarvot. Näin ei kuitenkaan ole jälkikäteen tarkasteltuna käytännössä tapahtunut.

kun tarkasteltiin alkukauden toteutumista varsinaisessa LVS:ssä. Vuonna 2006 tehdyt maankäyttöratkaisut ovat edelleen voimassa. Uudet kaavat ja maankäyttöpäätökset (mm. Metsä-Lappi) ovat päinvastoin tukeneet silloisia ratkaisuja.

Koneyrittäjät ry: Luonnokset vaikuttivat selkeiltä. Suunnitelmat ovat toteutuneet hyvin ja johdonmukaisesti alkuvuosina. Mitään lisättävää meillä ei ole luonnoksiin loppuvuosien osalta, kun suunnitemäärätkin hakkuiden osalta nousevat.

Suunnitelmaa tukeva lausunto.

Lapin ELY: Yleisellä tasolla ELY-keskus toteaa, että luonnonvarojen ja metsien käytön suunnittelussa parhaaseen lopputulokseen päästäisiin, jos Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelmien laadinta/tarkistus ja mm. tällä hetkellä meneillään oleva Lapin metsäkeskuksen alueellisen metsäohjelman laadinta yhdistettäisiin yhdeksi suunnitteluprosessiksi. Tällainen eri omistajaryhmärajat ylittävä yhteissuunnittelu olisi erittäin tarpeen mm. osana matkailualueiden tukemista ja toimivien ekologisten yhteyksien luomiseksi.

Luonnonvarasuunnittelu on Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion metsien suunnittelumenetelmä. Valtion metsiin kohdistuvat erilaiset maankäyttötarpeet poikkeavat yksityismetsistä. On tarkoituksenmukaista, että valtionmaiden käyttöä koskevat asiat yhteensovitetaan omassa erillisessä suunnitteluprosessissa.

Luonnonvarasuunnitelman tiedot ovat lähtökohtana alueellisessa metsäohjelmassa. Samat yhteiskunnalliset velvoitteet eivät koske yksityismetsätaloutta.

ELY ollut mukana suunnitelman yhteistyöryhmässä eikä ole näissä kokouksissa nostanut asiaa esille.

Lapin ELY: Molemmissa luonnonvarasuunnitelmissa toimintalinjaksi on valittu virkistyskäyttöä ja matkailua painottava toimintavaihtoehto.

Suunnitelmaa tukeva lausunto.

Lausunnon antaja /lausunto

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

ELY-keskus pitää tätä ratkaisua luonnon monikäytön, aluetalouden ja työllisyyden kannalta perusteltuna.

Lapin Liitto: Lapin liiton valtuusto on hyväksynyt 25.11.2009 Lapin maakuntasuunnitelman "Lappi - Pohjoisen luova menestyjä". Maakuntasuunnitelmassa Lapin elinkeinopolitiikan strategiana on omiin luonnonvaroihin ja osaamiseen perustuen panostaa voimallisesti korkean jalostusasteen luonnonvara- ja energia-teollisuuteen sekä matkailuvetoiseen elämysklusteriin. Hyvä rakennettu- ja luonnonympäristö on tärkeä alueellisen kilpailukyvyn tekijä sekä edellytys matkailulle ja uusien asukkaiden saamiselle. Maakuntasuunnitelmassa on katsottu, ettei tarvetta uusien suojelualueiden perustamiseksi laajassa mittakaavassa ole, mutta matkailua palvelevia suojelualueita tulee tarvittaessa voida perustaa.

Lapin Liitto: Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelman selostusluonnoksessa oli hyvin nostettu esille yhteistyön merkitys monialaisessa toimintaympäristössä ja korostettu sidosryhmätyöskentelyn jatkamista ja kehittämistä edelleen.

Lapin Liitto: Selostusluonnoksien terävöittämisiksi ja kohdentamiseksi suunnittelualuetta koskevan karttaesityksen lisääminen aineistoon havainnollistaisi esittämistä ja selkeyttäisi alueen hahmottamista. Sivunumeroiden ja sisällysluettelon lisäämisellä luonnonvarasuunnitelmien sisältö ja tarkoitus voisivat hahmottua lukijalle paremmin. Jonkinlainen johdanto/tiivistelmä siitä, miksi tai mitä tarkoitusta varten luonnonvarasuunnitelma laaditaan, edistäisi selostuksen luettavuutta.

Palautteessa esitetään Lapin liiton maakuntasuunnitelman sisältöä. Palautteessa ei tuoda esiin yksilöityjä vaateita. Suunnitelmiin sisältyvät matkailun painopistealueet omalta osaltaan palvelevat myös matkailua.

Suunnitelmaa tukeva lausunto.

Suunnitelman keskeinen sisältö ja tekstit olleet lausuntokierroksella - prosessin tarkoitusta ja kuvausta koskevat tekstit lisätään lopulliseen versioon, samoin maankäyttökartat.

Lausunnon antaja /lausunto**Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan****Maankäytön suunnittelu**

Kittilän kunta: Kunnanhallitus päätti yksimielisesti esittää lisättäväksi luonnoksen kohtaan 4.1. Toiminnan linjaukset kaudelle 2010–2015 neljännen kohdan (Natura-yleissuunnitelman määrittelemille kiireisille kohtaille laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelmat) jälkeen seuraava lause: ”Ko. paliskunnan edustaja nimetään hoito- ja palvelusuunnitelman laatimiseen”.

Paliskuntien edustajat kutsutaan hoito- ja käyttösuunnitelmien yhteistyöryhmiin.

Lisätty suunnitelmaan.

Kittilän kunta: 5.1. Maankäyttö kappaleen 5 loppuun lisätään: Kulkuvuoma

Ko. suunnitelman kohdassa käsitellään luonnonsuojeluohjelma-alueita ja niiden toteuttamista. Kulkuvuoman alue Kittilässä ei sisälly mihinkään luonnonsuojeluohjelmaan, joten sitä ei ole käsitelty asiaa selvittäneen työryhmän työn yhteydessä. Aluetta on sen sijaan käsitelty ns. Pohjois-Suomen vanhojen metsien täydennysohjelmassa. Asiaa käsitelleen työryhmän esitys on, että alueelle perustetaan n. 1 050 ha suuruinen suojelumetsä, joka kattaa osa Kulkuvuoman alueesta. Alueen suojeluesitys on huomioitu jo v 2006 luonnonvarasuunnitelman teon yhteydessä.

Kulttuuriperintö

Lapin Liitto: Saamelaisalueella kulttuuriperinnön huomioiminen korostuu vahvasti. Saamelaisalueiden erityispiirteitä oli käsitelty varsin suppeasti, mutta selostusluonnoksen päätarkoitus huomioiden riittävästi.

Suunnitelmaa tukeva lausunto

Kalastus/kalavesien hoito

Tengeliöjoen kalastusalue: Hyvää: Väestörakenteen muutoksen huomioiminen retkeily- ja virkistyspalvelujen saatavuuden suunnittelussa.

Suunnitelmaa tukeva lausunto

Kalavesien käyttö- ja hoitosuunnitelmat tekee kalastusalueet.

Lausunnon antaja /lausunto

Samaten metsästyksen ja kalastuksen merkitys paikkakunnan väestölle ja matkailussa toimiville yrittäjille. Jokirapukannan turvaamistoimenpiteet. Kalavesien hoitosuunnitelmat Metsähallituksen osalta, kohta 5.3.2.

Tengeliöjoen kalastusalue: Tengeliöjoen kaltaisilla vesistöillä on huomattava merkitys paikalliselle väestölle ja matkailuyrittäjille. Varsinkin luontomatkailun merkitys on kasvussa Ylitornion ja Pellon järvalueella. Virkistys- ja retkeilykäyttö on tuottavuudeltaan paikoin parempaa kuin ammattimainen kalastus. Ammattimainenkin kalastus on osa matkailu- ja virkistystoimintaa eräänä ohjelmopalveluna. Näin esimerkiksi lupapolitiikalla tulisi huolehtia siitä, että ammattimainen kalastus ei uhkaa vesistöjen muuta käyttöä.

Tengeliöjoen kalastusalue: Myös istutuksissa tulisi huolehtia virkistyskalastuksen merkitys. Matkailijalla pitää olla odotukset saaliista.

Tengeliöjoen kalastusalue: Metsähallituksen tulisi olla vaikuttamassa siihen, että Tengeliöjokeen saadaan Portimokoskeen kalaportaat, jolloin joen yläosan purot voisivat toimia lohikalojen lisääntymisalueina.

Simojoen kalastusalue: Kalastusalue piti suunnitelmaa hyvänä, eikä sillä ole siihen huomauttamista.

Pellon kunta: Kalastuksen osalta on tärkeätä, että metsähallitus on mukana tekemässä työtä sen eteen, että Tornionjoen ja järvalueen elinkeinopoliittiset ja matkailulliset mahdollisuudet saadaan hyödynnettyä parhaalla mahdollisella tavalla.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Kohdan 5.3.2. toimintasuunnitelma linjaa Mh:n omia kalastusjärjestelyjä

Kotitarvenuottaus, viehe- ja verkkokalastus alueen merkittävimmät kalastuksen käyttömuodot. Säännöstelijällä merkittävät veloitteet Vietosessa ja Raanujärvässä.

Tekstiä on täydennetty lausunnonlehdön jälkeen.

Ammattikalastuksen turvaaminen ei heikennä virkistyskalastuksen edellytyksiä.

Kuhaa ja taimenta istutetaan Miekojärveen yhteistyössä alueen kalastustoimijoiden kanssa.

Kalastusalueessa keskusteltu kalaporashankkeesta. Metsähallitus suhtautuu asiaan myönteisesti.

Täydennetty suunnitelmaan.

Suunnitelmaa tukeva lausunto.

Suunnitelmaa tukeva lausunto

Lausunnon antaja /lausunto

Lohipolitiikassa on valtakunnassa vielä paljon parantamisen varaa. Alueen kaikkien toimijoiden yhteistyötä tarvitaan. Mahdollisuudet ovat vielä monelta osin hyödyntämättä.

Tornionjoen kalastusalue: Meritaimenta ilmeisesti ongitaan jonkin verran myös tammukkana. RKTL on kartoittanut parhaat taimenen lisääntymisalueet, jonne ei toivota metsähallituksen myyvän kalastuslupia. meritaimen on vesistöissä ainakin uhanalainen.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

KA 17 ja 19§ määrittävät meritaimenen rauhoitusajan ja alamitan.

Kaikki lisääntymisjoet eivät ole yksin Mh:n vesialueita.

MH tukee luontaisesti lisääntyvien lohi ja taimenkantojen lisäämiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Tornion-Muonionjokeen laskevat joki- ja ovat mukana koko maan vieheluvan piirissä lukuunottamatta Äkäsjokea, joka on oma virkistyskalastusalue. 1980-luvun lopulla ja 1990 luvun puolivälin tienoille asti Tornionjoen kalastusalue rauhoitti meritaimenen poikastuotantoalueita mm osan Naami-, Sietki-, Olos- ja Naalastojoesta. Kalastusalue ei kuitenkaan enää ole jatkanut kalastusrahoituksia Väylän sivujoilla. Koko maan vieheluvassa rajoitteena koski- ja virtapaikoissa max. kolme lohikalaa/vrk ja taimenen kuturauhoitus joessa, purossa, koskessa ja virtapaikassa 11.9–15.11 välisenä aikana.

Äkäsjoessa kalastus on sallittu 15.5–10.9 välisenä aikana, saaliskiintiö kolme lohikalaa/vrk.

Vesialueet eivät ole yksinomaan valtion omistuksessa ja jos alueet osittain rauhoitetaan tulisi rauhoitus tapahtua kalastusalueen toimesta.

Monella sivujoella on voimakas tai paikallisesti erittäin voimakas haukikanta, jota tulisi kalastaa vieläkin tehokkaammin.

Metsähallituksen vieheluvalla kalastavien määrä on melko vähäinen ja kalastus kohdistuu lähinnä harjukseen.

Lausunnon antaja /lausunto

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Tornionjoen kalastusalue: Luontaisesti lisääntyneet vaelluskalakannat on tutkimuksessa todettu elinvoimaisiksi ja niiden vaellus on selvästi onnistuneempaa, kuin istustuspoikasilla. Silmämääräisesti Tornionjoen alajuoksun vedenlaatu on parantunut ja kirkastunut.

Tornionjoen kalastusalue: Tornionjoen kesämatkailun vetovoimatekijä on kalastus. Vanha paikallinen kulttuuri on valmis matkailutuote, jota on edullista ja tärkeää varjella. Tornionjoen säilyttäminen hyvänä vaelluskalajokena ja varsinkin lohijokena on matkailijoiden mielestä myös merkityksellinen. Tällaisilla asioilla on vaikutus myös jokivarren tonttimaan arvoon.

Riistanhoito ja metsästys

Sattasniemen paliskunta: Lisäksi Sattasniemen paliskunta haluaa nostaa esille hirven pyynnin aloittamisen jo syyskuun alusta alkaen. Vastaavaa on jo Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa. Aikaistamisella olisi merkittävä vaikutus metsästyksen ja poronhoitotöiden ristiriitojen välttämiseksi.

Lapin riistanhoitopiiri: Riistanhoidon kannalta arvioituna keskeistä on, kuinka riistan tarpeet on otettu talousmetsien käsittelyssä huomioon ja onko toteutunut hakkuumäärä jättänyt mahdollisuuksia metsien monimuotoisuuden ja monikäytön huomioon ottamiseen.

Lapin riistanhoitopiiri on ollut siinä käsityksessä, että nimenomaan Metsähallitus asettaa toteutettavan hakkuusuunnitteen tinkimällä suojelun ja monikäytön tarpeista johtuen korkeimmasta mahdollisesta hakkuumäärästä. Tätä toimintatapaa on toivottu ja arvostettu laajalti.

Kun esitetyn luonnoksen mukaan nimenomaan Länsi-Lapissa on hakkuusuunnite

Suunnitelmaa tukeva lausunto.

MH tukee luontaisesti lisääntyvien lohi ja taimenkantojen lisäämiseen tähtääviä toimenpiteitä.

Hirven pyynnin aikaistaminen vaatisi metsästysasetusmuutoksen.

Tässä suunnitelmassa ei ole mahdollista ottaa kantaa metsästysaikoihin.

Metsäkanalintukannat vaihtelevat luontaisesti ja kesällä 2010 kanalintukannat, riekko mukaan lukien, kääntyivät selkeään kasvuun Etelä- ja Keski-Lapin alueilla. Riistaelinympäristöjen aktiivinen hoito on otettu osaksi normaalia toimintaa metsätalousalueilla.

Metson soidinpaikkojen käsittely tehdään metsätalouden ympäristöoppaassa olevan soidinpaikkojen käsittelyohjeen mukaisesti. Ohje on tehty yhteistyössä riistantutkijoiden kanssa. 2000-luvulla soidinpaikkojen käsittelyyn on yhdistetty myös laatuseuranta, jolla kontrolloidaan tehtyjä käsittelyjä.

Lausunnon antaja /lausunto

ylitetty n. 9,7 % vahvistetusta, nousee esille kysymys suunnitelmien sitovuudesta ja erityisesti siitä, onko asetettu reunaehto murtunut ja onko se heikentänyt metsien monimuotoisuuden ja nimenomaan riistahoidollisen näkökulman esim. metson elinympäristöjen ja soidinpaikkojen huomioon ottamista suunnittelualueella. Kysymys on aiheellinen myös sikäli, kun juuri nyt samanaikaisesti Metsähallituksessa laaditaan maa- ja metsätalousministeriön toimeksiannosta valtakunnallista metsäkanalintujen hoito-ohjelmaa. Huomionarvoista on lisäksi, että ko. hoito-ohjelmassa näyttää keskeisimmäksi metsäkanalintujen hoitotoimeksi nousevan elinympäristöjen suojeleminen ja palauttaminen. Lisäksi metsäkanalintukannat ovat syöksyneet viime vuosina Lapissa poikkeuksellisen alhaiselle tasolle ja riekko on yhtenä lajina lähes hävinnyt Lapinkin metsäalueilta.

Em. huomioon ottaen suunnitelmassa esitetty tavoite ryhtyä aikaisempaa tarkemmin ottamaan huomioon metsäkanalintujen, mm. metson, tarpeet elinympäristöjen hoidossa metsänkäsittelyyn liittyen on hyvin perusteltu ja samalla myös kiireellinen.

Lapin riistanhoitopiiri: Kun suurpetokantojen seuranta on noussut erilaisten vahinkojen vuoksi yhä tärkeimmäksi asiaksi, olisi syytä tarkistaa kulkeutuvatko ns. kenttähenkilöstön tekemät suurpetohavainnot uuteen RKTL:n pitämään ns. TASSU-järjestelmään.

Lapin riistanhoitopiiri: Metsänhoidon ohessa tehtävät työt. Suunnitelmassa esitetyt työt ovat kannatettavia.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Po. välitarkistuksessa on myös aikaisempaa yksityiskohtaisemmin huomioitu metson soidinpaikkojen vaikutus hakkuusuunnitteeseen. Hakkuusuunnitteen tasossa on siis huomioitu soidinpaikkojen suunnitetta pienentävä vaikutus (luku 4.1. ja 5.5).

Hakkuusuunnitteen ylitys on toteutunut kasvatushakkuiden määrää lisäämällä, päätehakkuiden määrä on jäänyt pienemmäksi kuin alkuperäisessä suunnitelmassa.

Soidinpaikkoja koskevan lauseurannan mukaan soidinpaikkoja on käsitelty ohjeiden mukaan.

Metsähallituksen luontopalvelujen kenttähenkilöstö osallistuu tietojen keruuseen TASSU-järjestelmään.

Täydennetty suunnitelmaa ohjeistuksen osalta.

Riistaelinympäristöjen aktiivinen hoito palauttaa kosteikoita metsätalousalueille.

Lausunnon antaja /lausunto

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Yksittäisten asioiden joukkoon voisi lisätä laajoille kuiville alueille tarvittavat riistan juomapaikat, mitkä olisivat tarpeellisia varsinkin nyt, kun suolakivien tarjonta on aivan kattavaa.

Lapin riistanhoitopiiri: Vakiintuneista oikeuksista Lapin riistanhoitopiiri katsoo tarpeelliseksi korostaa vanhojen jo vakiintuneiden luonnonkäyttöoikeuksien säilyttämisen tärkeyttä myös jatkossa. Tällaisia ovat mm. oikeus riistanhoitotöihin ja rakenteiden tekoon Metsähallituksen ohjauksessa, saaliin noutaminen ja syrjäalueilla pyydysten asettaminen ja kokeminen myös moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maksuttomalla luvalla ja tulenteke tarpeelliseen huoltoon liittyen vähäarvoisesta puusta.

Lapin riistanhoitopiiri: Lopuksi Lapin riistanhoitopiiri toteaa, että itse varsinainen metsästyksen järjestely kestävästi yhdessä Metsähallituksen asioista vastaavien kanssa toimii ja kehittyy lakisäateisen riistahallinnon kanssa ilman suurempia ongelmia. Kun minimitekijänä on jatkuvasti tarjontaa suurempi kysyntä metsäkanalintujen metsästysluvista, Lapin riistanhoitopiiri vetoaa Metsähallitukseen, että se tekisi myös tässä riistanhoidollisesti voitavansa. Tämä olisi omiaan vahvistamaan myös luonnonvarasuunnitelmaan osallistettujen luottamusta yhdessä tehtyjen suunnitelmien noudattamiseen.

Kuivasalmen paliskunta: Metsästyslupia myönnettäessä (esim. linnustus) tulee ehdottomasti huolehtia palkisen aita- ja siula-alueet. metsästys niissä sekä niiden läheisyydessä tulee pystyä pitämään poissa.

Suunnitelmaa tukeva lausunto

Lainsäädännössä mukaan paikalliselle maastoliikenneluvat ovat maksuttomia, muille maksullisia.

Täydennetty suunnitelmaan tulentekeä koskeva linjaus.

Metsäkanalintulupien kysyntä on supistunut muiden harrastusten ja mm. Ruotsin väljempien metsästysmahdollisuuksien vuoksi.

Osalla lupa-alueista on jo nyt tilanne, että kiintiöt eivät täyty.

Poroaita-alueet (ml siulat) pyritään merkitsemään metsästysaluekarttoihin.

Lausunnon antaja /lausunto

Metsästäjät koirineen vaikeuttavat tuntu-
vasti porojen aitaan saamista syksyisin, on
tilanteita jolloin poroja on kuljetettu pitkä
päivä, ja siulojen läheisyydessä metsästä-
jän koira hajottaa koko token eli useam-
man miehen päivän työ menee hukkaan.

Palojärven paliskunta: Metsästyskoirien
käyttö metsästyksessä, erityisesti hirvikoi-
rat syksyllä ettotöiden aikaan aiheuttavat
haittaa. Paikalliset metsästysseurat eivät
ole niin ongelmallisia kuin ulkopaikka-
kunnilta saapuvat metsästysseurueet. Pai-
kallisissa metsästysseuroissa on jäsenenä
myös poromiehiä ja yhteistyö siltä osin
pelaa. Teillä on käsittääkseni jo nyt Met-
sähallituksessa ohjeet jotka te annatte met-
sästyslupan yhteydessä metsästäjille miten
porot pitää huomioida metsästettäessä
poronhoitoalueella. Ottamalla paikallisen
Paliskunnan poroisäntään yhteyttä ennen
metsästyksen alkua vältetään ikäviltä yh-
teentörmäyksiltä. Yhteystietoja saa esim.
Paliskuntain Yhdistyksestä.

Rovaniemen kaupunki: Metsästyksessä,
riistanhoidossa ja kalastuksessa jatketaan
myös jo vakiintuneita käytäntöjä ja yhteis-
työtä eri viranomaistahojen ja -järjestöjen
kanssa.

Virkistyskäyttö ja luontomatkailu

Tengeliöjoen kalastusalue: Tengeliöjoen
vesistön alueella on hyvin suunniteltu
matkailua ja vesistöjen virkistyskäyttöä
tukeva infra. Laavut ja kodat ovat ahke-
rassa käytössä. Ei ole hyväksyttävää, että
rakenteiden kunnostus ja huolto lopeta-
taan. Länsi-Lapin vesistöalue on kasvavan
matkailun aluetta

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Tiedotus meneillään olevista poronhoi-
totöistä alueen muille käyttäjille kuuluu
paliskunnalle.

Metsästyslupiin voidaan lisätä poroisän-
tien ja yhteyshenkilöiden tietoja heidän
suostumuksen mukaan.

Poroaita-alueet (ml siulat) pyritään mer-
kitsemään metsästysaluekarttoihin. Tie-
dotus meneillään olevista poronhoitotöistä
alueen muille käyttäjille kuuluu palis-
kunnalle. Metsästyslupiin voidaan lisätä
poroisäntien ja yhteyshenkilöiden tietoja
heidän suostumuksen mukaan.

Suunnitelmaa tukeva lausunto.

Ylläpidon resursseja joudutaan suuntaa-
maan kysynnän mukaan tilanteessa jossa
kaikkea infraa ei yhteiskunnallisella rahoi-
tuksella pystytä enää ylläpitämään.

Lausunnon antaja /lausunto

ja resurssien suuntaaminen vain matkailukeskuksiin ei ole oikeudenmukaista.

Pellon kunta: Virkistyskäyttö ja luontomatkat ovat myös todella tärkeää tälle alueelle. Luonnoksessa todetaan, että nykyisiä haja-alueen palveluita supistetaan. Pellolaisille ihmisille, elinkeinoelämälle ja matkailulle on erittäin tärkeää, että metsähallituksen olemassa olevia virkistyskäytön ja luontomatkojen mahdollisuuksia hyödynnetään ja kehitetään edelleen. Esimerkiksi Miekojärven alueella on hienot luonto-olosuhteet ja paljon eri osapuolten yhteistyössä rakentamaa infrastruktuuria. On tärkeätä, että tarvittavat kunnostukset tehdään eikä palveluja supisteta. Esimerkiksi loma-asumisen kaava-alueiden vetovoimaisuutta ja markkinointiedellytyksiä ja -toimenpiteitä on hyvä parantaa ja tehostaa. Tämä on merkittävää sekä metsähallinnon että kunnan imagon kannalta.

Lapin Ely: Länsi-Lapin alueella sijaitsee Lapin ELY-keskuksen hallinnassa olevia paikallista ja matkailukäyttöä palvelevia polkuja, jotka on kuitenkin tarkoitus lakkauttaa. Lakkautusprosessi koskee tällä hetkellä seuraavia polkuja: Mt 62003 Lavivaara-Syväjärvi, Mt 62005 Hetta-Näkkälä, Mt 62007 Kultima-Leppäjärvi, Mt 62008 Kerässieppi-Vuontisjärvi sekä Mt 62017 Ketomella-Marasto.

Lakanneet polut (maantiet) ja polulla olevat rakenteet siirtyvät tienpitäjältä korvauksetta viereiseen kiinteistöön. Tarkoitus on, että polkua saa jatkossakin käyttää kulkureittinä, vaikka polku siirtyy viereiseen kiinteistöön.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Ylläpidon resursseja joudutaan suuntaamaan kysynnän mukaan tilanteessa jossa kaikkea infraa ei yhteiskunnallisella rahoituksella pystytä enää ylläpitämään.

Miekojärvellä olemassa oleva palveluvarustus on Metsähallituksen ylläpidon piirissä.

Lakkautussuunnitelman kohteina olevat polut ovat olleet perustettaessa tärkeitä kylien välisessä kulkemisessa. Tämä tarve on käytännössä poistunut hyväkuntoisten tieverkostojen valmistuttua. Metsähallitus ei ole ollut osallinen polkujen ylläpidossa. Tiehallinto on luvannut ja aloittanut polkujen kunnostamisen, eikä korjausta voi jättää kesken. Metsähallitus ei tässä vaiheessa ota vastaan mitään rakenteita eikä siirrä ylläpidettäväkseen lakkautettavia polkuja. Ko. polkuteiden rakenteista vain Vuontispiirtiltä Keräs-sieppiin vievän reitin Vuontispiirti-Montellinmaja -välinen osa jää retkeilykäyttöön. Se on pahoin kulunut ja vaatii kestävännä.

Lausunnon antaja /lausunto

Osa lakkautettavista poluista voisi mahdollisesti jatkossa siirtyä Metsähallituksen ylläpidettäväksi, mikä tukisi osaltaan virkistys- ja luontomatkailun kehittämiseen tähtäävän toimintalinjan toteutumista.

Aluehallintovirasto: Lapin aluehallintovirasto pitää toimintaohjelmassa 2010–2015 esitettyjä tavoitteita luonnon virkistyskäyttöpalvelujen kehittämiseksi hyvänä sitä, että retkeilypalvelut ylläpidetään sijainniltaan, määrältään ja laadultaan kysyntää vastaavana. Retkeilypalvelujenkäyttäjien turvallisuuden kannalta on tärkeää, että reittien ja muiden palvelujen ylläpitoon ja huoltoon resursoidaan riittävästi.

Kittilän kunta: Kittilän kunta on kustannuksellaan vastannut reittien ja laavujen ym. infran rakentamisesta myös valtion omistamilla mailla, kun taas monissa vastaavissa matkailukeskuksissa (mm. Ylläs, Saariselkä, Luosto) näitä em. toimintoja on toteutettu Metsähallituksen toimesta julkisena hallintotehtävänä. Metsähallitus saa merkittäviä tuloja Levin alueella tapahtuvasta tonttien myynnistä ja vuokraamisesta, maa-aineismyynnistä sekä matkailupalveluiden tuottamisesta.

Kittilän kunta: Kittilän kunnan alueella sijaitsee merkittävä osa Pallas-Ylläs kansallispuiston alueesta,

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Metsähallitus on vaatinut Ely-keskusta maisemoimaan ja korjaamaan eroosiovauriot em. väliltä ennen polkujen lakkauttamista. Vain Ketomella-Marasto kunnostetut osat valtion maiden osalta ja Kerässieppi-Vuontisjärvi kunnostetuilta osiltaan väliltä Vuontisjärvi-Montellin maja valtion maiden osalta tulisivat lakkauttamispäätöksen jälkeen Metsähallituksen ylläpitämiksi. Ketomella-Maraston osalta myös Näkkälän paliskunnan ylläpitämäksi. Muiden polkujen osalta ELY-keskuksen tulee olla yhteydessä muihin toimijoihin mikäli se haluaa luopua ylläpitovastuusta.

Valtion tuottavuusohjelman ja muiden julkisten menojen supistamisohjelman seurauksena voidaan joutua karsimaan palveluja.

Vuokra- ja myyntitulot eivät ohjaudu luontopalveluille virkistyskäytön palveluihin käytettäväksi.

MH ei voi ottaa yksityismailla sijaitsevia muiden rakentamia retkeilyrakenteita hoitoonsa.

Kittilän kunnan puoli kansallispuistosta on erittäin merkittävä virkistyskäytön palveluiden kannalta.

Lausunnon antaja /lausunto

joten tasapuolisuuden vuoksi olisi kohtuullista, että Metsähallitus osallistuisi myös Kittilän kunnan alueella julkisiin hallintotehtäviin ja palveluihin.

Rovaniemen kaupunki: Rovaniemellä matkailu perustuu yhä enenevässä määrin luonnossa tapahtuviin aktiviteetteihin, joten myös valtion omistamilla mailla on tärkeä merkitys matkailutoiminnan ja -työpaikkojen kehittämiseen.

Rovaniemen kaupunki: Matkailun painopistealueena jatkaa napapiirin retkeilyalue, metsäntutkimuslaitos vuokraa tutkimusmetsiä Kivaloilta, puolustusvoimien käytössä olevia alueita ovat mm. Rovajärven ampuma-alue ja Someroharjun alue. Rovajärven ampuma-alueella tulee edelleenkin turvata perinteinen virkistyskäyttö, joista mainittakoon metsästys, kalastus, marjastus, vaellus, melonta, moottorikelkkailu jne.

Rovaniemen kaupunki: Luonnon virkistyskäytön suunnittelua, markkinointia ja viestintää kehitetään mm. käyttämällä sähköisiä kanavia palvelujen opastuksessa ja markkinoinnissa ja palvelujen määrää ja laatua seurataan vakioidulla seurannan ja tutkimuksen menetelmillä sekä palauttejärjestelmän avulla. Virkistyskäytön vaikuttavuutta selvitetään edelleen.

Suojelu/ennallistaminen

Lapin luonnonsuojelupiiri: Soidensuojelualueiden välittömässä läheisyydessä (mm. Lämsänaavan reunat, Sakkala-aavan reunat Verkko-ojan paloissa,

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Metsähallituksen vuotuiset panostukset ovat mittavia reitistöön, palvelurakenteisiin ja opastukseen.

Lisäksi mm. yhdysreitistö Aakenus -Levi luontopalveluiden ylläpidossa.

Keskeisiä luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kohteita Rovaniemen kunnan alueella ovat Napapiirin retkeilyalue, Kivalot ja Auttiköngäs.

Rovajärven alueen päämaankäyttömuoto on puolustusvoimien käyttö. Erityisalueella virkistyskäyttö sopeutuu päämaankäyttöön. Turvallisuussyistä alueen käyttöä joudutaan rajoittamaan, mutta muina aikoina virkistyskäyttö alueella on mahdollista. Moottorikelkkailu ei kuitenkaan ole perinteinen virkistyskäyttömuoto, vaan vaatii maanomistajan luvan.

Lausunnonssa todetaan luonnonvarasuunnitelman linjaus.

Luonnonsuojelupiiri oli mukana YTR:ssä eikä esittänyt minkäänlaisia maankäyttö- ratkaisuja tai suojelua ko. alueille.

Lausunnon antaja /lausunto

Siurunaavan reunat Pyhä-Luoston kansallispuiston viereisillä alueilla) sijaitsevat suoalueet on suojeltava ja niiden purojen ennallistamiseen ja ojien tukkimiseen on suunnattava varoja.

Lapin Ely: Toiminnan linjausten mukaan ekologista verkostoa kehitetään uudistamalla alue-ekologiset suunnitelmat uusimman tieteellisen tiedon ja karttuneiden inventointitietojen perusteella. ELY-keskus pitää tavoitetta hyvänä pienimuotoisemmassa suunnittelussa, mutta haluaa tuoda esiin, että myös karkeiden, laaja-alaisten käytävien, jolta erityisesti etsitään ekologisia käytäviä, askelkiviä ja pienimuotoisia suojelukohteita määrittely karttapohjalle olisi tarpeen. Tämä olisi havainnollinen tapa kuvatta, miten suojelualueiden kytkeytyneisyyttä pyritään parantamaan. Suunnitelmien puutteeksi voidaan katsoa, että toimintalinjauksissa mainitut asiat eivät sisällä konkreettisia toimenpiteitä suojelualueiden kytkeytyneisyyden edistämiseksi. Lisäksi ELY-keskus esittää, että luonnonvarasuunnitelmissa yksilöitäisiin suojelualueiden ympärille erityisen metsänkäsittelyn alueet, kuten valtioneuvosto on METSO-päätöksessään edellyttänyt.

Lajien suojelu

Lapin luonnonsuojelupiiri: Metsähanhen taantuminen osoittaa myös, että soiden reunametsien ja mustikan katoaminen aiheuttaa haittaa metsähanhen lisääntymisolosuhteille ja on siten myös lintudirektiivin vastaista. Riekkö tarvitsee myös luonnontilaisia harvapuustoisia soita ja reunametsiä menestyäkseen.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Länsi-Lapin suunnitelmassa on hahmoteltu Metso-alueella laajempia, suojelualueiden kytkeytyneisyyden kannalta tärkeitä painopistealueita (luku 5.2.2), joiden sisällä on tehty tarkempi kohdekartoitus, jonka perusteella on siirretty taloustoiminnan ulkopuolelle kytkeytyneisyyttä parantavia alueita. Tämä on tehty Metsotoimintaohjelman mukaisesti. Alue-ekologisten suunnitelmien uusimisen toteutustapaa ei ole tässä vaiheessa yksityiskohtaisesti määritetty. Nimensä mukaisesti suunniteluun liittyy alueellinen näkökulma.

Lapin Ely oli mukana YTR:ssä eikä esittänyt asiaa siellä.

METSO päätöksessä ei edellytetty asiaa!

Luonnonsuojelupiiri oli mukana YTR:ssä eikä esittänyt ko. asioita siellä.

Ranta-alueita käsitellään ympäristöoppaan ohjeistuksen mukaan. Kolopuut säästetään metsätalouden kaikissa toimissa. Palautteessa ei yksilöidä tarkasti niitä kohteita, joissa olisi hävitetty pesimäalueita.

Lausunnon antaja /lausunto

Pahiten Metsähallitus kohtelee kolopesijöitä, mm. uiveloaa, telkkää ja pöllöjä, hävittämällä soiden ja lampien rannoilta pesimäalueet jopa suojelluilta alueilta. Suojelun perusteina olevilta lajeilta on hävitetty pesimäalueita myös Natura-alueiden vierestä.

Lapin luonnonsuojelupiiri: On myös ryhdyttävä suunnittelemaan Euroopan majavan palauttamista Lappiin. Euroopan majavan palauttamisesta Suomeen metsätalouden varoilla (mahdollisesti EU-Life+-hankkeella) on tehtävä päätös vuoden 2010 aikana.

Ilmastonmuutos

Lapin luonnonsuojelupiiri: Luvussa yksi ilmastonmuutosta käsittelevä kappale on hyvin puutteellinen. Siinä ei puhuta mitään mm. hiilinieluista ja esimerkiksi lisääntyvien myrskytuulien vaikutuksista metsiin ja metsänkäsittelytapoihin sekä lisääntyvien rankkasateiden vaikutuksia vesitalouteen (mm. soiden ja kosteikkojen lisääntyvä merkitys jokien vesitilanteen tasapainottajana). Todennäköisesti toimintaympäristön muutoksia aiheuttaa myös mm. meneillään oleva kansallisen suostrategian laatiminen, joten tästä olisi ollut hyvä mainita myös ykkösluvussa.

Lapin Ely: Luonnonvarasuunnitelmissa todetaan ilmastonmuutoksen osalta, että sen hillintä ja siihen sopeutuminen koskettavat kaikkea Metsähallituksen toimintaa.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Metsähallituksen tietoon ei ole tullut muuta kautta tällaista tietoa. Palautetta ei voi tältä osin kommentoida. Soiden vaihettumisvyöhykkeet jätetään yleensä valtionmailla käsittelyn ulkopuolelle. Tällä hetkellä ei voida sanoa, mistä metsähanhen kannan taantuminen tarkasti ottaen johtuu ja onko metsien käsittelyllä siihen minkälaista vaikutusta.

Luonnonsuojelupiiri oli mukana YTR:ssä eikä esittänyt ko. asiaa siellä. Ei ole LVS:ssä linjattava asia. Palauttamishanke vaatii useiden toimijatahojen osallistamista ja sitouttamista sekä valtakunnallisesti että paikallisesti.

Ilmastonmuutos kaikinensa on iso asia ja lukuun yksi on lyhyesti kirjattu toimintaympäristössä tapahtuneita/ tapahtuvia muutoksia. Tästä syystä siinä ei voida hyvin yksityiskohtaisesti (laajasti) kertoa yksittäisestä muutoksesta.

Täydennetty suunnitelmaa.

Lapin Ely oli mukana YTR:ssä eikä esittänyt asiaa siellä.

Täydennetty suunnitelmaan toiminnan linjauksiin ja toimintaympäristön muutoksiin.

Vaikka ilmastonmuutos ei ole varsinaisen päälinjaus, vaikuttaa se siten, että metsäbioenergian

Lausunnon antaja /lausunto	Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan
<p>Toiminnan linjauksissa kaudelle 2010–2015 ilmastonmuutoksen hillintä ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen ei kuitenkaan varsinaisesti näy. Ilmastonmuutoksen nostaminen yhdeksi toiminnan päälinjaksi olisi ehkä korostanut sen merkitystä Metsähallituksen toimintaan vaikuttavana tekijänä.</p>	<p>korjuu ja tuotanto sekä tuulivoimatuotanto ovat nousseet eräiksi päälinjoiksi. Toiminnallisesti ilmastonmuutokseen sopeutuminen näkyy myös metsätaloudessa esim. siinä, että tienrakennukseen ((pidentynyt sulan maan kausi) sekä taimikonhoitoon ja kasvatushakkuisiin panostetaan (metsien elinvoimaisuus ja tuhojen ehkäisy).</p>
<p>Toimintaympäristön muutos</p>	
<p>Lapin luonnonsuojelupiiri: Lisäksi toimintaympäristön muutoksessa olisi voinut pohtia , mitä uudet tuotanto- ja teollisuuden alat kuten bioteollisuus, bionalous, biotuotanto, multifunktionaalinen tuotanto ja ekosysteemipalvelut merkitsevät Metsähallituksen näkökulmasta.</p>	<p>LVS:n näkökulma on Lappi-lähtöinen. Isot strategiset asiat huomioidaan koko Metsähallituksen strategiassa</p>
<p>Lapin ELY: Luonnonvarasuunnitelmien toimintaympäristön muutoksia kuvaavissa osissa on kuvailtu useita alueen maankäyttöön vaikuttavia ja maankäyttöä ohjaavia ohjelmia sekä osin kuvattu Metsähallituksen toimintaa näiden ohjelmien osalta. Koska kyseessä on laajojen alueiden luonnonvarasuunnitelmat, toimintaympäristön muutos osiossa olisi ollut syytä viitata myös valtioneuvoston periaatepäätöksellään 21.12.2006 vahvistamaan Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kestävän käytön strategiaan vuosille 2006–2016 ja kuvata toimia myös tämän strategian perspektiivistä.</p>	<p>Täydennetty tekstiä monimuotoisuusstrategian (2006–2016) osalta.</p>
<p>Lapin ELY: METSO-ohjelmasta todetaan suunnitelmien toimintaympäristön muutos luvussa, että Lapista ohjelma-alueeseen kuuluu Lounais-Lappi. ELY-keskus toteaa, että Metsien monimuotoisuuden toimintaohjelma 2008–2016 koskee koko Suomea, mutta Lapissa Lounais-Lappi on ohjelman painopistealuetta.</p>	<p>Ko. kohdassa puhutaan nimenomaan METSO-ohjelmasta Metsähallituksen näkökulmasta. Siihen liittyen Valtionneuvosto on päättänyt toimintaohjelmasta, joka Metsähallituksen osalta on rajattu Lounais-Lappiin. Toimintaohjelma ei koske koko Suomea.</p>

Lausunnon antaja /lausunto

Lapin Ely: Metsien virkistyskäytön yhteydessä matkailua käsitellään monelta suunnalta ja tekstissä todetaan myös että metsästys ja kalastus säilyttävät asemansa harrastusmuotojen joukossa, mutta marjastuksesta ja sienestyksestä ei mainita juurikaan mitään. Mutta kotimaisten ja ulkomaalaisten jokamiehen oikeudella, kaupalliseen tarkoitukseen tapahtuva luonnontuotteiden kerääminen olisi ehkä syytä kuitenkin maininta toimintaympäristön muutosta koskevassa tekstin osassa.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Täydennetty suunnitelmaa.

Suunnitteluprosessi

Lapin luonnonsuojelupiiri: Nyt esitetyssä muodossa uusi luonnos ei vaikuta tuovan tullessaan toivottuja muutoksia. Metsähallituksen rautaisessa otteessa läpi viety yhteistyöprosessi on ollut pettymys. Luonnonsuojelun näkökulmasta katsottuna negatiivisia toimia on kytketty positiivisiin toimiin, joten niitä vastaan on ollut vaikea protestoida. Näin ollen suunnitteluprosessissa käytetyt menetelmät ovat olleet huonoja, eikä todellista keskustelua ja kuuntelemista eri tahojen kanssa ole tapahtunut. Ohjausryhmässä työskentely on ollut lähinnä turhauttavaa ja turhautuneisuus lisääntyy lukiessa luonnosta, koska suunnitelmien ja talousmetsissä tehtyjen käytännön toimien erot ovat olleet niin suuria. Onko syynä, ettei suunnitelmia aiotakaan noudattaa vai onko toteuttavan tahon koulutus ollut puutteellista? Luonnoksessa olisi hyvä kertoa, miten kenttätyöntekijät koulutetaan toteuttamaan uusia strategioita ja suunnitelmia.

Lapin Luonnonsuojelupiirin edustaja oli YTR:ssä tyytyväinen prosessiin. YTR:n kokouksissa puheenjohtaja oli riippumaton henkilö ja kokouksien työryhmätyöskentelyistä vastasi tunnettu osallistamisiin perehtynyt konsultti. MH:n edustajat pysyttelivät näissä lähtökohtaisesti taustalla.

Ytr:n palauteprosessissa Luonnonsuojelupiirin esille nostamat asiat on käsitelty ja kaikki ne on ratkaistu heidän esittämällään tavalla.

YTR prosessia kuvaava osio lisätään suunnitelman liitteeksi.

Lausunnon antaja /lausunto

Lapin luonnonsuojelupiiri: Itä- ja Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelmien välitarkastusluonnoksien luettavuutta ja asioiden löytymistä olisi parantanut huomattavasti, mikäli luonnoksissa olisi ollut tiivistelmät, sisällysluettelot, sivunumeroinnit sekä kunkin luvun yhteydessä tiivistetysti luvun sisältö esimerkiksi laatikoissa. Luonnoksissa olisi voinut kertoa myös työryhmien kokoonpanot ja ryhmätyömenetelmien kuvaukset. Lisäksi olisi ollut hyvä luettella kaikki eri lait, ohjeet, direktiivit ja sopimukset, jotka ohjaavat Metsähallituksen toimintaa ja luonnonvarojemme hyödyntämistä. Koska suurin osa luvuista ovat täsmälleen samanlaisia sekä Itä- että Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelman välitarkastusluonnoksessa, olisi ollut lukijaystävällisempää yhdistää nämä kaksi asiakirjaa.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Suunnitelman keskeinen sisältö ja tekstit olleet lausuntokierroksella - prosessin tarkoitusta ja kuvausta koskevat tekstit lisätään lopulliseen versioon, samoin maankäyttökartat. Lopullinen stilisointi tulee painettuun versioon.

MH:n noudattama ISO 14001 sertifiointi varmistaa suunnitelman käytäntöön panon.

Poronhoito

Paliskuntain yhdistys: Itä- ja Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelmassa kaudelle 2006–2015 on edetty nyt puoleenväliin. Vuonna 2006 laaditussa luonnonvarasuunnittelussa on porotalouden kannalta menty parempaan suuntaan verrattuna suunnittelukautta edeltävään aikaan. Porotalouden ja metsätalouden yhteensovittamisessa on otettu pohjaksi Paliskuntain yhdistyksen ja Metsähallinnon laatiman sopimus.

Paliskuntain yhdistys: Paliskuntain yhdistys painottaa alueen eri toimijoiden yhteistyön tärkeyttä Lapissa. Metsähallituksen ja paikallisten paliskuntien tulee neuvotella luonnonvarasuunnitelmakauden aikana vuosittain kunkin paliskunnan alueella tehtävistä vuotuisista hakkuista ja hakkuumenetelmistä,

Suunnitelmaa tukeva lausunto.

Tekstiä täydennetty: noudatetaan vuoden 2002 sopimusta kunnes uusi saadaan allekirjoitettua.

Tulevan toimintakauden yhteistoiminnan lähtökohtana on Metsähallituksen ja Paliskuntain yhdistyksen välinen yhteistyösopimus. Siinä on pyritty määrittelemään asiat, joista neuvotellaan paliskuntain kanssa. Sopimukseen sisältyy metsätalousasioiden lisäksi myös muut maankäyttöasiat.

Lausunnon antaja /lausunto

joilla turvataan sekä porotalouden että metsätalouden toimintaedellytykset sekä Itä-Lapin että Länsi-Lapin alueilla. Metsien metsätalouuskäytön lisäksi porotalouden tarpeet tulisi ottaa huomioon myös muussa maankäytön suunnittelussa. Esimerkiksi erätaloudessa metsästyslupia myytäessä on syytä tiedottaa mm. poronhoidon alueista ja koiran käytöstä poroalueilla.

Muonion paliskunta: Muonion paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoon tarkoitettulla alueella, jossa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa porotaloudelle. Valtion maan luovuttaminen ja vuokraaminen tällä alueella saa tapahtua vain sillä ehdolla, että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista (PHL 2 §). Maan käytössä on otettava poronhoito huomioon siten, ettei poronhoidolle saa aiheutua siitä huomattavaa haittaa.

Muonion paliskunta: Vapaa laidunnusoikeus on edellytys kannattavalle poronhoidolle. Se on tarkoitettu ja tunnustettu pysyväksi oikeudeksi. Se on turvattu lain tasoisella säädöksellä (PHL 3 §). Se tarkoittaa porolle oikeutta ottaa ravintonsa vapaasti luonnosta, poikkeukset on lueteltu laissa.

Kyrön paliskunta: Kyrön paliskunta on kokonaisuudessaan poronhoitolain 2 §:n 2 kohdassa mainittua, erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettua aluetta. Hallitus vaatii edellä mainitun perusteella muutettavaksi, että kaikissa, kohta 5.6. Porotalous, paliskuntaa koskevissa asioissa on neuvoteltava suoraan asianomaisen paliskunnan kanssa.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Metsähallituksen ja Paliskuntain yhdistyksen kanssa on tehty yhteistyösopimus porotalouden huomioimisesta toiminnassa. Metsähallitus on toiminut ja tulee toimimaan sen mukaisesti. Suunnitelman luvussa 5.6. on esitetty lisäksi sanallisesti tulevaa toimintatapaa. Annetussa lausunnossa ei ole tehty tähän sanalliseen kuvaukseen korjauksia tai täsmennyksiä MH:n toiminta noudattaa poronhoitolakia ja tehtyä yhteistoimintasopimusta.

Suunnitelma perustuu voimassaolevaan lain-säädäntöön mukaan lukien poronhoitolaki.

Paliskuntaa koskevissa asioissa neuvotte-luosapuolena on ao. paliskunta. Paliskuntain yhdistyksen kanssa on valmistelu yhteistyösopimus ja mahdollisesti poronhoitoa koskevia yleisiä ohjeita.

Lausunnon antaja /lausunto

Lapin Ely: Koska sekä Itä- että Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelmien alueet ovat pääsääntöisesti poronhoitoaluetta, tulisi porotalousyhteistyötä käsittelevässä linjausta terävöittää toteamalla luonnonvarasuunnitelmissa, että Metsähallitus neuvottelee paikallisten paliskuntien kanssa kaikista niistä merkittävistä maankäyttöön liittyvistä toimenpiteistä, joilla on vaikutusta alueella harjoitettavaan poronhoitoon.

Kittilän kunta: 5.6. Porotalous Toinen kapale korjataan seuraavasti: Metsätalouden ja porotalouden yhteensovittamista ohjaavat ko. paliskunnan kanssa keväällä 2010 päivitettävä yhteistyösopimus ja Metsähallituksen metsänhoito- ja ympäristöohjeet.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Metsähallituksen toiminta perustuu poronhoitolain asettamiin vaatimuksiin, paliskuntain yhdistyksen kanssa tehtyyn yhteistyösopimukseen ja Metsähallituksen omiin metsänhoito- ja ympäristöohjeisiin tässä järjestyksessä. Poronhoitolain 53 § mukaan neuvottelut tulee käydä asianomaisen paliskunnan kanssa poronhoitoon olennaisesti vaikuttavista toimenpiteistä.

Metsähallituksen toiminta perustuu poronhoitolain asettamiin vaatimuksiin, paliskuntain yhdistyksen kanssa tehtyyn yhteistyösopimukseen ja Metsähallituksen omiin metsänhoito- ja ympäristöohjeisiin tässä järjestyksessä. Poronhoitolain 53 § mukaan neuvottelut tulee käydä asianomaisen paliskunnan kanssa poronhoitoon olennaisesti vaikuttavista toimenpiteistä. Varsinainen yhteistyösopimus tehdään kuitenkin Paliskuntain yhdistyksen kanssa.

Metsien ikä/lajien suojelu

Lapin luonnonsuojelupiiri: Sienet kuuluvat olennaisena osana kaikkien metsien ekologiaan ja siksi niitä ei voi jättää huomiotta luonnonvarasuunnitelmissa. Suomessa jopa yli 100-vuotiaiden metsien sienilajit alkavat käydä harvinaisiksi siitä yksinkertaisesta syystä, että Suomessa ei enää juurikaan ole edes yli 100-vuotiasta metsää, etenkin yli 100-vuotiasta talousmetsää. Monet puiden kasvun kannalta tärkeät sienilajit uhkaavat kadota, jos suurin osa Suomen metsistä pidetään jatkuvasti alle 100-vuotiaana. Sienistä elantonsa saavien tulot ovat myös vaakalaudalla harkitsemattoman metsätaloustoiminnan tuloksena.

Suunnitelmassa on määritelty osa-alueittain yli 140-vuotiaiden metsien vähimmäismäärät (osa-alueesta riippuen 10–22 %) (luku 5.2.2). Yli 100-vuotiaiden metsien määrä on vielä näitä lukuja suurempia. Tällä hetkellä Länsi-Lapin alueella yli 100-vuotiaita metsiä on noin 23 % (245 000 ha) ja Itä-Lapissa noin 41 % (440 000 ha) metsämaan kokonaispinta-alasta. Lisäksi metsätaloustoiminnan ulkopuolella jää suurin osa kitumaista, joita Länsi-Lapissa on 314 000 ha ja Itä-Lapissa 408 000 ha. Kitumailla puusto on pääasiassa vanhaa puustoa.

Lausunnon antaja /lausunto

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Esimerkiksi männynantuoksuvalmuskaa (matsutake) kasvaa vielä Suomen vanhoissa veltaamattomissa männiköissä. Tällä taloudellisesti arvokkaalla sienellä on kova kysyntä Japanin markkinoilla, koska Japanista sieni on kuollut jo lähes sukupuuttoon vanhojen mäntymetsien kovan metsätalouksikäytön takia. Vanhoissa kuusikoissa taas viihtyvät Suomenkin markkinoilla taloudellisesti merkittävät tatit ja rouskut. Herkkutatille on lisäksi kovaa vientiä Italian markkinoilla. Sienien taloudellisen hyödyntämisen yksi oleellinen edellytys on siis vanhojen metsien runsas olemassaolo. Vanhoista metsistä saatavat muut taloudelliset tulot ylittävät vuosien mittaan moninkertaisesti niiden päätehakuista saatavat tulot.

Tutkimus

Metsäntutkimuslaitos: Lapissa on useiden valtion tutkimuslaitosten ja yliopistojen yksiköitä, joissa tehdään valtakunnallisesti ja maailmanlaajuisesti merkittävää tutkimusta. Suunnitelmassa on esillä Metsähallituksen tarjoamat edellytykset tutkimustoiminnan harjoittamiseen valtion mailla. Yhteistyö tutkimustoiminnassa on sujunut hyvin yhteistyösopimuksen puitteissa.

Metsäntutkimuslaitos: Metla on siirtynyt 2010 uuteen organisaatioon, jossa Pohjois-Suomen metsäntutkimuksesta vastaa pohjoinen alueyksikkö. Alueyksikkö kattaa Kolarin, Sallan ja Muhoksen toimipaikat hallinnollisena keskuksenaan Rovaniemen toimipaikka.

Suunnitelmaa tukeva lausunto.

Lausunnon antaja /lausunto

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Alueyksikkönä Metla pystyy entistä vahvemmin vastaamaan pohjoisen metsäntutkimuksen haasteisiin ja tarpeisiin. Alueyksikköä kehitetään parhaillaan MMM:n ja YM:n perustaman Luonnonvara- ja ympäristötutkimuksen yhteenliittymän mukaisesti vahvaksi osajaksi. Yksi merkittävä toiminto on Metlan, MTT:n ja Lapin ympäristökeskuksen laboratorio-toimintojen yhdistäminen 2010 aikana. Tulevaisuudessa Metla tulee toimimaan myös entistä tiiviimmin Lapin ja Oulun yliopistojen sekä Rovaniemen ammattikorkeakoulun kanssa.

Metsäntutkimuslaitos: Metla ja MTT pystyvät yhdessä tarjoamaan tutkimustietoa ja työkaluja perinteisen metsätalouden, bioenergian käyttäjien, luontomatkailuyritysten ja maankäyttömuotojen yhteensovittamisesta vastaavien tahojen tarpeisiin. Ilmastonmuutoksen metsiin kohdistamat uhkat ja mahdollisuudet ovat nykyisin myös vahvasti esillä Metlan tutkimustoiminnassa. Tältä pohjalta luonnonvarasuunnitelman linjaukset antavat hyvät mahdollisuudet entistä tiivimpään yhteistyöhön Metlan ja Metsähallituksen välillä.

Metsätalous

Paliskuntain yhdistys: Nyt laaditusta välitarkastusraportista ilmenee, että vuotuinen käyttöpuusuunnite on molemmilla alueilla noussut alkuperäisestä huomattavasti. Nousu johtuu pääasiassa metsälain mukaisten uudistamiskriteerien muutoksesta. Paliskuntain yhdistys painottaa, että pääpaino lisääntyvissä hakkuissa tulisi kohdentaa nimenomaan harvennusta tarvitseville sotien jälkeen hakatuille ja uudistetuille aloille.

Puhtaasti liiketaloudelliseen laskelmaan verrattuna uudistushakkuiden määrää on vähennetty noin 10 % ja kasvatushakkuiden määrää on puolestaan nostettu 20 %. Luvussa 5.6 kerrotaan yhteistyömenettelystä paliskuntien kanssa.

Lausunnon antaja /lausunto

Metsien käsittelyssä erityisesti porotaloudelle tärkeiden laidunalueiden kohdalla on käytettävä sellaisia menetelmiä, jotka heikentävät mahdollisimman vähän alueen laidunkäyttöä.

Sattasniemen paliskunta: Ylitiheiden taimikoiden hoitamisesta tulisi keskustella paliskunnan kanssa, ja niiden hoitamisen ajankohdasta tulisi kuulla paliskunnan mielipide. Eli paliskunta osoittaisi ensisijaiset kohteet.

Sattasniemen paliskunta: Raivausjälki on ollut paliskunnan alueella paikoin erittäin huonoa. Raivauksen jälkeen on jäänyt korkeita kantoja, jotka haittaavat porojen kuljettamista. Maanmuokkauksessa tulisi käyttää kääntömätästystä. Se helpottaa porojen kuljettamista.

Sattasniemen paliskunta: Hakkuu määrrien nostaminen koetaan hankaloittavan porotaloutta. Runsaat hakkuut vähentävät porojen laidun- ja ruoka-alueita.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Luonnonsuojelupiirin mielestä metsähallituksen metsätalouspuolen toiminta valtion mailla on jyrkästi ristiriidassa valitun strategian kanssa. Lähes täysin avohakkuuseen perustuvan metsienkäsittelyn keinoin ei ole mahdollista ottaa huomioon muita metsien käyttäjiä. Avohakkuin käsitellyn metsän osuus kaikista metsistä on liian suuri jo nykyisellään. Tämän vuoksi on kyseenalaista onko tuo avohakkuumäärä saati sen osuuden kasvattaminen entisestään enää edes kestävä metsän käyttöä.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Kasvatushakkuiden pinta-alat ovat huomattavasti suuremmat kuin päätehakkuiden pinta-alat, tämän mahdollistaa metsien rakenteen muuttuminen.

Asiat ovat esillä paliskunnittaisissa neuvotteluissa.

Asiat ovat esillä paliskunnittaisissa neuvotteluissa.

Metsien rakenteen muuttuminen sallii suunnitteen nousun, kasvatushakkuut nousseet eniten.

Uudistushakkuupinta-alasta Länsi- ja Itä-Lapissa tulevana toimintakaudella arviolta noin 45 % on siemenpuuhakkuuta ja 55 % avohakkuuta. Metsälaissa määritellään, millaisia hakkuutapoja voidaan käyttää. Avohakkuiden osuutta ei olla kasvattamassa. Harvennushakkuupinta-alatavoite Länsi-Lapissa on 9 800 ha ja uudistushakkuupinta-alatavoite 6 400 ha. MELA-hakkuulaskelman mukaiset Itä-Lapin hakkuupinta-alatavoitteet ovat: harvennushakkuut 7 000 ha, siemenpuuhakkuut 3 000 ha ja avohakkuut 3 700 ha.

Lausunnon antaja /lausunto**Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan**

Lapin luonnonsuojelupiiri: Paperiteollisuus pystyy kyllä käyttämään hyvin jopa alle 50-vuotiaan metsän puustoa kuitupuuna, mutta paperiteollisuuden ei voi antaa päättää siitä kuinka Suomessa harjoitetaan metsätaloutta. Se olisi tuhoisan lyhytnäköistä toimintaa, koska metsien luontainen monimuotoisuutta ylläpitävä sukkessiokehitys kestää vähintäänkin satoja vuosia. Tämän kiistämättömän tieteellisen tosiasian vuoksi kestävä metsätalouden on tarkasteltava metsää satojen vuosien perspektiivistä. Jo yhdenkin puun ympärille muodostuu oma pieni ekosysteemi, joka eroaa hieman muista puista. Mitä isompi puu niin sitä isompi mikroekosysteemi sillä on. Metsän ekosysteemi muodostuu taas lukemattomista pienistä erilaisten ja eri-ikäisten puiden ekosysteemeistä, jotka limittyvät keskenään ja luovat lopulta rikkaan monimuotoisen ympäristön. Kaatamalla puu tuhoetaan sen ainutlaatuinen mikroekosysteemi lopullisesti puhumattakaan kokonaisen metsän kaatamisesta kerralla. Emmehän voi tänään ottaa syytä niskoillemme siitä, että huomisen sukupolvi ei enää pysty käyttämään metsiä monipuolisesti. Puilla ja metsillä on oma itseisarvonsa, jota rahalla ei ole. Metsähallituksella onkin tässä ja nyt suuri vastuu harjoittaa kestävä metsätaloutta niin teorian kuin käytännönkin tasolla.

Luonnonsuojelupiiri oli mukana YTR:ssä ei nostanut asiaa esille siellä

Lausunnon antaja /lausunto

Lapin luonnonsuojelupiiri: Valtiovallan asettama ankara tulostavoite on suurin rasite yritettäessä kehittää metsätaloutta luonnon monimuotoisuutta edistäväksi ja ylläpitäväksi toiminnaksi. On tehtävä valinta, että hakataanko metsiä tehokkaasti laajoilta aloilta tulostavoitteen tyydyttämiseksi, mutta samalla tulevaisuuden metsien monimuotoista käyttöä edelleen heikentäen vai hakataanko metsiä maltillisesti jatkuvan kasvun mallin mukaisesti, jotta monimuotoisuus säilyy, mutta tulot ovat pienemmät vuosittain ja ankara tulostavoite ei täyty. Suunniteltuun tulevaan hakkuumäärään, joka on yli 1 820 000 kuutiota vuodessa, lähes jokainen yhteistyöryhmän osallistuja jätti eriävän mielipiteensä. Tuon hakkuumäärän ei katsottu siis olevan valitun strategian mukainen. Luonnonsuojelupiirin mielestä hakkuutavoitetta tulee siis voida laskea.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Luvun neljä toimintalinjat ovat myös osittain ristiriidassa muissa luvuissa esitettyjen tavoitteiden kanssa. Esimerkiksi usein kunnostusojitukset ovat ristiriidassa luonnon monimuotoisuuden ja luontotyyppien suojelun kanssa sekä kalojen kutupurojen säilyttämisessä. Myös teiden lisärakentaminen uhkaa mm. ekologisia käytäviä ja näin ollen luonnon monimuotoisuutta.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Metsähallituksen pääasiallinen metsänkäsittelymenetelmä on ns. jaksollinen kasvatus. Tämä tarkoittaa metsän avohakkaamista kokonaan ja kalliita uuden metsän perustamiskustannuksia maan muokkauksineen. Vannoutuneetkin avohakkuun kannattajat ovat jo myöntäneet, että uusien tutkimusten valossa ns. jatkuva kasvatus toimii toisinaan paremmin kuin avohakkuumenetelmä.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Metsälaissa määritellään, millaisia hakkuutapoja voidaan käyttää. Tällä hetkellä palautteessa mainittua jatkuvaa kasvatusta voidaan käyttää perustellusta syystä vain erityiskohteilla (metsälaki 6 §). Itä- ja Länsi-Lapin yhteinen suunnite on 1,750 miljoonaa m³/v. Saaduissa lausunnoissa ei ole yleensä ole vaadittu esitettyjen suunnitteiden laskemista.

Yhteistyöryhmän jäsenet eivät jättäneet yhtään eriävää mielipidettä luonnovarasuunnitelman toimintaohjelmaan. Hakkuumäärä perustuu kaikkien rajoitusten huomioon ottavaan MELA-laskelmaan.

Suunnitelman linjausten ja toimintaohjelman eri osien mitoitus on yhteen sovitettu. Täten esim. kunnostusojitustavoite voidaan saavuttaa ja toimenpiteen vesiensuojelusta huolehditaan.

Metsälaissa määritellään, millaisia hakkuutapoja voidaan käyttää. Tällä hetkellä palautteessa mainittua jatkuvaa kasvatusta voidaan käyttää perustellusta syystä vain erityiskohteilla (metsälaki 6 §).

Lausunnon antaja /lausunto

He ovat usein yhtä mieltä siitä, että näin todennäköisesti on varsinkin Lapissa. Niinpä parhaat ja tuottavimmat valtion metsät ovat lähes poikkeuksetta luontaisesti uudistettuja eri-ikäisrakenteisia metsiä. Lisäksi kansalaisten keskuudessa tehdyn kyselytutkimuksen mukaan yli 75% vastanneista vastustaa tehometsätalouden keinojen käyttöä. Metsätalouden jatkuvat yhteentörmäykset muiden metsien käyttäjien etujen kanssa ovat enimmäkseen nimenomaan jaksollisen metsänkasvatuksen ongelmia. Luopumalla avohakkuista päästään lähemmäksi yhteisiä tavoitteita ja luodaan mahdollisuudet aikaansaada todellista monimuotoista metsää. Monirakenteisessa metsässä on hyvä marjastaa, metsästää, virkistäytyä ja porojenkin laidunnukseen riittää jäkälää.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Luonnonsuojelupiirin päävaatimus onkin, että vuoteen 2015 mennessä jaksollinen kasvatusta on loputtava ja sen tulee näkyä luonnoksessa. Riittäviä perusteita tai oikeutusta avohakkuumenetelmän yksipuoliselle käyttämiselle ei enää ole. Avohakkuumenetelmiä käyttämällä Suomen metsätalous tulee jäämään pahasti jälkeen kaikessa, kun tulevaisuudessa maailmanlaajuinen metsätaloussuuntaus rupeaa keskittymään koko ajan enemmän metsien monimuotoisuuden ylläpitämiseen, eikä vain raakaan tuottoon.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Luonnoksessa esitetyt lukuja kuten esimerkiksi vanhojen metsien prosentuaalista osuutta kaikista metsistä on vaikea uskoa. Luonnoksessa ei kerrota, miten ja miltä ajalta nämä luvut on saatu ja miten yleensäkin vanha metsä tässä tapauksessa määritellään.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Metsälaiissa määritellään, millaisia hakkuutapoja voidaan käyttää. Tällä hetkellä palautteessa mainittua jatkuvaa kasvatusta voidaan käyttää perustellusta syystä vain erityiskohteilla (metsälaki 6 §).

Vanhalla metsällä tarkoitetaan suunnitelmassa metsää, jonka puuston ikä on yli 140-vuotta. Luvut on laskettu käsillä olevaan suunnitelmaan varten vuonna 2009. Ylispuuhakkuu on periaatteessa kasvatushakkuuta.

Lausunnon antaja /lausunto

Nykyiseen suuripiirteisen epäselvään termistöön kaivataan tarkat määritelmät, koska esim. ylispuuhakkuu -termi näyttää kadonneen ja se on ilmeisesti sulautettu kasvatushakkuu -termiin.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Metsähallitukselta puuttuu Lapista LUMO 2010– juhluvuoden mukaiset toimenpiteet monimuotoisuuden turvaamiseksi ja sen on toiminnassaan ja luonnonvarasuunnittelussaan ilmaistava selkeästi monimuotoisuutta edistävät toimenpiteet. Ottaako Metsähallitus metsätaloustoiminnassaan huomioon sukupuuttoon kuolleet ja hävitetyt lajit sekä niiden palauttamiseen tähtäävät toimet. Muuttaako Metsähallitus metsien käsittelyään niin että, vaarantuneet ja erittäin uhanalaiset, mm. koloista ja vankoista pesäpuista riippuvaiset lajit, voivat nyt ja tulevaisuudessa elää metsätalouden hallinnoimilla alueilla. Voidaanko metsätalouden tuottoja näin käyttää monimuotoisuuden turvaamiseen?

Lapin luonnonsuojelupiiri: Vaadimme, että Metsähallitus ottaa direktiivit ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen huomioon metsätaloudessa. Metsähallituksen täytyy muuttaa toimintatapojaan ja esittää tämä asia myös omistajan edustajina toimiville kansanedustajille ja valtioneuvostolle.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Paheksomme erityisesti hankkeita, joissa Metsähallitus polttopuun hakkaamisen verukkeella poistaa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät pökelöt, aihkit, kelot ja kolopuut. Ikään kuin ennakoivat polttopuuhakkuut poistaisivat velvollisuuden huolehtia monimuotoisuudesta talousmetsissä.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Ylispuuhakkuumäärää voi arvioida siemenpuuhakkuupinta-alasta, koska suurin osa tehtävistä ylispuuhakkuista on siemenpuiden poistoa.

Uhanalaisten lajien huomioon ottaminen tapahtuu Metsähallituksen ympäristöoppaan ja luonnonsuojelubiologien ohjeiden mukaan.

Suunnitelman mukaan lahoppuujatkumon varmistamiseksi metsikön kaikissa kehitysvaiheissa säästetään kuollutta puuta mahdollisimman paljon ja lisäksi jätetään osa elävistä puista lahoamaan. Lämpimitaltaan yli 20 cm kuolleet puut säästetään aina kun mahdollista (luku 5.2.2).

Lausunnon antaja /lausunto

Lapin luonnonsuojelupiiri: Metsiä on hoidettava niin, että kaikille Lapin alkuperäisille eliölajeille löytyy suotuisat elinympäristöt myös talousmetsissä direktiivien mukaisesti. Erityistä huomiota on kiinnitettävä metsistä riippuvaisten, voimakkaasti taantuneiden ja paikoin hävinneiden lajien elinympäristöjen suojeleluun, ennallistamiseen ja aikaansaamiseen tähtäävään metsien hoitoon. Erityisesti harvinaisiksi käyneet vanhat metsät täytyy säästää, jotta päästään monimuotoisuuden häviämisen estämisessä valtion asettamaan tulostavoitteeseen.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Vanhojen metsien lajeista Metsähallitus ei ota direktiivien velvoittavuuden mukaisesti huomioon lintuja, majavaa, saukkoa, lepakkoita eikä sammakoita. Lintujen huomiointamiseksi tulee jäljellä olevat vanhat metsät säästää hakkuilta, koska vanhat metsät (yli 200 vuotta) ovat kolopesijöiden ja tikkojen tärkeimpiä ravinnon lähteitä ja myös lepakot käyttävät vanhoja metsiä elinalueinaan. Lepakoiden elinalueethan ovat luontodirektiivin perusteella tiukasti suojeltuja alueita.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Kaikille harvennus- ja kasvatushakkuukohteille on jätettävä vähintään 30 kpl järeätä puuta (rungan halkaisija rinnankorkeudella yli 40 cm) hehtaarille säästöpuuksi kasvamaan ja tuomaan monimuotoisuutta seuraavien satojen vuosien aikana. Säästöpuuta tarvitaan runsaasti, jotta myrskyt eivät tuhoa kaikkia säästöpuita. Säästöpuiden selvä määrän lisäys on perusteltua, koska hakkuusuosituksissa hakkuukelpoisen puun alinta läpimittaa on laskettu paljon.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Luvussa 5.2.2 on vanhojen metsien vähimmäistavoiteluvut eli jatkossakin yli 140-vuotiaita metsiä on kunakin tarkasteluhetkenä vähintään tavoiteluvun osoittama määrä.

Luvussa 5.2.2 on kerrottu, että säästöpuustoa jää keskimäärin 5–10 m³/ha. Järeiden runkojen tavoitemäärä on 5–20 kpl/ha riippuen metsiköstä. Säästöpuita jätetään enemmän sinne, missä säästöpuiden jättämiselle on tarve ja siihen on hyvät luontaiset edellytykset esim. monimuotoisuuden näkökulmasta. Kasvatushakkuualoille jätetään myös säästöpuustoa, mutta näissä metsiköissä ei ole yli 40 cm runkoja (joi-takin yksittäisiä ylispuurunkoja lukuun ottamatta), joten niitä ei voi niille jättää.

Lausunnon antaja /lausunto

Alinta läpimittaa noudattamalla puut eivät kasva riittävän suuriksi järeitä pesäpuita tarvitsevien lajien kannalta.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Kolopuun syntyminen lammen rannalle tai vaaran laitaa kangasmailla voi kestää 150–200 vuotta ja kolopuun elinikä kolottuna voi olla 150–250 vuotta, joten monimuotoisuuden saavuttaminen vaatii pitkäaikaisia panostuksia ja riittävästi särkymävaraa. Muualla metsätaloudessa on huolehdittava erityisesti palokärjen elinalueiden ja ravintoalueiden (kekomuurahaiset ja hevostuorahaiset) eli kuusisekametsien lisäämisestä ja aikaan saamisesta. Metsähallituksen on otettava seurantaansa palokärki ja kanahaukka, jotka ovat merkittävänä pesänrakentajina monille muille lajeille elintärkeitä. Palokärjen ja kanahaukan reviirien ja pesimämenestyksen seuraaminen on tärkeää, koska ne toimivat luonnon monimuotoisuutta kuvaavina indikaattoreina. Samalla on pidettävä silmällä erityisesti tervapääskyjen reviirejä erämaassa ja metsätalousalueilla.

Lapin luonnonsuojelupiiri: Metsähallituksen on suunnattava resursseja ja voimavaroja laajojen hoitamattomien taimikoiden hoitoon mahdollisimman nopeasti. Metsätalospäivillä metsähallituksen edustajat ovat kertoneet, että koska Metsähallitus ei saa KEMERA-rahaa, on taimikonhoito heidän mukaansa kannattamatonta ja siksi se jättää hoitamatta suuret alueet nuorta taimikkoa. Laajat hoitamattomat taimikkoalueet estävät alueen käytön porotalouden tarpeisiin, estävät virkistyskäytön ja marjastuksen tehokkaasti ja näin ollen aiheuttavat ärtymistä niin paikallisissa asukkaissa kuin matkailijoissakin.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Metsähallitus tekee taimikonhoidon metsänhoidollisen tarpeen perusteella eikä jätä tietoisesti po. kaltaisia taimikonhoitotöitä tekemättä. Suunnitelmassa esitetyt tavoitepinta-alat perustuvat nimenomaan metsänhoidolliseen tarpeeseen. Metsänhoidollisesti hoidetut taimikot soveltuvat hyvin myös esim. virkistykseen. Taimikonhoitomäärät eivät ole mitenkään sidottu KEMERA-rahoitukseen. Metsäpäivillä kysymys on todennäköisesti ollut energiapuukorjuusta.

Lausunnon antaja /lausunto**Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan**

Metsähallituksen tulisi varata tarpeeksi määrärahoja taimikonhoitoon. Tämä lisäisi myös työllisyyttä.

Lapin Ely: Metsien monimuotoisuuden liittyen ELY-keskus toivoisi vielä harkittavan sitä, että Itä-Lapin luonnonvarasuunnitelmassa alueen eteläisessä osassa vanhojen metsien osuutta kaikista alueen metsämaista vähennetään 20 %:stä 12 %:iin ja Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelmassa vastaavasti alueen keskiosan 14 %:sta 10 %:iin ja Lapin kolmion alueella 12 %:sta 11 %:iin. Metsähallitus on panostanut valtioneuvoston vahvistaman METSO-ohjelman tavoitteiden saavuttamiseen lisäämällä suojelukohteita mm. Lapin painopiste-alueella (Lounais-Lappi). Kuitenkin luonnon monimuotoisuuden kannalta iäkkäiden (Lapissa > 120-vuotiaat) metsien osuus metsämaan pinta-alasta tulisi olla yli 15 %. Suunnittelalueiden pohjoisosissa vanhojen metsien osuutta metsämaasta nostaa suojellun alueen suuri määrä, mutta mitä etelämmäksi suunnittelualueilla tullaan, sitä vähäisemmiksi käyvät sekä suojelualueet että vanhan metsän lajistolle sopivat elinympäristöt. Näin ollen vanhan metsän pinta-alojen pienentämistä nimenomaan eteläosassa suunnittelualuitta ei voida pitää luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen, ekologisten yhteyksien luomisen eikä suojelualueiden kytkeytyneisyyden kannalta tavoitetilana.

Tornionjoen kalastusalue: Tornionjoella vaelluskalakantojen lisääntyminen tapahtuu pääasiassa luontaisesti. Tukiistutuksia tapahtuu vaelluskalakannoille meritaimenelle,

Vanhojen metsien osa-alueittaiset tavoitteet on määritelty vuonna 2005 laaditussa luonnonvarasuunnitelmassa. Tässä välitarkastuksessa ei ole tullut esille sellaisia perusteita, jotka antaisivat aiheutta muuttaa niitä. Kaikilla Länsi-Lapinkin osa-alueilla vanhojen metsien vähimmäisosuus koko 40 vuoden jakson ajan on 10 % tai suurempi ja tämä luku koskee yli 140-vuotiaita metsiä. Lausunnossa ei ole esitetty, mihin 15 % tavoitevaatimus (yli 120-v. metsät) perustuu. Koska suunnitelmassa esitetään kuitenkin uusia suojelualueita, niin em. tavoiteprosenttien mukaisista pinta-alueista suhteellisesti suurempi osa jää pysyvästi taloustoiminnan ulkopuolelle.

Nykyohjeilla toimittaessa vesiensuojelutoimilla turvataan sivuvesistöjen tilan säilyminen.

Lausunnon antaja /lausunto

jonka luontaiset lisääntymisalueet ovat sivuvesistöjä. On tärkeää, että sivuvesistöt eivät kärsi metsien ojituksen ja muokkauksen tuomista haitoista.

Rovaniemen kaupunki: Metsätalouden osalta todetaan, että Suomessa on tarkoitus lisätä energiapuun käyttöä. Suomen hallitus on tehnyt energiahuollon kehittämiseksi samanlaisen periaatepäätöksen. Rovaniemen Energialla on vireillä uuden lämpölaitoksen suunnittelu, jossa polttoaineena tullaan käyttämään biopolttoainetta.

Teiden rakentaminen/ teiden katkaiseminen/korjaaminen

Lapin luonnonsuojelupiiri: Teiden rakentamisessa on selvitettävä tien vaikutusalueen luonnontilaisuus ja vaikutukset eläimiin sekä kasvillisuuteen ennen ja jälkeen teiden rakentamisen. Hankkeeseen ryhtyvällä on selvillä olovelvollisuus, jota myös metsätaloudessa on noudatettava. Kotkan pesien rauhoitus ja huuhkajan huomioon ottaminen on Metsähallitukselta unohtunut. Metsähallituksen ei tule rakentaa lisää teitä metsiin ennen kuin he ovat tarkistaneet menettelytapojaan direktiivien mukaisesti. Lisäksi on purettava liian lähelle (1 000 m) kotkan ja huuhkajan pesiä rakennetut tiet ja ennallistama isema ennen uuteen työhön ryhtymistä. Lintudirektiivi koskee kaikkia luonnonvaraisia lintuja ja niiden pesiä ja siksi tämä on metsätalouden suunnittelussa otettava huomioon.

Kuivasalmen paliskunta: Hakkuiden jälkeen jää valtava määrä tienpohjia metsiin, joita pitkin varsinkin maastoautoilla pystyy ajamaan. Toivomus olisi, että tienpohjat kaivettaisiin poikki metsähakkuiden jälkeen jotta kulku niitä pitkin estyy.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Suunnitelman tavoitteet tukevat Rovaniemelle suunniteltua lämpölaitoshanketta.

Teiden rakentamisessa otetaan huomioon alueella tiedossa olevat kotkanpesät sekä muut luonto- ja alue-ekologiakohteet. Metsähallituksella ei ole tiedossa, että toteutetusta tienrakennuksesta johtuen kotkanpesät olisivat häiriintyneet.

Tulevan toiminnan kannalta tarpeellisia kesävarsia-, piennar- ja talviteitä ei voi kaivaa poikki. Sen sijaan mahdolliset metsätraktorinurat yleensä ovatkin metsätien ojan takana.

Lausunnon antaja /lausunto

Nämä tienpohjia ajelevat aiheuttavat haittaa esim. porojen kokoamiselle syksyllä kun ovat keskellä tokan kuljetusta, samoin myös tiet mahdollistavat epämääräisen toiminnan (esim porojen ja hirven salakaato) toteuttamisen rauhassa. varsinkin ettoaikana poromiesten liikkuminen metsässä on runsasta ja samalla luonnollisesti tulee seurattua mitä metsässä tapahtuu, mutta tieverkoston laajentuessa valtaviin mittasuhteisiin emme pysty kaikkea epämääräistä toimintaa havaitsemaan.

Turpeen nosto/ojitus/tuulivoima/maainesten otto

Lapin luonnonsuojelupiiri: Metsähallituksen ei tule vuokrata luonnontilaisia soita mm. turpeennostoa varten eikä tehdä enää kunnostusojituksia soille, joiden puuntuotto ei ole vuosikymmenien aikana osoittautunut odotusten mukaiseksi. Suomessa on n. 830 000 ha hukkaojitettuja soita. Kunnostusojitukset usein huonontavat erilaisten kosteikkojen kuten soiden, lampien ja purojen veden laatua sekä luonnon vesitasapainoa. Ojitukset edesauttavat sammakkolajien kantojen jatkuvaan taantumisen sekä mm. purotaimien kudun onnistumisen metsäpuroissa.

Lapin Ely: Toiminnan linjausten mukaan kartoitetaan ja kehitetään tuulivoimatuotantoon sopivia alueita ja maa-ainesvaroja myydään ja otto-oikeuksia vuokrataan soveltuvilta kohteilta ympäristöarvot huomioiden. ELY-keskus katsoo, että sekä tuulivoimaan että laajempialaiseen maa-ainesten ottoon ja turvetuotantoon tarkoitettujen alueiden sijaintirakastelu tulisi toteuttaa pääasiassa maakuntakaavatasolla.

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Moottoriajoneuvolla maastossa liikkuminen esim. tienpohjia (jotka eivät siis ole varsinaisia teitä) edellyttää liikkujalta maastoliikennelupaa.

Kunnostusojista varten on määritelty kunnostusojituskriteerit. Kriteerit lähtevät siitä, että tietyllä kasvupaikan ravinnetasolla ja lämpösumma-alueella tulee kasvupaikan puuston täyttää tietyt puustovaatimukset, jotta se voidaan kunnostusojittaa. Suunnitelmissa määritellyt kunnostusojitustavoitteet on laskettu em. kunnostusojituskriteerit huomioon ottaen. Metsähallitus vuokraa soita turvetuotantoon valtakunnallisten alueiden käytön tavoitteiden ja maakuntakaavojen rajoitusten sekä tulevan suostrategian linjausten mukaisesti.

Metsähallitus tiedostaa, että uusien tuulivoima- ja turvetuotantoalueiden käyttöön-otto edellyttää, että ne alueina täyttävät niille asetetut maankäytölliset edellytykset. Käyttönotolle asetettavat ehtonsa esim. VATit ja erityyppiset kaavat (etenkin maankuntakaava). Lisäksi hankeilta vaaditaan mahdollisesti YVA-arviointi ja erityyppisiä viranomaislupia. Näissä prosesseissa yksityiskohtaisesti määräytyy hankkeiden toteutuminen.

Lausunnon antaja /lausunto

Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan

Yksittäisten hankkeiden kautta toteutettuna nämä alueet voivat toteutua okonaisuuden kannalta epäedullisiin paikkoihin, joista on vahinkoa mm. matkailulle, maisemalle ja luonnonarvoille. Lisäksi maa-ainesten ottamiseen liittyen, ELY-keskus muistuttaa, että valtioneuvoston 13.11.2008 päättämien tarkistettujen valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ja valtion periaatepäätöksen Vesien suojelun suuntaviivat vuoteen 2015 mukaan ojittamattomia soita ei tule ottaa eikä vuokrata turvetuotantoon. Tämä tulisi kirjata luonnonvarasuunnitelmissa selvemmin näkyviin.

Lapin Liitto: Tuulivoima- ja bioenergian tulevat tarpeet on tiedostettu ja esitetty selostusluonnoksessa. Länsi-Lapin maakuntakaavoitustyön yhteydessä Tornio-laakson- ja Kemi-Tornion seutukuntien tuulivoimatuotannolle soveltuvat alueet tullaan selvittämään ja merkittävimmät kohteet osoitetaan maakuntakaavassa. Tunturi-Lapin maakuntakaavan osalta merkittävimmät kohteet on merkitty maakuntakaavaan, mutta kaikkia potentiaalisia tuulivoima-alueita ei osoiteta maakuntakaavakartassa, jonka vuoksi uusiakin alueita voi toteutua maakuntakaavasta riippumatta.

Kaikkea edellä mainittua ei ole suunnitelmaan kirjattu, koska ne ovat Metsähallituksen omasta toiminnasta riippumattomia tekijöitä. Vuoden 2010 loppuun mennessä valmistuu kansallinen suostrategia, joka voi vielä määrittää uudelleen turvetuotantomahdollisuudet. Alueiden kartoituksen tavoitteena on löytää sellaiset kohteet, jotka maankäytöllisesti em. reunaehdot huomioiden ovat soveliaita po. tarkoituksiin.

Suunnitelmien mukaan Metsähallitus kartoittaa tuulivoimatuotantoon sopivia paikkoja. Maakuntakaavojen laadinnan tuulivoimaselvitykset täydentävät tätä työtä. Kartoituksen perusteella Metsähallitus tulee omalta osaltaan esittämään alueita merkittäväksi maakuntakaavaan.

Kaavoitus, maan myynti

Kittilän kunta: Tulisi selventää, perustuuko Metsähallituksen osallisuus kaavoitusprosessissa viranomaistyöhön vai liiketalouden harjoittamiseen, jotta voitaisiin jatkossa turvata luotettava viranomaisyhteistyö kaavoituksessa.

Metsähallitus osallistuu viranomaisneuvotteluihin valtion maiden maanhaltijana ja muutoin hoitaa kaavoituksessa ja siihen liittyvissä tilaisuuksissa hallitse-miensa maiden edunvalvontaa.

Lausunnon antaja /lausunto**Metsähallituksen kommentti ja vaikutus suunnitelmaan**

Rovaniemen kaupunki: Metsähallitus osallistuu aktiivisesti kuntakaavoitukseen ja valtion maiden osalta kaavoitus painotuu Lapin matkailukeskuksiin. Metsähallitus luovuttaa maata pääsääntöisesti vain kaava-alueilta.

Lapin Liitto: Länsi-Lapin aluetta koskeva kaavatilanne maakuntakaavoituksen osalta on seuraavanlainen: Lapin liiton hallitus on 22.3.2010 kuuluttanut vireille Länsi-Lapin maakuntakaavan laadinnan, mutta voimassa on edelleen ympäristöministeriön 25.2.2003 vahvistama Länsi-Lapin seutukaava maakuntakaavan oikeusvaiikutuksin 1.1.2010 alkaen ja Tunturi-Lapin maakuntakaava, joka on vahvistettu ympäristöministeriössä 23.6.2010 ja samalla määrätty tulemaan voimaan.

Länsi-Lapin maakuntakaava valmistunee vuonna 2012. Metsähallitus noudattaa vahvistettuja seutu- ja maakuntakaavoja. Täydennetty suunnitelmaa.

Aikaisemmin ilmestyneet Metsähallituksen metsätalouden julkaisut

- Nro 1 Rissanen Kalervo 1996. Vesiensuojelu kunnostusojituksen ja maanmuokkaus-
töiden yhteydessä 1995 – Länsi-Suomen ja Kainuun alueissa tehdyn selvityksen
loppuraportti. 26 s.
- Nro 2 Hokajärvi Taisto 1996. Sallan metsävaurioiden tervehdyttämislannoituskoel. 27 s.
- Nro 3 Hallman Erkki, Hokkanen Marja, Juntunen Heikki, Korhonen Kirsi-Marja, Raivio
Suvi, Savela Outi, Siitonen Paula, Tolonen Arto & Vainio Matti 1996. Alue-
ekologinen suunnittelu. 59 s.
- Nro 4 Keto-Tokoi Petri, Korhonen Ilkka, Paavonen Ahti, Seppänen Jussi & Vesterinen
Pekka 1996. Kurun alue-ekologinen suunnitelma. 49 s.
- Nro 5 Kukko Timo 1996. Luonnonvarojen seuranta kestävän metsätalouden kuvaajana.
187 s.
- Nro 6 Loikkanen Teppo 1997. Kainuun metsäkysely 1996. 46 s.
- Nro 7 Karvonen Lauri, Huusko Mauri, Itkonen Pertti & Prokkola Antti 1997. Aalis-
tunturin alue-ekologinen suunnitelma. Suunnittelun periaatteet Metsähallituksen
Länsi-Lapin alueella. 95 s.
- Nro 8 Hiltunen Veikko, Kytövuori Tapio, Siira Jorma, Jorri Eeva-Liisa, Leskinen Aarne,
Leskinen Jarmo, Meriruoko Ari, Santala Eija, Tolonen Arto & Tolonen Jyrki
1997. Kainuun alueen luonnonvarasuunnitelma. 76 s. + karttaliite.
- Nro 9 Korkalo Markku, Pouta Tapio, Valle Paulus, Kokkonen Pekka, Korpivuoma
Jukka, Itkonen Pertti & Ollila Tuomo 1997. Peurakairan alue-ekologinen suunnit-
telma. 91 s.
- Nro 10 Hokajärvi Taisto (toim.) 1997. Metsänhoito-ohjeet. 58 s.
- Nro 11 Pykäläinen Jouni 1997. Päätösanalyysimenetelmä Metsähallituksen alueelliseen
luonnonvarasuunnitteluun. 33 s.
- Nro 12 Heinonen Petri, Hallila Heikki, Koivurinne Jorma, Oikarinen Aimo, Saarikoski
Pekka, Salmi Oiva, Soinne Hanna & Tanninen Timo 1997. Länsi-Suomen alueen
luonnonvarasuunnitelma. 111 s. + kartta.
- Nro 13 Rissanen Kalervo, Hirvonen Reijo, Mahosenaho Juhani & Ollila Heikki 1997.
Pyhännän alue-ekologinen suunnitelma. 71 s.
- Nro 14 Hokajärvi Taisto (toim.) 1998. Erikoispuulajien kasvatus. 25 s.
- Nro 15 Koponen Matti, Sapattinen Auvo, Toivanen Alpo & Timonen Kalervo 1998. Ylä-
Keyrityn alue-ekologinen suunnitelma. 64 s.

- Nro 16 Kinnunen Ossi, Kokkonen Sakari, Kokkoniemi Tuomo, Korpivuoma Jukka, Murtoniemi Sakari, Sandström Olli & Soinne Hanna 1998. Itä-Lapin luonnonvarasuunnitelma. 161 s. + liitekartta.
- Nro 17 Heinonen Petri 1998. Metsähallituksen alueellinen luonnonvarasuunnittelu. Prosessikuvaus. 42 s.
- Nro 18 Pitkänen Eija, Eisto Kaija, Toivanen Alpo, Kammonen Arto & Mustonen Seppo 1998. Valtimon alue-ekologinen suunnitelma. 66 s.
- Nro 19 Näpänkangas Jouni, Meriruoko Ari, Tolonen Arto, Vainio Matti, Jäntti Risto, Juntunen Heikki & Herttuainen Erkki 1998. Vuokin alue-ekologinen suunnitelma. 78 s.
- Nro 20 Helle Pekka, Lindén Harto, Aarnio Martti & Timonen Kalervo 1999. Metso ja Metsien käsittely. Tietoa käytännön metsätaloudelle. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos ja Metsähallitus. 25 s.
- Nro 21 Luhta Vesa 1999. Inarin havumetsävyöhyke, luonnonolot ja käyttö. 121 s.
- Nro 22 Sandström Olli, Vaara Ilkka, Kamula Pasi, Karvonen Lauri, Keränen Matti, Kokkonen Sakari, Murtoniemi Sakari, Partanen Tapani, Salmi Juha, Tormilainen Mikko & Vaara Marja 1999. Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelma, 220 s. + 2 liitekarttaa.
- Nro 23 Rissanen Kalervo 1999. Luonnonhoidon seuranta Metsähallituksessa 1994–1998. 43 s.
- Nro 24 Hokajärvi Taisto & Rissanen Kalervo 1999. Varttuneiden taimikoiden tila 1996 ja 1998. 30 s.
- Nro 25 Soikkeli Paavo 1999. Metsurityön ja metsäpalkkauksen kehittäminen. 40 s.
- Nro 26 Parikka Matti, Karila Hannu, Railo Airi, Pieniniemi Seija, Salmi Juha, Hytönen Mika, Joensuu Olavi & Rajasärkkä Ari 1999. Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma. 123 s. + liitekartta.
- Nro 27 Eskelinen Terhi 2000. Männyn luontainen uudistaminen Länsi-Lapissa. 55 s.
- Nro 28 Högnäs Tore 2000. Kohti kumppanuutta metsäalan konetyö- ja kuljetusurakoinnissa. Vaihdamusteoriana perustuva tarkastelu. 143 s.
- Nro 29 Pitkänen Eija, Eisto Kaija, Toivanen Alpo, Kammonen Arto & Mustonen Seppo 2000. Landscape Ecological Plan for State-owned Forests in Valtimo. 50 p. and 3 maps.
- Nro 30 Stolt Elina (toim.) 2000. Ympäristö ja tutkimus Ylä-Lapissa 1990-luvulla. 182 s.
- Nro 31 Siitonen Paula, Tanskanen Antti & Lehtinen Antti 2000. Metsien monimuotoisuuden arviointi. Osa 3. Pisteytys- ja optimointijärjestelmä MoniWin ja MoniOpti. Metsähallitus. 123 s.
- Nro 32 Siitonen Paula, Tanskanen Antti & Lehtinen Antti 2000. Lahopuun määrä ja laatu Ilomantsin Koitajoella. 44 s.

- Nro 33 Laitinen Juha, Kemppi Eero, Pitkänen Eija, Herranen Riitta, Ikonen Matti, Lipponen Helga, Pirinen Tapani, Salmi Juha, Sundman Rainer, Tikkanen Veijo, Tuhkalainen Kyösti, Turunen Satu & Väisänen Jarmo 2000. Itä-Suomen luonnonvarasuunnitelma 91 s + liitekartta.
- Nro 34 Hannelius Simo 2000. Metsähallituksen metsätilakaupat 1998. Myyjän muotokuva, kauppahintojen ja tilan hankinnan kannattavuuden arviointia. 57 s.
- Nro 35 Heikkuri Pertti, Stolt Elina & Seipäjärvi Mauri 2000. Ivalon alue-ekologinen suunnitelma. 53 s + 13 liitekarttaa.
- Nro 36 Karvonen Lauri 2000. Guidelines for Landscape Ecological Planning. 47 s.
- Nro 37 Högnäs Tore 2000. Towards Supplier Partnerships in Timber Harvesting and Transportation. 45 p.
- Nro 38 Sandström Olli, Vaara Ilkka, Heikkuri Pertti, Jokinen Mikko, Kokkonen Tuomo, Liimatainen Jari, Loikkanen Teppo, Mela Matti, Osmonen Olli, Salmi Juha, Sepänen Markku, Siekkinen Ari, Sihvo Juha, Tolonen Jyrki, Tuohisaari Olavi, Tynys Tapio, Vaara Marja & Veijola Pertti 2000. Ylä-Lapin luonnonvarasuunnitelma. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 38. 246 s. + 2 liitekarttaa.
- Nro 39 Tore Högnäs 2001. A Comparison of Timber Haulage in Great Britain and Finland. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 39. 31 p.
- Nro 40 Karvonen Lauri, Eisto Kaija, Korhonen Kirsi-Marja & Minkkinen Ismo 2001. Alue-ekologinen suunnittelu Metsähallituksessa. Yhteenvetoraportti vuosilta 1996–2000. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 40. 128 s.
- Nro 41 Wallenius Pauli 2001. Osallistava strateginen suunnittelu julkisten luonnonvarojen hoidossa. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 41. 346 s.
- Nro 42 Niemelä Juhani 2002. Männyn luontainen uudistaminen Savukoskella. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 42. 41 s.
- Nro 43 Erkkilä Jorma & Kurkela Marjo 2002. Metsähallituksen metsätalouden talous- ja työllisyysvaikutukset Ylä-Lapissa. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 43. 33 s.
- Nro 44 Joensuu Jussi & Rissanen Kalervo 2002. Vanhojen uudisojitusten aiheuttamat vesistövaikutukset. Selvitys Metsähallituksen vuosina 1979–1980 ja 1989–1990 toteuttamista uudisojituksista. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 44. 76 s.
- Nro 45 Mattila Saija, Hallman Erkki, Hokajärvi Taisto, Leinonen Kari & Puttonen Pasi 2002. Koneellisten ensiharvennusten metsänhoidollinen tila. Kesän 2000 maastoinventoinnin tulokset. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 45. 58 s.
- Nro 46 Pitkänen Eija 2003. Hanketason osallistava suunnittelu Metsähallituksessa. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 46. 51 s.

- Nro 47 Asunta Anju, Hiltunen Veikko & Väisänen Merja 2004. Metsähallituksen luonnonvarasuunnittelu. Suunnitteluohje. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 47. 72 s.
- Nro 48 Hannelius Simo, Koskinen Pasi & Lahtinen Lasse 2004. Metsähallituksen mesätilakaupat vuonna 2000. Metsäomaisuus kiinteistöarvioinnin kohteena. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 48. 66 s.
- Nro 49 Etula Henna 2004. Metsien virkistysarvon määrittäminen Metsähallituksen luonnonvarasuunnittelussa. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 49. 58 s.
- Nro 50 Hiltunen Veikko, Väisänen Merja 2004. Kainuun alueen luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2002 - 2011. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 50. 81 s.
- Nro 51 Suikka Tuomas 2004. Metsätyön kehittämisen vaikutukset metsureiden työhön ja työssä viihtymiseen. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 51. 66 s.
- Nro 52 Korhonen Tarja, Leskinen Margit, Räisänen Heli, Väisänen Merja 2004. Kainuun metsäkysely 2003. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 52. 47 s.
- Nro 53 Huuskonen Saija, Hynynen Jari ja Ojansuu Risto 2004. Ensiharvennuksen toteutuksen vaikutus metsikön tuotokseen ja tuottoon. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 53. 58 s.
- Nro 54 Heinonen Petri, Kuokkanen Panu 2005. Talousmetsien luonnonhoitoprojekti - Loppuraportti. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 54. 53 s.
- Nro 55 Karvonen Lauri 2005. Alue-ekologisen tarkastelun perusteet. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 55. 68 s.
- Nro 56 Rantanen Tiia (toim.) 2006. Länsi-Suomen alueen luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2004-2013. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 56. 87 s.
- Nro 57 Sihvo Juha, Gröndahl Kimmo, Stolt Elina, Tuovinen Tarja, Salmi Juha 2006. Ylä-Lapin alueen luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2006-2010. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 57. 175 s.
- Nro 58 Hiltunen Veikko, Paalamo Päivi, Rautiainen Matti, Vaara Ilkka 2006. Itä- ja Länsi-Lapin alueen luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2006-2015. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 58 . 107 s. ja 112 s.
- Nro 59 Kari Louhisalmi, Maarit Kaukonen, Hannu Lehtonen, Matti Parikka, Juhani Karjalainen, Jorma Siira, Mika Kempainen, Matti Keränen, Päivi Virnes 2007. Pohjanmaan luonnonvarasuunnitelma. Kausi 2007-2016. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 59. 116 s.
- Nro 60 Juha S Salmi, Ari Holappa, Ari Meriruoko, Markku Tervonen, Iris Tolonen 2008. Kainuun alueen luonnonvarasuunnitelman välitarkastus 2008-20011. Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 60. 39 s.

- Nro 61 Esko Maukonen, Sirpa Nykänen, Juha Laitinen, Seppo Manninen, Juha Huttunen, Arto Kammonen, Jukka Leskinen, Juha S Salmi, Jari Jämsä 2008. Itä-Suomen luonnonvarasuunnitelma 2008-2017 Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 61 145 s
- Nro 62 Niklas Björkqvist, Panu Kuokkanen, Antti Maukonen, Jani viisanen Länsi-Suomen alueen luonnonvarasuunnitelman välitarkastus kausi 2009- 2013 Metsähallituksen metsätalouden julkaisuja 62 76 s.
- Nro 63 Ari Holappa, Kerttu Härkönen, Ismo Yli-Tuomi, Ilkka Immonen, Kari Sarajärvi, Heikki Väyrynen 2010. Jumalissärkän-Hoikansärkän alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2010-2019 Metsätalouden julkaisuja 63 43 s.

Luonnonvara- suunnitelman välitarkastus

Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelma vuosille 2006-2015 on Metsähallituksen maiden, metsien ja vesien käytön ja hoidon yleissuunnitelma. Siinä on määritelty mm. maankäytön ratkaisut sekä toimintojen mitoitukset ja suuntaaminen.

Luonnonvarasuunnitelman välitarkastuksessa on arvioitu suunnitelman toteutumista suunnitelmakauden alkupuoliskon aikana ja tarkistettu loppukautta koskeva suunnitelma.

METSÄHALLITUS

ISSN 1239-1670

ISBN 978-952-446-860-2

SÄHKÖINEN ISBN 978-952-446-861-9